

ОДБРАНА

Десет година од Нато бомбардовања

Србија памти

Министарство одбране Републике Србије
Дирекција за промену каријере „PRISMA“
ПРОГРАМ PRISMA

**ЗАТО
ШТО ЈЕ
БУДУЋНОСТ
ВАЖНА**

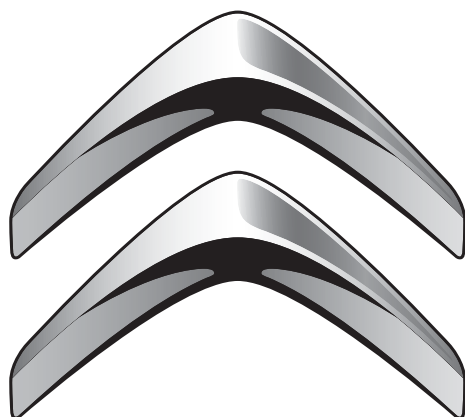
Дирекција за промену каријере „PRISMA“
Немањина 15 11000 Београд
e-mail: direkcija@prisma.mod.gov.rs

1. Регионални центар за промену каријере у Београду
Централни дом Војске - Браће Југовића 19 11000 Београд
011/3201-524 • 011/3201-958 • 011/3201-850
062/830-32-90 • 062/830-32-88 • 062/830-32-99
e-mail: rcp.bg@prisma.mod.gov.rs

2. Регионални центар за промену каријере у Новом Саду
Браће Јовандића 4 (3. спрат) 21000 Нови Сад
021/528-440 • 021/4835-193 • 063/1223-513 • 063/7188-438
e-mail: rcp.ns@prisma.mod.gov.rs

3. Регионални центар за промену каријере у Нишу
Клуб Војске - Синђелићев трг 66 (3. сп.) 18000 Ниш
018/509-337 • 018/509-316 • 018/509-367 • 063/1770-376
063/1770-378 • 063/1770-379
e-mail: rcp.ni@prisma.mod.gov.rs

CITROËN

CITROËN SE PONOVO RAĐA...

CRÉATIVE TECHNOLOGIE

VITRO GROUP, OVLAŠĆENI UVOZNIK I DISTRIBUTER ZA SRBIJU, RADNIČKA 22, ADA, BEOGRAD, 011/35 38 555
BEOGRAD - Karađorđeva 69, 011/20 22 300; **NIŠ** - 09. brigade 59, 018/20 22 08; **JAGODINA** - Slovenski put bb, 035/25 25 97

TENAX MOTORS - Katanićeva 18, Beograd, 011/2436 402; **ASTOR AUTO** - Vladimira Popovića 48, Novi Beograd, 011/260 1515; **BEL CAR** - Bulevar
Vojvode Stepe bb, Novi Sad, 021/679 1004; **AUTOSTIL-M** - Arsenija Čarnojevića 16, Subotica, 024/571 111; **AUTO AS** - Jovana Mikića 42, Bačka
Topola, 024/715 414; **A&C GROUP** - Prislonica bb, Čačak, 032/485 401; **OFFICE CENTAR** - Koste Racina 1, Podgorica, Crna Gora, 081/627 780;
COMPANY D.A.J.M.I. - Sava Ilića 6, Igalo, Crna Gora, 082/88 678 148; **DELFIN LTD** - Zona industriale p.n. Veternik, Priština, Kosovo, 038/550 556

ОДБРАНА

Магазин Министарства одбране Србије

„Одбрана“ наставља традиције „Ратника“, чији је први број изашао 24. јануара 1879.

Издавач

Новински центар „ОДБРАНА“
Београд, Браће Југовића 19

Директор и главни и одговорни уредник

Славољуб М. Марковић, потпуковник

Заменик главног уредника

Раденко Мутавић

Уредници

Драгана Марковић (специјални прилози)
Мира Шведић (арсенал)

РЕДАКЦИЈА:

Душан Глишић (фелтон, историја и традиције),
мр Снежана Ђокић (свет),
Бранко Капуновић (друштво),
Александар Петровић, поручник,
Владимир Почуч, мајор (одбрана),
Сања Савић (интернет)

Стални сарадници

Бошко Антић, Станислав Арсић, Себастијан Балаш,
Игор Васиљевић, Југослав Влаховић, мр Славиша Влацић,
Милосав Џ. Ђорђевић, Александар Лијаковић,
др Милан Мијалковски, мр Зоран Миладиновић,
Предраг Милићевић, Миљан Милкић,
Крстан Милошевић, др Милан Милошевић,
др Александар Мутавић, Никола Остојић,
Никола Оташ, Иштван Пољонац,
Будимир М. Попадић, Влада Ристић,
др Драган Симеуновић

Дизајн и прелом

Енес Међедовић (ликовни уредник),
Станислава Струњаш, Бранко Сиљевски
(технички уредници)

Фотографија

Горан Станковић (уредник)
Даримир Банда (фоторепортер)

Језички редактори

Мира Попадић, Слађана Мирчевски

Коректор

Слађана Грба

Секретар редакције

Вера Денковски

Документација

Радован Поповић (фото-центар)

ТЕЛЕФОНИ

Директор и главни и одговорни уредник
3241-258; 23-809

Заменик главног уредника 3241- 257; 23-808

Секретар редакције 3201-809; 23-079

Прелом 3240-019; 23-583

Маркетинг 3241-026; 3201-765; 23-765

Преплата 3241-009; 3201-995; 23-995

ТЕЛЕФАКС 3241-363

АДРЕСА

11000 Београд, Браће Југовића 19

e-mail

odbrana@beotel.rs

redakcija@odbrana.mod.gov.rs

Internet

www.odbrana.mod.gov.rs

Жиро-рачун

840-49849-58 за НЦ „Одбрана“

Преплата

За припаднике МО и Војске Србије преко РЦ
месечно 160 динара.

За претплатнике преко Поштанске штедионице
месечно 180 динара.

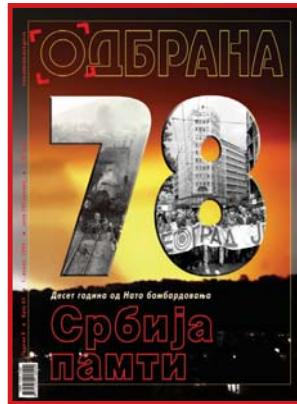
Штампа „ПОЛИТИКА“ АД, Београд,
Македонска 29

ОДБРАНА ISSN 1452-2160

Магазин излази сваког 1. и 15. у месецу

„Одбрана“ је члан
Европског удружења војних новинара

Насловна страна: Енес МЕЂЕДОВИЋ

САДРЖАЈ

Обележавање Дана сећања на жртве бомбардовања НАТОа
1999. године
ПАМЋЕЊЕ ЗА ДАНАС И СУТРА 6

Шездесета годишњица часописа „Војно дело“
ОБЛИКОВАЊЕ ВОЈНЕ ТЕОРИЈЕ 8

Министар одбране Драган Шутановац у посети Босни и
Херцеговини
СТУБ ДОБРИХ ОДНОСА 10

ИНТЕРВЈУ
Др Селмо Цикотић, министар одбране Босне и Херцеговине
ЈАЧАЊЕ ДОБРОСУСЕДСТВА 12

Најмлађи војници положили заклетву
ПОНОСНИ НА УНИФОРМУ 16

Обележен Дан Војне академије – 18. март
ОФИЦИРИ ЗА НОВЕ ИЗАЗОВЕ 18

ОДБРАНА
Тактичка вежба „Пролеће 2009“
ЗАЈЕДНО КАД ЈЕ НАЈТЕЖЕ 20

ТЕМА
Законска регулатива о обавезама одбране
НОВО ПОИМАЊЕ СТВАРНОСТИ 28

Специјални прилог **ДЕСЕТ ГОДИНА**

Уз Дан Техничког опитног центра

ПУНИМ ЈЕДРИМА НАПРЕД

54

Холдинг компанија „Крушиќ“ Ваљево

ГОДИНА РАЗВОЈНИХ ИЗАЗОВА

58

ДРУШТВО

Промоција хуманих вредности међу младима

ПУТЕВИ И СТРАНПУТИЦЕ

60

СВЕТ

Санитетски тим ВС у мировној операцији УН у ДР Конго

ПОТВРДА ВИСОКОГ УГЛЕДА

64

ТЕХНИКА

Конференција о информационом технологијама *СИНЕРГИЈА*

БЛИЖЕ ИНФОРМАТИЧКОЈ БУДУЋНОСТИ

68

КУЛТУРА

Ратни сликар и фотограф Драгољуб Павловић

СВЕДОЧЕЊЕ ИСТОРИЈИ

70

ФЕЉТОН

Бомбардовање Србије 1999.

ДИКТАТ СИЛЕ

74

Сећање

1 ан сећања на stradale у НАТО бомбардовању Србије 1999. године обележен је 24. марта и целе протекле недеље низом активности државних органа, локалних самоуправа, невладиних организација, удружења грађана и политичких партија. Свако је то урадио на свој начин и на различитом месту. Политичке поделе и разлике у гледањима на исту ствар поново су дошле до изражаја, а нису изостала ни дивљања хулигана по београдским улицама. Нема још увек ни прецизних података о броју погинулих, рањених и несталих цивила, што нам свакако не служи на част. Споран је и назив операције НАТО пакта који се код нас одомаћио као „Милосрди анђео“ и већ на неки начин постао опште место и историјска чињеница.

И медији су, наравно, ових дана дали свој допринос обележавању десетогодишњице агресије НАТОа на Југославију, наглашавајући одлично држање наше војске, злочиначки карактер бомбардовања који се поред осталог огледа и у употреби муниције са осиромашеним уранијумом и сатанизацију Срба у западним медијима.

Тадашња Војска Југославије се одлучно супротставила вишеструко надмоћнијем непријатељу, чији су планови о краткотрајним прецизним ваздушним ударима, који ће бацити на колена браниоце Србије и Црне Горе, убрзо пали у воду. Неочекивано снажан отпор и вешти маневри расположивим снагама и средствима одвратили су агресора од копнене инвазије и сачували одбрамбене потенцијале земље.

Поред мостова и привредних објеката мета НАТО бомби биле су и болнице, школе, затвори, фабрике воде, енергетска постројења, цркве и културно-историјски споменици, пијаци, избегличке колоне, аутобуси и возови пуни путника које ни највештији манипулатори у седишту Алијансе нису могли да прикажу као војне циљеве. Страдали су цивили и деца. Почињени злочини остали су некажњени. Постали су колатерална штета НАТО бомбардовања. Жртва је постала кривац, што је био врхунац бешчашћа западних медија у вишегодишњој срамној пропаганди мржње која је била усмерена према српском народу.

Такозвано хуманитарно бомбардовање Србије оставило је дубоке ране. Многе још нису зацелиле. Посебно на Косову и Метохији где за Србе ни данас нема безбедности, слободе кретања нити поштовања основних цивилизацијских норми. Али злочин никад не застарева.

Прави циљ те операције доживео је своју потврду девет година касније, проглашењем независности јужне српске покрајине, што је својеврсна награда за Албанце, како је пред Саветом безбедности недавно нагласио председник Србије Борис Тадић.

Србија је тиме још једном кажњена. Грубо је погажено међународно право, али ту лажну државу она никада неће признати, као што је неће признати ни велика већина правдољубивог и слободољубивог света који још увек верује у вечну истину и правду. ■

Драгољуб Павловић

ОД НАТО БОМБАРДОВАЊА

Памћење за данас

Поводом обележавања десет година од бомбардовања Србије и Југославије које је предузео НАТО, 24. марта положени су широм земље венци и цвеће на спомен-обележја подигнута у знак сећања на жртве. На Спомен-обележје испред Команде Ваздухопловства и ПВО у Земуну, у име Владе Србије венац је положио министар одбране Драган Шутановац. Погинулим припадницима ВиПВО пошту су одали и министар вера Богољуб Шијаковић и министар за Косово и Метохију Горан Богдановић, начелник Генералштаба Војске Србије генерал-потпуковник Милоје Милетић, командант ВиПВО генерал-потпуковник Драган Катанић, делегације Војске Србије и ВиПВО, те породице и родбина погинулих припадника ВиПВО.

После одавања поште погинулим припадницима Ваздухопловства и ПВО, министар одбране Драган Шутановац је изјавио да су односи Србије и НАТО последњих десет година отежавани због сећања на агресију започету 24. марта 1999. године.

– Нема никакве сумње да су наши односи ових десет година обележени сећањем на 24. март 1999. године. Сваки пут то је отежавало односе Србије с НАТОом, а сада имамо још једну отежавајућу околност, а то су активности Кфора у мисији коју су они назвали „обучавање и опремање косовских снага безбедности“. Кад кажем да имамо најлошије односе с НАТОом од свих земаља у Европи, треба да будем врло прецизан и да кажем да смо једина земља која, и поред тога што је Србија чланица Партнерства за мир, још није отворила своју канцеларију у Бриселу. Очекујем да то урадимо ове године – рекао је министар Шутановац.

Министар је нагласио да у оквиру Партнерства за мир постоје различити капацитети које наша земља и војска могу да црпе и да нам је то циљ.

– У томе нас не спречава ни одлука о војној неутралности. То је одлука која конститује фактичко стање, али и Аустрија и Шведска су војно неутралне земље, па немају никакав проблем с НАТОом, нити их неко из НАТОа због тога прозива. Војна неутралност је де факто стање, а билатерална и мултилатерална сарадња је нешто друго. Постоје многи облици за сарадњу која је обострано корисна, пре свега мислим на сарадњу на Косову и Метохији која је изражена, без обзира на нову мисију Кфора – рекао је министар.

Поводом десет година од агресије на нашу земљу 1999. године, на Спомен-обележје погинулим припадницима тадашње Прве армије у Топчидеру венац је положила делегација Војске Србије на челу са замеником начелника Генералштаба ВС генерал-потпуковником Младеном Ђирковићем.

У 250. ракетној бригади ПВО, јединици која је за ратне заслуге одликована Орденом народног хероја, командант бригадни генерал Миодраг Гордић положио је венце на Спомен-обележје са члановима породица погинулих припадника јединице. Генерал Гордић је, говорећи на скупу, подсетио окупљене да је за 78 дана бомбардовања 28 припадника 250. ракетне бригаде изгубило живот.

и сутра

На питање о разрушеним зградама Министарства одбране у центру Београда, он је рекао да са тимом у Министарству ради на предлогу измештања државних институција.

– Министарство одбране налази се на 11 локација, што је непотребно, јер код ВМА можемо направити зграду у коју бисмо изместили целокупно Министарство одбране и Генералштаб, наравно све зависи од развоја економске кризе.

Представници Министарства одбране и Војске Србије положили су венце и на остала спомен-обележја широм земље подигнута у знак сећања на жртве бомбардовања 1999. године. ■

Душан ГЛИШИЋ

У Новом Саду положени су венци на Спомен-обележје погинулим припадницима некадашњег 240. самоходног ракетног пука ПВО.

Венце и цвеће на Спомен-обележје погинулим припадницима ПВО положили су делегације Копнене војске и Прве бригаде на челу са бригадним генералом Ђокицом Петровићем, Скупштине града Новог Сада, резервних војних старешина Војводине и Новог Сада, Удружења пензионисаних пилота и падобранца и породице погинулих рачеташа.

Дан сећања на погинуле у бомбардовању 1999. обележен је у свим јединицама Копнене војске полагањем венаца на спомен-обележја. Командант Копнене војске генерал-потпуковник Љубиша Диковић положио је венце на Спомен-обележје у касарни „Стефан Немања“ у Рашкој.

Припадници Копнене војске из гарнизона Ниш присуствовали су Дану сећања у нишкој касарни „Мија Станимировић“, где се присутнима обратио начелник штаба Копнене војске бригадни генерал Војин Јондић.

Представници Копнене војске присуствовали су комеморативним скуповима на државном нивоу у Нишу, Алексинцу, Варварину и Грделичкој клисури.

Анализа оперативних способности Војске Србије

Редовна годишња анализа оперативних и функционалних способности Војске Србије за 2008. годину, одржана је 19. марта у Дому Гарде, у Београду.

Анализи су присуствовали председник Републике Србије Борис Тадић, министар одбране Драган Шутановац и начелник Генералштаба Војске Србије генерал-потпуковник Милоје Милетић и најодговорније старешине Министарства одбране и Војске Србије.

На анализи је разматрана динамика реализације постављених задатака Војске Србије за прошлу годину, безбедносна ситуација у земљи и окружењу и друга питања која утичу на одржавање и развијање способности Војске Србије.

Разговарало се и о даљим правцима развоја Војске Србије и технишним задацима у наредном периоду.

Том приликом, наглашено је да је безбедносна ситуација на југу Србије и у Колпеној зони безбедности стабилна. ■

Завршено усаглашавање нацрта Стратегије националне безбедности

На састанку интересорног тима за израду нацрта Стратегије националне безбедности Републике Србије, који је одржан 13. марта у Министарству одбране, усаглашена је коначна верзија нацрта Стратегије националне безбедности. Скупом је председавао бригадни генерал проф. др. Митар Ковач, а присуствовали су представници министарства Владе Републике Србије.

После завршетка јавне расправе о нацрту Стратегије националне безбедности, одржано је више састанака којима су присуствовали представници министарства Владе Републике Србије. Сва министарства су дала позитивно мишљење о садржају нацрта документа, а изречене појединачне примедбе и сугестије унете су у текст.

Након техничке припреме нацрта Стратегије националне безбедности, предстоји његово прослеђивање роди даљег усвајања у Народној скупштини Републике Србије. ■

Уручивање награде мајору др Дејану Стојковићу за најбољи рад објављен током 2008. године у „Војном делу“

Обликовање војне теорије

„Војно дело“ је највећа база података на просторима бивше Југославије у области политике одбране, организације одбрамбених система и ратне вештине, рекао је министар Шутановац на свечаности обележавања јубилеја

У Дому Гарде у Топчидеру обележена је 60. годишњица часописа „Војно дело“. Министар одбране Драган Шутановац, након што је мајору др Дејану Стојковићу уручио награду „Војно дела“ за најбољи рад објављен током 2008. године, рекао је да је часопис током 60 година свог постојања окупио најкреативније снаге у области војних наука.

– Овај часопис утицао је на развој и обликовање војне теорије и праксе на нашим просторима. Захваљујући томе „Војно дело“ је постало највећа база података на просторима бивше Југославије у области политике одбране, организације одбрамбених система и ратне вештине – рекао је министар Шутановац и додао да је тај часопис данас савремено дизајниран и садржајно актуелан, те да је постао препоручена литература не само у Министарству одбране него и у научним установама широм земље.

Шутановац је додао да награде које „Војно дело“ додељује треба да буду подстицај свима у систему одбране, али и ван њега, да своје родове публикују и учине доступним широком спектру читалаца. Он је рекао да је веома добро то што се и „Војно дело“ мења у позитивном смислу као што то чини и Министарство одбране у целини. Министар је нагласио да би часопис једном годишње требало да се штампа и на енглеском језику, а поменуо је и могућност издања на Интернету како би научне публикације биле доступније.

Бригадни генерал проф. др Митар Ковач, председник Уређивачког одбора „Војног дела“, нагласио је да је часопис препознатљив међу свима онима који су се бавили писаном речи у друштвеним наукама, првенствено у области међународних односа, безбедности, одбране и војних наука. Генерал Ковач изразио је задовољство што је менаџмент система одбране препознао значај и квалитет часописа „Војно дело“.

Са изложбе поводом шездесет година излажења „Војног дела“

Снимко Д. БАНДА

Потпуковник Милан Тепшић, одговорни уредник „Војно дело“, говорио је о историјату и развоју часописа. Он се посебно осврнуо на личности које су током шест деценија постојања тог еминентног гласила у њега уградили велики део себе.

Свечаности су присуствовали и државни секретари Министарства одбране, начелник Генералштаба генерал-потпуковник Милоје Милетић са члановима колегијума, представници факултета Београдског универзитета, научни радници и бројни гости.

На крају свечаности уручене су захвалнице некадашњим уредницима часописа, и представницима културних и образовних институција с којима „Војно дело“ успешно сарађује. ■

А. ПЕТРОВИЋ

Усвојен Стратегијски преглед одбране Републике Србије

Одговор на промене и изазове

Влада Републике Србије, на седници одржаној 19. марта, усвојила је *Стратегијски преглед одбране Републике Србије*.

Стратегијски преглед одбране Републике Србије представља институционални оквир за спровођење реформе система одбране и полази је програмски документ којим се дефинише средњорочно планирање одбране, ефикасно управљање ресурсима одбране, транспарентност послова одбране и изградња претпоставки за демократску и цивилну контролу, професионализацију и ефикасност Војске Србије у извршавању додељених мисија и задатака.

Он произилази из основних стратегијских опредељења, као и из опредељења Републике Србије да се прилагоди актуелним променама у свету и прихвати стандарде одбрамбеног организовања демократских друштава.

Стратегијски преглед одбране Републике Србије обухвата анализу безбедносног окружења уз процену изазова, ризика и претњи, мисије и задатке Војске Србије, визију Војске Србије до 2015. године, опис тренутног стања система одбране и способности Војске Србије и опис потребних способности система одбране до 2010. године и приоритете развоја.

Управа за стратегијско планирање Сектора за политику одбране иницирала је израду *Документа* још 2005. године за потребе ДЗ Србија и Црна Гора када је Радни тим састављен од представника Министарства одбране и Генералштаба Војске израдио коначни нацрт *Документа*, уз претходно усаглашавање.

Током 2006. године, нацрт *Документа* је представљен потпредседнику Владе Републике Србије и председнику Републике Србије. Уследило је усвајање нацрта *Документа* на Колегијуму МО и достављање Влади Републике Србије на усвајање.

На дуготрајан процес усвајања *Документа* утицало је више околности објективне природе. То су, пре свега, распад Државне заједнице Србија и Црна Гора, нови статус Републике Србије као самосталне државе, процес формирања Министарства одбране као републичког органа, а не савезног, промењено безбедносно окружење, ступање на снагу *Закона о одбрани*, усвајање Резолуције Народне скупштине о војној неутралности Републике Србије, одржавање председничких и ванредних парламентарних избора и конституисање нове Владе Републике Србије.

У складу са насталим променама, нацрт *Стратегијског прегледа одбране Републике Србије* је дорађиван и прилагођен новонасталим околностима.

Коначна верзија нацрта *Документа* израђена је крајем 2008. године уважавајући примедбе и сугестије организационих целина МО и ГШ ВС. Нацрт је упућен Кабинету Председника Републике, Министарству финансија и Републичком секретаријату за законодавство, од којих је почетком 2009. године и добијена сагласност.

Влада Републике Србије усвојила је *Стратегијски преглед одбране Републике Србије*, након што је председник Републике дао сагласност на нацрт *Документа*. ■

Стуб добрих односа

Министар одбране Драган Шутановац изјавио је у Сарајеву да добри односи министарстава одбране Србије и Босне и Херцеговине треба да буду стуб добрих односа две земље. Министар је у Бањалуци разговарао и са челницима Републике Српске о могућностима унапређења сарадње.

На конференцији за новинаре министар Шутановац је рекао да је са министром одбране БиХ Селмом Цикотићем разговарао о могућности сарадње у области војне индустрије, школовања, учешћа у мировним мисијама, а да је грађанима Федерације БиХ понуђено да користе услуге Војномедицинске академије по истим условима као грађанима Републике Српске.

Шутановац је подсетио да је у току реформа војног здравственог система и формирање Војног универзитета, у оквиру које ће ВМА постати Медицински факултет, због чега нема разлога да грађани БиХ медицинске потребе задовољавају на неком другом месту.

Министар Цикотић је рекао да је српска страна изразила интересовање за куповину одређеног броја авиона, тенкова, борбених возила и артиљерије, и да постоји спремност да се тај посао заврши на обострано задовољство, али да је пре тога потребно да Председништво БиХ одобри листу вишкова наоружања.

Министри су нагласили да ће сви послови око евентуалне купопродаје вишка војне имовине БиХ бити транспарентни и у складу са законом, како би се избегле негативне конотације које ти послови обично изазивају.

Министар Шутановац је рекао да постоје многе области у којима има простора за унапређење сарадње и додао да је колегу Цикотића позвао да ове године посети Београд, а да је прихватио позив Министарства БиХ да припадници Војске Србије учествују на војној вежби у Бањалуци у септембру.

Он је као посебно велику прилику за сарадњу навео могућност ближе сарадње војних индустрија две земље и подсетио на веома добре резултате које у области извоза наоружања и војне опреме Србија постиже у последње време.

На питање о хапшењу Ратка Младића, Шутановац је рекао да су све војне и цивилне службе безбедности ангажоване на том послу, али да би давање рока у којем ће ратни командант Војске

Републике Српске бити ухапшен подразумевало да постоји сазнање где се он налази.

Министри Шутановац и Цикотић су се сложили да две земље деле тешку и неугодну прошлост, која не треба да буде заборављена, али да она не треба да буде препрека за даљу сарадњу од које ће и Србија и БиХ имати користи.

Министар Шутановац састао се првог дана посете и са председавајућим Савета министара БиХ Николом Шпирићем и са председавајућим Председништва БиХ Небојшом Радмановићем.

Разговори у Бањалуци

Другог дана посете Босни и Херцеговини министар одбране Драган Шутановац разговарао је у Бањалуци са председником, премијером и председником Народне скупштине Републике Српске Рајком Кузмановићем, Милорадом Додиком и Игором Радојичићем.

Министар Шутановац и председник Кузмановић разговарали су о сарадњи у области енергетике, војне индустрије и о куповини вишкова наоружања БиХ.

Након састанка у Председништву РС, Шутановац је рекао да је Кузмановићу пренео интересовање Србије да купи одређену количину вишка војне имовине БиХ, али да не може ништа да прецизира док делегација Министарства одбране не посети БиХ и увери се у стање исправности тог наоружања.

Шутановац је оценио да постоји простор за ближу сарадњу у области војне индустрије и додао да је у разговору са Кузмановићем наишао на разумевање за ту иницијативу. Министар одбране је председника Републике Српске обавестио и о намери Србије да формира Војни универзитет, који ће чинити Војномедицинска академија, Војна академија и Војнотехнички институт и оценио да би од спровођења те идеје интерес могли да имају и грађани БиХ.

Кузмановић је рекао да је са Шутановцем било речи и о остваривању споразума о специјалним паралелним везама Србије и РС, о томе докле се стигло на путу европских интеграција, као и о сарадњи у енергетском сектору. Он је изразио очекивање да ће питање куповине вишка војне имовине за које је Србија заинтересована бити решено на обострано задовољство.

Са премијером Републике Српске Милорадом Додиком, министар Шутановац разговарао је о заједничком ангажовању потенцијала војне привреде на производњи и извозу наоружања и војне опреме.

Сусрет са председником Републике Српске Рајком Кузмановићем

Након састанка у Влади РС, Шутановац је подсетио да је Србија у 2008. години извезла наоружања у вредности од 400 милиона евра, а да је у овој години планиран извоз од 500 милиона, од чега су већ склопљени уговори у вредности од 51 милион евра.

Шутановац је рекао да је са Додиком имао успешне разговоре о сарадњи у тој области и да је констатовано да постоје многи потенцијали који могу да се користе на обострану корист, попут школовања младића и девојака из РС на Војној академији у Београду, лечења грађана на ВМА или обуке припадника Војске Србије за учешће у мировним операцијама у центру за обуку на Бутмиру. Он је најавио да ће експертска делегација Министарства одбране Србије ускоро посетити Републику Српску како би се уверила у потенцијале војних фабрика али и у стање наоружања и војне опреме за чију је куповину Србија заинтересована.

Шутановац је рекао да пет од шест фабрика војне индустрије Србије већ има ангажоване капацитете у потпуности на пословима извоза због чега постоји велика шанса за фабрике из РС да се укључе у те активности.

Премијер Додик је рекао да је већина наоружања БиХ, за чију је куповину Србија изразила интересовање, у власништву Републике Српске, али да је „конечна адреса“ Председништво БиХ. Он је, међутим, додао да би, у случају да дође до продаје имовине, 80 одсто средстава отишло Републици Српској, а остатак Федерацији БиХ.

Додик је негирао оптужбе из дела међународне заједнице да његове изјаве коче процес европских интеграција БиХ и подсетио да је и доскорашњи високи представник Мирослав Лајчак констатово да је друштво у БиХ неповратно подељено.

Шутановац је разговарао и са председником Скупштине РС Игором Радојичићем, са којим је размотрио могућност да се у будућности припадници Војске Србије и Војске БиХ заједнички ангажују у мировним мисијама.

Радојичић је рекао да, по угледу на међународне снаге у БиХ, Србија, БиХ, Црна Гора а можда и Хрватска и Македонија у будућности могу да заједнички учествују у мировним мисијама јер је то заједнички интерес. ■

У разговору са премијером Републике Српске Милорадом Додиком

Бета

Јачање

Посета министра одбране Драгана Шутановца, била је повод за интервју са његовим домаћином, министром одбране Босне и Херцеговине др Селмом Цикотићем. Интересовали су нас погледи на актуелне односе са Србијом, реформски процеси у оружаним снагама БиХ, напредовање у евроатлантским интеграцијама, учешће у мировним мисијама... Министар Цикотић посебно је истакао изузетно добру сарадњу са Министарством одбране Србије и могућности за нове садржаје у оквиру регионалне сарадње, мултилатералних пројеката и иницијатива, укључујући и мировне операције, као и размене и школовања кадрова и заједничких вежби.

■ *Господине министре, како оцењујете сарадњу са Министарством одбране Србије и какво је Ваше виђење актуелних питања у тој сарадњи?*

– Досадашња сарадња наша два министарства је на изузетно добром нивоу. Од 2006. године потписујемо годишње планове сарадње у области одбране и њихова реализација тече без проблема. Планом за 2009. годину дефинисана су поља сарадње и то у области узајамних посета, у области медицинске евакуације из БиХ у Србију и обрнуто, учешће на семинарима и курсевима...

Тренутно се на високим војним школама у Србији школују четири официра Оружаних снага БиХ. Такође, изражен је обострани интерес за размену искустава у погледу обуке за учешће у мировним операцијама. Један припадник Војске Србије тренутно се налази на обуци у Центру за мировне операције Бутмир у Сарајеву, а у наредном периоду очекује се долазак једног официра из Србије за инструктора у овом Центру.

■ *Недавно сте учествовали у раду регионалног скупа министара одбране у Загребу, што је само једна у континуитету активности Министарства одбране БиХ на том плану. Како оцењујете значај и резултате остварене у регионалној сарадњи у Југоисточној Европи?*

– На том скупу се говорило о следећим питањима: Сигурност у ЈИ Европе: изазови и трендови, Проширење Јадранске повеље: нове могућности регионалне сарадње, Улога НАТОа у ЈИ Европе: сарадња и подршка сигурносној и одбрамбеној реформи, Проширење НАТОа: перспективе евроатлантских интеграција и Допринос миру и стабилности кроз операције подршке миру и операције управљања кризама.

Циљ је био усмерен на допринос регионалној стабилности ЈИ Европе, анализирајући заједничке безбедносне изазове, разговарајући о перспективама евроатлантских интеграција и будућим корацима у проширењу сарадње.

■ *Босна и Херцеговина доста је одмакла на путу евроатлантских интеграција. Од пријема у Партнерство за мир 2006. године, а онда позива на „интензивирани дијалог“ са самита НАТОа у Букурешту прошле године, стигли сте до IРАР-а (Инди-*

Сарадњом министарстава одбране Србије и Босне и Херцеговине јачамо укупну регионалну безбедност и стабилност, што нам је свима циљ и обавеза, истакао је министар Цикотић

добросуседства

видуалног партнерског акционог плана) као високог облика који практично претходи MAP-у (Акцијском плану за чланство). Какве су оцене са мартовских састанака о том питању, најпре у Сарајеву, а потом и Бриселу?

– Циљ ове посете био је усаглашавање текста „Процјене PАРP и Партнерских циљева БиХ“, односно давање коментара на достављени PАРP БиХ. У завршном делу разговора, којем су присуствовали највиши представници Министарства одбране и Оружаних снага БиХ, наглашена је потреба даљег развоја и имплементације партнерских циљева, у сарадњи са НАТО Штабом у Сарајеву као и са представницима НАТОа из Брисела. То укључује интензивне посете на различитим нивоима, посете експертских тимова и посете политичких представника. Посебно је наглашена потреба завршетка израде Стратешког прегледа одбране, чија је израда већ отпочела и за чију је реализацију потребна сарадња са другим институцијама у БиХ.

Приликом посете Бриселу потписан је Споразум о учешћу припадника Оружаних снага БиХ у Међународној мисији у Авганистану (ISAF) и Финансијски споразум о тој мисији. На основу ових споразума Босна и Херцеговина је постала чланица мисије ISAF.

Генерално, процена о IPAP-у била је врло конструктивна. Посебно је поздрављено наше придруживање ISAF-у и ниво регионалне сарадње, уз напомену да се за MAP (Акцијски план за чланство) може аплицирати у скорој будућности, уколико се настави тренд позитивних достигнућа.

■ *Како оцењујете достигнути ниво организованости и спремности Министарства одбране и оружаних снага, да испуне предвиђене мисије и задатке?*

– У периоду од 2005. па до краја 2008. године припадници ОС

БиХ учествовали су у Ираку у мисији „Ирачка слобода“. На срећу, учешће у мисији протекло је без нежељених последица. За учешће и допринос наших припадника у мисији, посебно њихову обученост и спремност за извршавање задатака мисије, добили смо изузетно високе оцене највиших званичника у Коалиционим снагама и на тај начин смо показали спремност за сваку врсту сарадње.

■ *Какве су финансијске могућности за обнављање наоружања и војне опреме? Шта планирате са средствима која нису потребна?*

– Сва војна опрема потиче из ранијих времена и пред нама је период модернизације и обнављања. Оно што представља проблем у том погледу јесу недовољна финансијска средства за потребну модернизацију.

Тренутно се у структурама одбране ажурирају спискови вишкова војне опреме и наоружања, који ће се доставити Председништву БиХ на разматрање и доношење одлуке о њиховом решавању.

Планирани видови решавања су уништавање/делаборација, продаја и донирање.

■ *У каквом су сада стању фабрике наменске производње и каква је њихова позиција на светском тржишту?*

– Наменска производња није у надлежности ресора одбране. Она је у надлежних ентитетских министарстава која се баве питањима енергетике, тако да немам увид у тренутно стање у овој области.

■ *Већ сте имали прва разматрања припреме вежбе „Здружени напор 2009“ у септембру ове године, једне од најважнијих за проверу интероперабилности оружаних снага. Прошлогодишња вежба под истим називом показала је висок ниво интероперабилности комуникацијских средстава и система*

■ *Које су предности учешћа у мировним мисијама и какво је интересовање припадника оружаних снага за учествовање у њима? Колико сада имате ангажованих људи у мировним мисијама у свету?*

– Предности су вишеструке. Истовремено се доприноси изградњи стабилности и успостављању мира у кризним подручјима, изградњи система колективне безбедности, стичу се драгоцене искуства и повећава степен интероперабилности.

Интерес наших припадника за мировне мисије је велики. Тренутно имамо пет официра у мировној мисији УН у Демократској Републици Конго (MONUC), а 23. марта два наша официра су отпутовали у мисију ISAF (у саставу контингента Краљевине Данске). У наредном периоду очекује се одлазак у Авганистан још осам официра (они ће бити у саставу контингента СР Немачке). Такође, имамо и једног официре за везу у US CENTCOM –Тампа.

у оквиру НАТОа и Партнерства за мир и добру увежбаност више од 1.200 учесника из 42 земље. Који су ваши основни циљеви у овогодишњој вежби?

– Вежба „Здружени напор“ је велики догађај за Оружане снаге БиХ. Последњих 13 година одржавала се у Немачкој и ово је први пут да се таква вежба изводи ван територије земаља НАТО чланица.

Оружане снаге БиХ у овој вежби учествују од 2007. године, а од прошле године Оружане снаге БиХ добиле су статус пуноправног учесника.

Та вежба треба да покаже за Оружане снаге, али и за Босну и Херцеговину у целини, нашу способност да организујемо међународне догађаје на највишем нивоу, међународне догађаје који су врло комплексни, који ће укључивати припаднике оружаних снага из свих земаља чланица НАТОа и великог броја земаља чланица Партнерства за мир.

Дакле, припрема, организација и реализација вежбе подразумева учешће не само Оружаних снага и Министарства одбране, него и многих других структура државе БиХ. То је једна велика међународна обавеза која подразумева висок ниво поверења за Босну и Херцеговину и њене Оружане снаге.

■ У оружаним снагама БиХ од 2006. године укинута је обавезно служење војног рока. Какво је интересовање за пријем у професионалну војску?

– Интересовање за пријем у професионалну војну службу је велико. Млади желе да приступе ОС БиХ, јер знају да је то стабилан систем у којем ће након завршетка обуке добити посао. До сада смо имали два огласа за пријем у професионалну војну службу. На први Јавни оглас, за пријем 300 војника, пријављено је преко 3.500 кандидата. Слично је и са другим Јавним огласом који смо расписали у јулу 2008. године.

Ми сматрамо да ће нова генерација војника својим залагањем донети нови квалитет у јединице и да ћемо са овим настави процес подмлађивања састава ОС БиХ.

■ Како оцењујете стандард припадника оружаних снага?

– Припадници Оружаних снага БиХ по питању стандарда деле терет друштва у целини. Око 700 КМ је најнижа плата војника. Просечна плата је око 1.000 КМ. Уколико је војник удаљен више од 60 километара од касарне обезбеђује му се 400 КМ за одвојени живот и трошкови становања од 150 до 300 КМ, у зависности од чина. Ми нисмо задовољни стандардом припадника ОС БиХ, али имамо разумевања за економску ситуацију у којој се налази наша држава.

■ Занимљиво је и питање заступљености жена у оружаним снагама, од највиших чинова до војника и цивила? Какво је тренутно стање?

– Од око десет хиљада припадника ОС БиХ, 430 су жене, што износи 4,54 посто. Жене које се налазе у редовима ОС БиХ углавном су завршиле цивилне школе, а образовање за војнички позив употпуниле су кроз разне индивидуалне и институционалне едукације.

Структура личних чинова припадника оружаних снага је следећа: бригадир – 1, пуковник – 4, мајор – 10, капетан – 21, поручник – 11, потпоручник – 11, заставник I класе – 5, заставник – 9, старији водник I класе – 27, старији водник – 42, водник – 40, каплар – 65, војник I класе – 34, војник – 15 и цивилних лица 135.

Заступљене су у свим родовима и службама, од санитарске преко пешадијске, интелектуалне, информатичке, финансијске, персоналне, административно-техничке, до одређених дужности у области телекомуникација и логистичких дужности као што су руковођа, кувари и помоћно особље у кухињама и ресторанима.

Припаднице ОС БиХ учествовале су и у мисијама подршке миру у Етиопији, Еритреји и Ираку.

■ Да ли сте задовољни школовањем војног кадра – какво је искуство и с ким сарађујете на том плану?

– На школовање изван Босне и Херцеговине у току 2007. и 2008. године упу-

тили смо укупно 35 професионалних војних лица. Имамо добру сарадњу са Војском Србије, јер наше припаднике упућујемо у Генералштабну школу и Командноштабну школу. Осим у Србију, наше припаднике упућујемо на школовање у Грчку, Хрватску, Малезију, Турску, Естонију, Немачку, САД, Француску и Пакистан.

■ На крају, господине министре, ваша порука читаоцима магазина „Одбрана“.

– Приликом посете министра Шутановца Босни и Херцеговини разговарали смо о могућностима које се нуде у оквиру регионалне сарадње, мултилатералних пројеката и иницијатива, укључујући и мировне операције, као и размени и школовању кадрова, заједничким активностима и вежбама. То су само неки видови сарадње, које морамо интензивирати и нашу сарадњу подићи на виши ниво.

Овом сарадњом јачамо и укупну регионалну безбедност и стабилност, што нам је свима циљ и обавеза. У том контексту поздрављам и ваше читаоце и желим да свако, у оквиру својих могућности и надлежности, истраје у циљу јачања наших добросуседских и пријатељских односа. ■

Раденко МУТАВЦИЋ

**Државни секретар Душан Спасојевић
примио државног секретара Норвешке
Елизабет Валас**

Изузетно добра сарадња

Државни секретар Душан Спасојевић примио је 13. марта делегацију Министарства спољних послова Краљевине Норвешке коју је предводила државни секретар Елизабет Валас.

Разматрана су питања из домена билатералне сарадње у области одбране која је обострано оцењена изузетно добром. Констатовано је да треба наставити веома успешну сарадњу у области војног здравства и војног школства и са програмима у оквиру реформе система одбране. Разговарано је и о могућности сарадње у оквиру мировних мисија УН.

Говорећи о политичко-безбедносној ситуацији у региону, државни секретар Спасојевић је изнео основне ставове државне политике према највећем безбедносном проблему у региону, ситуацији у јужној српској покрајини Косово и Метохија.

Државни секретар Елизабет Валас изразила је пуну подршку Норвешке напорима које чини Србија на свом путу ка чланству у Европској унији. Заједнички став је да земљама региона треба омогућити јасну европску перспективу јер је једино интеграција региона у ЕУ дугорочни гарант стабилности и безбедности у овом делу Европе. ■

Информисање страних војних изасланика

Државни секретар Душан Спасојевић одржао је 13. марта информисање за стране војне изасланике акредитоване у Републици Србији.

Осврћући се на међународну војну сарадњу у прошлој години, Спасојевић је нагласио да су, и поред чињенице да је једнострано проглашена независност од стране привремених институција на Косову и Метохији у значајној мери ограничила међународну сарадњу у области одбране, остварени значајни резултати на том плану.

Представљени су основни приоритети рада Министарства одбране у наредном периоду, нарочито у домену међународне сарадње.

Државни секретар Спасојевић је изразио задовољство сарадњом Министарства одбране са изасланицима одбране акредитованим у нашој земљи у претходном периоду. ■

Конференција земаља донатора Поверилачког фонда Нато-ПзМ Помоћ у преквалификацији војног кадра

Девета седница Управног одбора Поверилачког фонда Нато-Партнерство за мир, на којој су учествовали представници 16 земаља донатора Програма за помоћ припадницима војске у промени каријере Присма, одржана је 13. марта у Дому Гарде на Топчидеру. Скуп, коме је присуствовао државни секретар Министарства одбране Игор Јовичић, отворио је војни изасланик Краљевине Норвешке у Београду потпуковник Терје Хаверстад.

Државни секретар Игор Јовичић исказао је задовољство постигнутим резултатима и сарадњом Министарства одбране Србије, Међународне организације за миграције (ИОМ) и земаља донатора. Истичући значај помоћи Поверилачког фонда Нато-ПзМ у процесу социјално-економске интеграције лица којима је престала служба у Војсци, Јовичић је рекао да Министарство одбране изражава потребу и жељу за наставком сарадње у имплементацији Пројекта и након треће године реализације, све до завршетка реформе Војске Србије.

– Министарство одбране предузима интензивне активности за развијање сарадње са Поверилачким фондом Нато-ПзМ и Мини-

старством економије и регионалног развоја ради коришћења постојећих капацитета за потребе корисника програма Присма. У том смислу, планиран је наставак започетих пројеката за обуку подофицира, укључивање у Програм и професионалних војника, израда ултустава о искуствима Присме у сарадњи са организацијом ИОМ, Поверилачким фондом и земљама донаторима, за земље које су на почетку развоја сличних програма. Предвиђено је и отварање новог регионалног центра за промену каријере у Краљеву, рекао је државни секретар Јовичић.

Потпуковник Терје Хаверстад нагласио је да резултати постигнута у претходном периоду сврставају Присму у најуспешније пројекте осмишљене за помоћ у преквалификацији војних лица у региону, што је допринело и веома развијеној сарадњи у финансирању многобројних активности.

Подршка Поверилачког фонда Нато-ПзМ и сарадња са донаторским земљама омогућила је реализацију веома осмишљених програма које је у досадашњем периоду искористило више од пет хиљада припадника Војске Србије. ■

Д. ГЛИШИЋ

Панчево

Зајечар

Ваљево

Поносни на униформу

– За државу, за друштво, за целокупни систем одбране важно је да војска буде стабилна, а тиме што сте се одлучили да војску служите у униформи и што сте положили војничку заклетву, свако од вас појединачно доприноси општој стабилности, рекао је министар одбране Драган Шутановац обраћајући се младим војницима на свечаности у Центру за обуку у Крушевцу

У центрима за обуку Војске Србије војници мартовске партије, 21. марта, положили су заклетву отаџбини. Најсвечаније је било у крушевачкој касарни „Цар Лазар“, где су полагању заклетве присуствовали министар одбране Драган Шутановац и начелник Генералштаба Војске Србије генерал-потпуковник Милоје Милетић са сарадницима.

У свом обраћању министар одбране Драган Шутановац је нагласио да Србија треба да буде савремена, модерна, демократски и економски развијена држава са јаким институцијама и економским просперитетом, земља у којој се поштују људска права, земља задовољних људи који живе од свог рада.

– Да би Србија била таква – рекао је Шутановац – она мора да има и војску која је савремена и модерна и која може да одговори свим изазовима у 21. веку и буде гаранција стабилности како у земљи тако и у реги-

ону. Протекла година била је безбедносно веома изазовна, година стабилизације система одбране и реформи. Сложићемо се да нема ниједног сектора у Министарству одбране и Војсци Србије у коме није направљен видан напредак, почевши од побољшања материјалног положаја, решавања стамбених питања, па до набавке нових војних средстава. Међутим, циљ који нам је био најтежи јесте побољшање угледа војске и враћање поверења како у војничку професију тако и у целокупан систем одбране. Данас можемо рећи да рекордни одзив мартовске класе, вишеструко већи број кандидата за упис у Војну гимназију и Војну академију, потврђује да смо успели да вратимо углед војсци и војној професији.

Честитајући положену заклетву младим војницима министар одбране је поручио:

– За државу, за друштво, за целокупни систем одбране важно је да војска буде ста-

билна, а тиме што сте се одлучили да војску служите у униформи и што сте положили војничку заклетву, свако од вас појединачно доприноси општој стабилности.

Обраћајући се старешинама министар Шутановац је рекао:

– Без вас ниједан од ових циљева не би могао да се оствари. Година пред нама биће знатно тежа од године за нама, али то неће бити изговор ако стану реформе и ако дозволимо да се систем поново уруши. Свако од вас је подједнако важан сегмент целог система и свако мора да пружи максимални допринос у раду и идуће године. Ако желимо да ове године наставимо са решавањем тешко наслеђених проблема онда и ви морате да чините максимум у свом раду, а ваш део је да пре свега бринете о сваком војнику.

Министар Шутановац је родитељима, родбини, пријатељима, супругама и девојкама младих војника честитао положену заклетву и пожелео да буду поносни, бар онолико колико су наши стари били поносни на нас у годинама за нама.

Честитајући најмлађим војницима полагање заклетве, начелник Генералштаба генерал-потпуковник Милоје Милетић им је нагласио да су својом одлуком да војни рок одслуже у униформи стекли право и прилику да се оспособе у руковању савременим наоружањем и опремом.

– Све већи број младих људи који се опредељују за служење војног рока у јединицама Војске Србије и све веће интересовање за војни позив говори нам да промене спроводимо у добром смеру. У складу с могућностима и приоритетима, постављеним од надлежних државних органа, поступно ћемо повећавати број професионалних војника у нашим јединицама. Конкурс за пријем професионалних војника у Војсци Срби-

је отворен је до полуне, што значи да и за све вас који испољите интересовање за војну каријеру постоји таква могућност. Податак да у мартовској класи војника имамо висок одзив, нама представља знак поверења које ћемо свакако оправдати. Старешине Команде за обуку, официри и инструктори уложили су максимални напор да створе оптималне услове како би вам на најефикаснији начин пренели своја знања и богато војничко искуство. Војници, као начелник Генералштаба од вас очекујем да након обуке у центрима стечено основно војничко знање наставите да надограђујете у јединицама у које ћете отићи и да залагањем допринесете изградњи модерне и ефикасне војске – рекао је генерал Милетић и пожелео најмлађим војницима да војни рок одслуже у миру.

После свечаности полагања војничке заклетве министар одбране Драган Шутановац и начелник ГШ ВС генерал-потпуковник Милоје Милетић обишли су кабинете Центра за усавршавање кадра АБХО, сагледали могућности да Центар прерасте у регионални и задржали се у краћем разговору са родитељима и рођацима најмлађих војника.

Свечаности у Крушевцу присуствовали су и командант Команде за обуку генерал-мајор Александар Живковић, команданти јединица крушевачког гарнизона, начелник Расинског округа Драгутин Вељковић, градоначелник Крушевца Драган Аздејковић, представници привреде, образовних установа, верских заједница, родитељи, родбина и многобројни пријатељи најмлађих војника.

Свечане заклетве војника мартовске генерације одржане су и у центрима за обуку Војске Србије у Сомбору, Јакову, Панчеву, Ваљеву, Лесковцу и Зајечару. ■

Д. ГЛИШИЋ
З. МИЛАДИНОВИЋ

Јаково

Лесковац

Сомбор

Крушевац

– Модерну војску не можемо имати ако немамо савремено војно школство које школује офицере спремне за изазове 21. века. С тим циљем започели смо пројекат реформе војног школства који приводимо крају – рекао је министар одбране Драган Шутановац на свечаности у Војној академији.

НОВИ ДОКТОРИ НАУКА

Дипломе доктора наука добили су пуковник Зоран Рајић, потпуковници Мирослав Талијан и Стеван Радојчић, мајори Славко Муждека и Иван Покрајац, а дипломе магистра потпуковници Момир Дамјанић и Вељко Петровић и мајори Мирослав Терзић и Ђорђе Калањ.

Официри за НОВЕ ИЗАЗОВЕ

поводом обележавања Дана Војне академије – 18. марта и Дана војног школства, на Војној академији одржана је свечаност којој су присуствовали министри одбране и просвете Драган Шутановац и Жарко Обрадовић.

Тим поводом министар Шутановац је истакао да, када говоримо о Србији као модерној земљи, са демократски уређеним друштвом која има капацитет да се нађе у унији европских народа, то није могуће постићи без модерне војске која је основни стуб свих модерних држава.

„Модерну војску не можемо имати ако немамо савремено војно школство које школује офицере спремне за изазове 21. века. С тим циљем започели смо пројекат реформе војног школства који приводимо крају. Урађени су нови студијски програми првог и другог нивоа високог образовања на основним и академским студијама, који су услагашени са *Законом о високом образовању и Болоњском декларацијом*“ – рекао је министар Шутановац и додао да је Војна академија препознатљива национална високошколска институција која већ 159 година школује веома квалитетан војни кадар, од средњошколског у Војној гимназији до највишег нивоа генералштабног стручног усавшавања и последипломских научних студија.

Он је истакао да су протекле године били постављени значајни циљеви пред Војну академију, повезани са реформом војног школства, интеграцијом Војне академије у систем високообразовних установа Републике Србије, модернизацијом наставних планова и програма, унапређењем сарадње са војним образовним установама других војски и земаља, повећањем броја припадника страних оружаних снага на школовању у Војној академији, те подизањем угледа војне професије и повећањем интересовања младих за школовање у Војној академији.

НАГРАДЕ И ПРИЗНАЊА

Поводом Дана Војне академије проглашени су најбољи колективи и појединци.

Најбољи ученици Војне гимназије су Иван Сибиновић, Павле Дугалић, Стефан Петковић и Александар Благојевић.

Најуспешнији студенти Војне академије су Бојан Танасковски, Никола Фејсов, Милош Ранђеловић, Страхиња Бекчић и Милко Дурлевић.

Најбољи слушаца КШУ је мајор Божидар Чолић, а ГШУ потпуковник Петар Латковић.

Титулу најбољег наставника у Војној гимназији понео је професор Милан Танасијевић, а на основним студијама – потпуковник др Бранислав Павловић, док је најбољи наставник у ШНО потпуковник доцент Миле Јелић.

Мр Нада Читаковић проглашена је за најбољег асистента, а капетан Марјан Миленков за најбољег сарадника у настави.

За најбољег спортисту ВА проглашен је војник Мирко Петровић.

Специјално признање из области образовања и истраживања добио је пуковник проф. др Радун Јеремић.

Најуспешнији колективи су Катедра војномашинских система и Центар за стране језике.

Пригодна признања уручена су доскорашњем заменику начелника ВА пуковнику проф. др Драгућину Јовановићу и декану ВА пуковнику проф. др Јожи Сивачеку поводом одласка у пензију, те Џејмсу Сатерленду Смиту, координатору за учење енглеског језика у Министарству одбране поводом завршетка његове мисије.

На школовању у страним војним академијама сада се налази 17 студената из Србије, од којих шест у Италији, осам у Грчкој и три у САД. Организовано је 12 посета наших кадета страним државама. У 2008. години 46 припадника МО и ВС школовало се у иностранству, од чега 17 на војним академијама, 18 је било на командно штабном и 11 на генералштабном усавршавању.

„Колико смо поносни на број студената који се школују у иностранству, са још више задовољства можемо рећи да се ВА вратила на међународну сцену и да је разне курсеве, школовања и усавршавања похађало више од 120 припадника страних оружаних снага. Издвајам Алжир, Ирак, БиХ, Црну Гору и Кину”, рекао је Шутановац.

Министар је истакао да је један од главних циљева који је остварен током протекле године враћање поверења у Војску Србије и повећавање угледа војне професије. Да је у томе направљен помак, најбоље говори интересовање младих за војно школовање. То интересовање за ВА у 2008. години порасло је 10 пута у односу на 2006. и три пута у односу на 2007. годину.

„У оквиру реформе коју спроводимо и девојкама је омогућено похађање Војне академије. Тако се у 2007. пријавило 65 кандидаткиња, а у 2008. 107 девојака за 30 слободних места”, рекао је министар и нагласио да је на протеклом упису 2008. године, више од 40 одсто уписаних студената имало одличан успех, а готово 10 одсто – Вукову диплому.

„Резултати остварени протекле године показују да ВА има потенцијала да реализује постављене циљеве, а уверен сам да ће веома брзо прерасти у међународни центар за школовање војног кадра и постати део образовног система Републике Србије”, закључио је министар Шутановац.

Начелник Војне академије генерал-мајор мр Видосав Ковачевић рекао је на свечаности да је у Центру за стране језике неколико стотина старешина савладало енглески, француски, италијански, руски,

немачки и грчки језик. Примљене су и четири генерације врхунских спортиста на одслужење војног рока, којима Министарство одбране омогућава да наступају на такмичењима у земљи и иностранству. За годину дана преуређени су студијски програми, предато је све што је Комисија за акредитацију тражила од Војне академије. Акредитацијом ће знатно бити промењени место и улога ВА и војног образовања.

На свечаности су промовисани нови доктори и магистри војних и војнотехничких наука.

„Ово је прилика за подсећање на то шта су наша држава и наша војска и како да унапредимо и једно и друго. Унапред се радујем што ће систем војног школовања бити део цивилног образовања, када добијете акредитацију. За Републику Србију образовање је немерљиво, оно је њен

најважнији ресурс. Веома ценим рад Војне академије и желим да Војска у друштву добије третман који заслужује. А да би тако било, требало би да је афирмишемо свугде и у свакој прилици, рекао је министар просвете Жарко Обрадовић уручујући дипломе.

Свечаности су присуствовали државни секретари у Министарству одбране, заменик начелника Генералштаба ВС генерал-потпуковник Младен Ђирковић, са сарадницима, ректори Београдског и Нишког универзитета, декани бројних факултета у Србији, црквени великодостојници и бројни други гости. ■

С. ЂОКИЋ
М. ШВЕДИЋ

Снимко Ј. МАРЈАНОВ

„Данас са задовољством могу рећи да смо ове постављене циљеве углавном испунили”, нагласио је министар одбране.

Министар је додао да, у складу са потребама Министарства одбране, постоји жеља да се направи још већи реформски искорак и да се од Војне академије, Војномедицинске академије и војних института формира војни универзитет. „Он ће представљати основу за развој модерног, квалитетног и трајног система војног образовања и постати регионални центар за школовање и усавршавање војног и војномедицинског кадра”, истакао је Шутановац.

Министар одбране такође је рекао да је у прошлој години знатно унапређена сарадња са војно образовним установама у свету.

Заједно кад је

**Припадници Друге бригаде
Копнене војске извели су
тактичку вежбу
„Пролеће 2009“ са
операцијама размештања
снага и пружања помоћи
цивилним властима
на отклањању последица
изазваних природним
катастрофама и показали
високу оспособљеност
за извршавање задатака
у оквиру треће мисије
Војске Србије**

ежби „Пролеће 2009“ у Новопазарској бањи и касарни „Стефан Немања“ у Рашки, 30. марта, присуствовали су начелник Генералштаба Војске Србије генерал-потпуковник Милоје Милетић са сарадницима, командант Копнене војске генерал-потпуковник Љубиша Диковић, команданти бригада Копнене војске, начелник Рашког управног округа Матеја Мијатовић, градоначелник Новог Пазара Мирсад Ђерлек, представници Министарства одбране и унутрашњих послова, Црвеног крста и других организација.

У вежби су поред старешина и војника Друге бригаде учествовали припадници Специјалне бригаде, 5. батаљона војне полиције, 246. батаљона АБХО и 98. авијацијске базе, као и људство Регионалног штаба цивилне заштите Рашког управног округа, градског и општинског штаба цивилне заштите Нови Пазар, Одељења за ванредне ситуације Министарства одбране, ватрогасне јединице МУП-а из Краљева, Рашке и Новог Пазара, здравственог центра и Црвеног крста из Новог Пазара, рудника „Штаваљ“ из Сјенице и Ибарских рудника „Баљевац“.

Основни циљ вежбе било је оспособљавање јединица за планирање, припрему, употребу и увежбавање у практичним радњама снага које се у случају потребе ангажују на спасавању људи и материјалних добара на подручју захваћеном природним катастрофама.

Помоћ становништву

Обраћајући се учесницима након изведене вежбе, начелник Генералштаба је истакао да је добро што се налази пред стројем који чини подједнак број припадника Војске Србије и других структура са територије општина Нови Пазар и Рашка.

– Ви сте показали да сте оспособљени и обучени да извршите задатке у отклањању последица природних катастрофа. То је један од могућих задатака Војске Србије и зато смо одлучили да се и ове године настави са оспособљавањем и увежбавањем јединица за извршење тих задатака, и то заједно са припадницима МУП-а и свим осталим организацијама које у појединим ситуацијама могу извршавати те задатке – рекао је генерал Милетић. Он је додао да му је драго што су становници Новог Пазара и Рашке видели саставе Војске Србије и припаднике МУП-а, цивилне заштите и здравствених центара и других организација како заједно извршавају задатке. Он им је пожелео да наставе да сарађују, али и да не доживе да у стварној ситуацији проверавају своју спремност.

– За нас у Генералштабу вежба „Пролеће 2009“ представља велико искуство и повод да и у другим срединама планирамо сличне вежбе, и тако зближавамо Војску Србије са осталим органима који извршавају задатак помоћи становништву угроженом од природних катастрофа – нагласио је генерал Милетић.

Ток вежбе био је изузетно динамичан и одвијао се према задатим претпоставкама утемељеним на реалним претњама по безбедност становника Новог Пазара и Рашке. Према замисли вежбе, ограничено разорни земљотрес у ширем рејону Новог Пазара изазвао је повређивање више стотина људи, разарање стамбених, комуналних и комуникацијских објеката, уништење и оштећење путева и мостова и прекид система веза. Дошло је и до напруснућа бране на Газиводском језеру и опасности да се брана излије и поплави регион у низводном току реке Ибар.

Према сценарију, природну непогоду искористиле су наоружане криминалне групе, које су отпочеле са оружаној пљачком. Ситуација у зони захтевала је брз распоред војних снага и почетак операције пружања помоћи цивилним властима на отклањању последица изазваних природним катастрофама. На ванредној седници Владе Србије донета је одлука да МО и МУП Републике Србије пруже помоћ државним органима и органима локалне самоуправе у отклањању последица земљотреса и поплава на подручју општина Нови Пазар и Рашка.

најтеже

У оквиру додељене мисије састави Копнене војске, Ваздухопловства и ПВО и цивилних структура ангажовани су на задацима спасавања, збрињавања, евакуације, гашења пожара, снабдевања, санације терена и контроле кретања људи и возила. Од самог почетка операције, Друга бригада садејствовала је штабовима цивилне заштите.

Одмах по пријему извештаја о земљотресу који је захватио Нови Пазар, и последицама које су настале на брани Газиводског језера, команда Друге бригаде формирала је модуларну команду за развој снага на терену. Јединице су упућене у рејоне извођења операције, а командант 28. моторизованог батаљона организовао је сарадњу и садејство са цивилним

– Вежба „Пролеће 2009“ представља велико искуство и повод да и у другим срединама планирамо сличне вежбе и тако зближавамо Војску Србије са осталим органима који извршавају задатак помоћи становништву угроженом од природних катастрофа – нагласио је начелник Генералштаба ВС генерал-потпуковник Милоје Милетић.

са лица места

структурама и другим јединицама ангажованим у рејону извођења операције.

Припадници Војске и МУП-а приказали су поступке при извлачењу и спасавању лица из порушених објеката, пошто земљотрес по правилу доводи до уништавања материјалних добара и губитка људских живота, а често изазива страх и панику. У разорене просторе и објекте упућене су екипе за обезбеђење и тим Службе трагања и спасавања из Специјалне бригаде КоВ за истраживање рушевина и откривање унесређених лица. Ради прикупљања података о стања на територији која је погођена елементарном катастрофом, употребљена је и беспилотна летелица „Орбита“.

Спасилачки тимови су обучени и опремљени да раде под посебним опасностима и врхунски су организовани, што је неопходно када се ради спасавање из рушевина, када је сваки тренутак драгоцен. Посао им значајно олакшавају специјализована средства попут бушача „Кобра“. На лице места дошле су и санитетске екипе, које су пружиле неопходну медицинску помоћ, извршиле тријаж повређених и превезле их до пољске болнице

Снабдевање водом

Становништво које није евакуисано и не налази се на непосредно угроженом простору, сусрело се са проблемом снабдевања питком водом у току елементарне непогоде. Командант Друге бригаде наредио је да се расположивим капацитетима организује дотур воде цистерном за воду до места на ком живи највише људи, а да се на неприступачним теренима организује снабдевање водом формацијским судовима. Конкретне правце и рејоне ангажовања командант јединице усаглашавао је са потребама на терену, у сарадњи са кризним штабом цивилне заштите општине Рашка.

и хелиодрома. Најбржа метода транспорта је превоз санитарским хеликоптером МИ-8. После извлачења повређених, рејон рушевина је обележен и стављена је ознака забране приласка.

Опасност од поплава

У касарни „Стефан Немања“ у Рашки изведен је сегмент вежбе у коме се пошло од претпоставке да је дошло до напрснућа бране у Газиводском језеру и реалне опасности да брана у потпуности попусти и да дође до изливања те акумулације на Ибру. Припадници Друге бригаде приказали су и евакуацију становништва и материјалних добара из подручја угроженог поплавом.

Ситуација је налагала брз распоред снага и почетак операције пружања помоћи цивилним властима на отклањању последица од поплава. Припадници пешадијског батаљона приступили су изradi и ојачавању насипа инжењеријском техником и приручним средствима као што су цакови са земљом.

Речно корито се морало премостити, ради евакуације становништва и материјалних добара из простора угроженог поплавом. На сцену су ступили припадници тзв. ТММ одељења, који су практично демонстрирали изradу и успостављање мосног места преласка. Одељење ТММ се налази у формацијском саставу инжењеријских јединица војске и основна намена му је премощавање вештачких и природних препрека дубине до три метра и ширине до 40 метара.

Према претпоставци вежбе, део угроженог становништва на узводном делу реке је тешко страдао и указала се потреба за помоћ

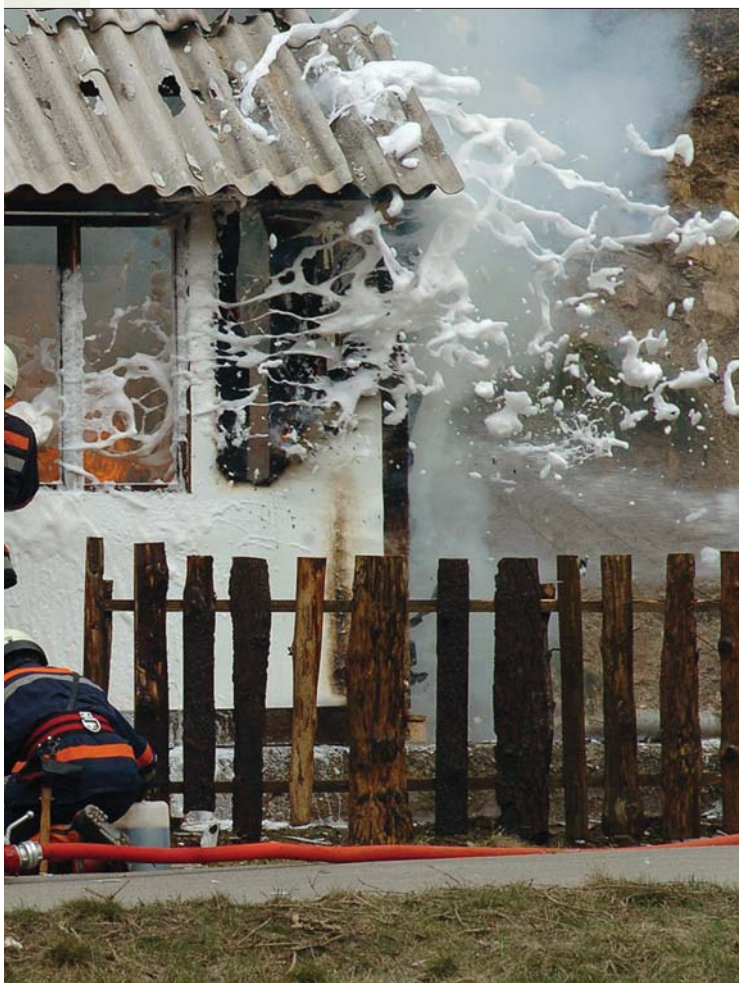

Специјални задаци

На вежби „Пролеће 2008“ приказани су и поступци специјализованог спасилочког тима рудника „Штавал“ из Сјенице, екипе Друге бригаде КоВ и Здравственог центра Нови Пазар приликом извлачења и спасавања лица из рударског окна, док су противпожарне екипе демонстрирале спасавање са висина. У појединим случајевима за спасавање унесређених са висина могу се искористити и специјалне јединице ВС и њихова верачка опрема.

Могуће последице земљотреса су и отварање клизишта на нестабилном земљишту и делимично раседање тла, због чега долази до пуцања коловоза и стварања већих ударних рупа. У оваквим ситуацијама ангажују се специјализована путна предузећа и инжењеријске путне јединице ВС.

Припадници 246. батаљона АБХО показали су поступке у случају акцидента цистерне са хемикалијама, док су патроле МУП и војне полиције успоставиле тачке за контролу саобраћаја и преглед моторних возила. Паралелно са поменутиим мерама, одвијале су се и активности трагања за несталима, проналажења и спајања са породицама.

стручних и специјализованих екипа за проналажење људи и спасавање из набујале реке. У акцији спасавања утопљеника учествовали су рониоци из службе за трагање и спасавање (из састава Специјалне бригаде) и припадници хеликоптерске јединице из састава 98. авијацијске базе. Рониоци су опремљени адекватном опремом, која омогућава рад и у најекстремнијим температурним условима. Након лоцирања утопљеника, хеликоптер, који стално надлеће и помаже акцији спасавања, пришао је на минималну висину, прихватио утопљенике и транспортовао их до најближе медицинске екипе.

На крају вежбе „Пролеће 2009“, начелник Управе за обуку и доктрину ГШ ВС генерал-мајор Петар Ђорнаков оценио је да је највећа вредност изведене вежбе у томе што је показала висок степен усклађености деловања јединица војске и органа са територије, како би у случају земљотреса, пожара, хемијских и других акцидентата заједничка реакција била правремена.

Командант Друге бригаде КоВ бригадни генерал Видоје Живковић рекао је да су припадници Друге бригаде и осталих састава који су учествовали на вежби показали да су спремни да веома брзо реагују у стварној ситуацији и да у сложеним околностима пруже помоћ унесређенима.

– Тактичка вежба „Пролеће 2009“ је показала комплексност и значај благовремене и стручне интервенције, и скренула пажњу на потребу увежбавања и координације активности субјеката заштите и спасавања на територији читавог региона који је захваћен природном непогодом. Учесници вежбе су у пракси успешно показали како то дејство треба да изгледа – истакао је бригадни генерал Живковић. ■

З. МИЛАДИНОВИЋ
Снимили Р. ПОПОВИЋ и Д. БАНДА

Београд домаћин 42. светског војног првенства у маратону

Конференција за новинаре поводом одржавања 42. светског војног првенства у маратону које ће, од 16. до 19. априла, бити одржано у Београду одржана је 26. марта у Дому Гарде у Топчидеру. Тај догађај биће организован у оквиру 22. београдског Banca Intesa маратона. Највећа војна спортска манифестација у Србији окупиће такмичаре, припаднике оружаних снага око 40 земаља, чланица Међународног савета за војне спортове – CISM.

Тим поводом новинарима су се обратили државни секретар у Министарству одбране и председник Организационог одбора др Зоран Јефтић, пуковник мр Бранко Бошковић, члан Организационог одбора, Горан Крецловић представник Скупштине града Београда, Дејан Николић, директор предузећа „Београдски маратон“ и потпуковник Амори Феиџо, представник CISM.

Државни секретар Јефтић, који је шеф Делегације Србије у CISM, нагласио је да

спортска такмичења, попут војног светског првенства у маратону, служе зближавању и ширењу пријатељства међу војскама света. Он је подсетио да је Србија, иако релативно млада чланица CISM, заслужила организацију овог великог спортског догађаја.

Пуковник Бошковић је нагласио да је екипа Војске Србије уједно и државна репрезентација у маратону, пошто се сви њени такмичари тренутно налазе или у професионалној служби или на одслужењу војног рока.

Бошковић је најавио и Први FIFA CISM куп у футсалу, који ће од 13. до 19. априла окупити војне репрезентације бивших република СФРЈ. Турнир би требало да се одржава традиционално сваке године у једној од поменутих држава.

Директор предузећа „Београдски маратон“ Дејан Николић рекао је да је организација 42. светског војног првенства у маратону круна дугогодишње успешне сарадње са Министарством одбране, Војском Србије и Војном академијом. Он је нагласио да партнерство и пријатељство са војском траје од 1988. године када је маратон и основан. ■

А. ПЕТРОВИЋ

Додељена признања Ваздухопловног савеза Србије

Статуе „Златни орао“, које се додељују најуспешнијим спортистима у ваздухопловном спорту додељена су Милицу Банићанин и Живану Јосиповићу. Милица је освојила Светски куп и титулу европског првака у парглагојдингу, чланица је београдског аероклуба „ЈАТ“ и одлична студенткиња Факултета организационих наука.

Живан је моделар земунског аероклуба „Фрањо Клуз“. Троструки је освајач Светског купа, европски првак, вишеструки шампион Србије. Прошле године је поставио нови светски рекорд у ракетном моделарству.

На свечаности поводом уручења највиших признања, додељене су награде најуспе-

шњим појединцима међу којима су били и професионални припадници Војске Србије. Златну плакету ВСС добио је заставник Горан Тодоровић Фаца за остварен нови светски рекорд међу подобранима паралегићарима. Заставник Радосав Кораћ је најбољи подбранац са шест државних рекорда, а на трећој степенници победничког постоља нашао се старији водник Дарко Качавенда са три државна рекорда.

Велики успех остварила је заставник Радмила Ђурић, којој је припало друго место у конкуренцији дама.

Најуспешнији ваздухопловни моделар је Радоје Благојевић (АК „Нова Пазова“) а међу једриличарима Бранко Стојковић (АК „Нови Сад“). За најбољег пилота опште авијације проглашен је Александар Годић (АК „Наша крила“) из Парабина. ■

Б. КОПУНОВИЋ

Потписан План билатералне војне сарадње са Норвешком

Начелник Управе за међународну војну сарадњу Милорад Перић и изасланик одбране Краљевине Норвешке потпуковник Терје Хаверстад потписали су, 26. марта, План билатералне војне сарадње за 2009. годину.

Билатерална војна сарадња између Србије и Норвешке одвија се успешно и у континуитету, а Норвешка је један од најзначајнијих донатора Министарства одбране. Тежиште билатералне војне сарадње је у области војне медицине. Сарадња се одвија и кроз подршку реформи система одбране, научно-истраживачке делатности, у оквиру регионалних иницијатива и области односа са јавношћу. ■

Посета делегације Министарства одбране Немачке

Начелник Управе за међународну војну сарадњу Милорад Перић састао се 27. марта са делегацијом Министарства одбране СР Немачке, на челу са замеником помоћника начелника штаба Оружаних снага Немачке пуковником Јобстом Шенфелдом.

У току сусрета размењени су ставови о најважнијим војнополитичким и безбедносним питањима у Србији и региону. Изражено је обојано задовољство квалитетом досадашње билатералне војне сарадње и високим степеном њене реализације. Како је најављено, у наредном периоду билатерална војна сарадња биће интензивиранија у области војног образовања. ■

Пише
Љубодраг
СТОЈАДИНОВИЋ

Трагови дивљег света

Запад је био довољно моћан да нас поруши, и имао је довољно суманутих лидера да то и учини. Сазнање о немоћи да правда буде задовољена а злочин осуђен држи нас у извесном стању депресије и деценију касније. И нећемо се излечити ни наредних десет година. Наравно да то није учинио Запад, као некакав цивилизацијски узор, него његови најгори изданци.

Ове године пролеће је закаснило. А ипак смо 24. марта некако по навизи или условном рефлексу гледали у тмурно небо. Пре десет година били смо под бомбама Алијансе без мозга. Аврам Израел је изговарао своје „готово“ скоро експлозивно, али смирујуће.

Негде усред бомбардовања су га сменили, а затим поново вратили, зато што власт не воли сувишно истицање или популарност у невреме. Првих дана људи су одлазили у склоништа, иначе непоуздане и несигурне рупе, у којима су гајили илузију о томе да се налазе у некаквом заклону. Али тако стешњени очајем, многи су се зближили, неки чак заволели, па их то држи до дана данашњег.

Ни десет година после немамо добре одговоре на питање зашто су нам то урадили. Зашто се то догодило нама усред дивљег света, које су се све околности уклапале да би моћни људи толико сишли с ума и урадили то што јесу?

Морам признати да сам се са групом људи, који су ми били блиски док је све то трајало, вежбао у мржњи према онима који то чине. А онда смо разумели како је то осећање непродуктивно, а наша мржња без могућности да буде остварена. Неко је рекао: „Опростимо душманима нашим, хришћански је!“

Очекивао сам да ће време некако ублажити очај и сазнање о немоћи и расподели кривице и невиности. Али јок! Срео сам многе часне људе који су склони да прошлост оставе иза себе и крену даље, али и њих и те како држи осећање неизлечивог огорчења, па и не знају шта да раде са собом поводом протеклих десет година.

Сећам се да сам одмах, исте вечери, дакле 24. марта, написао два писма: једно начелнику Генералштаба, генералу Ојданићу а друго начелнику Управе за морал. Мислим да су за ту функцију костимирали Александра Бакочевића, унапредили га и устоличили. Желео сам да помогнем било где, као обичан војник.

Никада ми нико није одговорио, можда није било времена за читање таквих писама. Зато сам рат провео радећи у разним новинама и путујући са караванима ратних извештача како бисмо видели шта је то аждаја урадила Србији, па да о томе обавестимо свет. Али свет нас није слушао, јер је своју причу добио пре него што је зликовачки механизам и активан.

Видео сам срушену „Слободу“ у Чачку, воз са изгорелим путницима у Грделичкој клисури, пијацу у мом родном Нишу посуту касетним бомбама и мртвим телма људи који су управо купили понешто за чемерни суботњи ручак.

Гледао сам разорени Алексинац, град мог најранијег детињства и дела гимназијског школовања. Зашто су гађали Алексинац, Грделицу, Варварин?

Тада нам је неки Кларков идиотски службеник, а мислим да се звао Џејми Шеј, објаснио синтагму „коллатерална штета“. То би значило да НАТО гађа само војне објекте, а ако неки од пилота погоди породилиште, обданиште, стамбени блок, аутобус, воз – то је та неизбежна случајност која је цинично

дефинисана као „услупна штета“, дакле нешто што нема значаја.

Тек неколико година после агресије на Србију, нека кртица из штаба Веслија Кларка морала је да проговори. Па смо тако сазнали оно што смо, дабоме, наслућивали и знали: да никакве „коллатерале“ није било, него да је сумасишавши Кларк, жељан било какве победе над било ким, макар и над основном школом, намерно наредио гађање цивилних циљева. Тако би наводно деморалисао становништво и приморао политички врх Србије да потпише капитулацију.

Не знам ни данас шта је остало од оне мржње према опскурној групацији људи из западне цивилизације који су тада одлучивали о нашим животима, а о смрти поготово.

Клинтон и Кларк су у пензији. Бивши председник је подржавао своју ратоборну жену, која је подржала њега чак и кад га је подржавала Моника Левински. Данас Хилари, као Обамин државни секретар, признаје да су за њу у вођењу спољне политике бомбе важније од мозга. Мада се тврди да га бивша прва дама има. Она неоспорно балканску конфузију и даље сматра успехом који је настао на основу њеног креветског политичког утицаја.

Олбрајтова је у пензији, Јошка Фишер и Блер такође. Солана је неуништив. Можда се неко сећа, њима је у Београду организовано суђење у одсуству. Али тај се процес некако није примио. За такве творце злочина био је неопходан „мали Нирнбер“, трибунал на неутралном терену усред циничног света који своја злодела не уме или не жели да препозна.

За десет година лик Слободана Милошевића, као саучесника у трагедији, остао је негде у сенци. Он је крив због тога што није довољно добро разумео шта ће се догодити. И што је покушао да родољубље, претворено тада у искрену мржњу према таквом Западу припише свом незаситом егу. Веровао је како рат на крају двадесетог века није могућ, а посебно да није могућ против нас. Веровао је у Русију и њену моћ, не видећи да је управо тада Русија била на коленима.

Пут у злочин који поново чине „наши савезници“ био је отворен. Ни данас нисмо разрешили недоумицу шта учинити са својим емоцијама и вредновањем тог дела историје.

Запад је био довољно моћан да нас поруши, и имао је довољно суманутих лидера да то и учини. Сазнање о немоћи да правда буде задовољена а злочин осуђен држи нас у извесном стању депресије и деценију касније. И нећемо се излечити ни наредних десет година. Наравно да то није учинио Запад, као некакав цивилизацијски узор, него његови најгори изданци.

Али то није утешно, као што нема разлога да се мржња, о којој овде узгредно беше речи, гаји унедоглед. Живети се мора, а вољети не. Нека нам буде да то да знамо како је овде била и цветала каква-таква цивилизација, а онда су однекуд долетели варвари и срушили све што су стигли. ■

Аутор је коментатор листа „Политика“

Из активности начелника Генералштаба ВС

Сусрет са аустријским генералом Пухером

У Генералштабу Војске Србије генерал-потпуковник Милоје Милетић разговарао је 23. марта, са директором Директората за политику одбране Министарства одбране Републике Аустрије генерал-мајором Јоханом Пухером.

Двојица генерала разговарала су о досадашњој војној сарадњи Аустрије и Србије. Генерал Пухер истакао је спремност Аустрије да подржи учешће Србије у активностима програма Партнерство за мир, као и да настави да помаже образовања кадра из си-

стема одбране Републике Србије у области европске безбедносне и одбрамбене политике. ■

Посета главног подофицира 7. армије ОС САД

Начелник Генералштаба Војске Србије генерал-потпуковник Милоје Милетић примио је 13. марта главног подофицира 7. армије Оружаних снага Сједињених Америчких Држава, Ралфа Бима.

Генерал Милетић је истакао да је размена искустава српских подофицира са колегама из страних армија изузетно важна. Сусрети са представницима оружаних снага у којима подофицирски кор има дугу традицију доприноће да се у Војсци Србије учини квалитативан помак у развоју подофицирске линије подршке командовању.

Током посете, главни подофицир америчке 7. армије боравио је у Центру за обуку Копнене војске у Пожаревцу, у коме ће се стручно усавршавати будући подофицири Војске Србије. ■

Састанак начелника генералштабова Србије и Мађарске

Значај заједничке обуке

Начелник Генералштаба Војске Србије генерал-потпуковник Милоје Милетић и начелник Генералштаба Оружаних снага Мађарске генерал Ласло Томбол, састали су се 18. марта у Ходмезевашархељу, наомак српско-мађарске границе.

Генерали Милетић и Томбол разговарали су о билатералној војној сарадњи две земље и истакли значај заједничке обуке јединица која ће бити реализована током ове године.

Најмлађи потпоручници за

На свечаностима у Нишу и Пожаревцу, 25. марта, најмлађим потпоручницима Копнене војске и Команде за обуку уручена су уверења о завршеном приправничком стажу.

Приправнички стаж је облик оспособљавања официра након завршетка Војне академије, који се први пут спроводи у Војсци Србије. Стажирање за обављање почетних дужности завршило је 45 потпоручника Копнене војске и 28 потпоручника Команде за обуку.

У Нишу, уверења о завршеном приправничком стажу најмлађим потпоручницима уручио је командант Копнене војске генерал-потпуковник Љубиша Диковић, а у Центру за обуку Копнене војске у

Двојица генерала сагласили су се да позитивна искуства билатералне војне сарадње Србије и Мађарске имају двоструки значај, јер поред сарадње две земље, подстичу и унапређење регионалне војне сарадње.

Претходних година реализоване су билатералне вежбе српске и мађарске војске, а ове године биће одржана трilaterална вежба „Тиса 2009“, на којој ће учествовати и јединице румунских оружаних снага. ■

вршили приправнички стаж

Пожаревцу уверења је уручио командант Команде за обуку генерал-мајор Александар Живковић.

Генерал Диковић је изразио очекивање да ће потпоручници по доласку у јединице испољити максимално залагање, упорност и вољу и показати креативност, те да ће наставити са образовањем и усавршавањем.

„Само одлично обучен и образован официр – рекао је генерал Диковић – физички спреман и дубоко патриотски опредељен, може успешно извршавати тешке и одговорне задатке које пред њега поставља војнички позив“. ■ З. М.

Посета делегације Здруженог Генералштаба ОС САД

Начелник Управе за планирање и развој Генералштаба Војске Србије генерал-мајор др Божидар Форца са сарадницима примио је 17. марта делегацију Здруженог Генералштаба ОС САД коју је предводио бригадни генерал Џон Хестерман заменик директора Директората за војнополитичка питања Европе, НАТО, Русије и Африке у Ј-5 ЗГШ ОС САД.

– Разговарали смо о њиховом виђењу безбедности Западног Балкана и неких других региона света, као и о питањима везаним за процесе у Војсци Србије, а у којима њихова искуства могу да нам буду корисна. Реч је, примера ради, о примени програма планирања, програмирања, буџетирања и извршења, потом о припреми за учествовање у мултинационалним операцијама и друго. Ми смо госте информисали о процесу трансформације Војске и питањима безбедности на Балкану – рекао је том приликом генерал Форца.

Генерал Хестерман је изразио задовољство посетом Србији, са којом САД имају јаке војне везе.

– Радимо се унапређивању наше војне сарадње. Мислим да је важно да разговарамо једни с другима, да се разумемо, да будемо свесни ситуација с којима се војници морају изборити. То је у интересу обе наше нације – рекао је генерал Хестерман.

У разговорима, чији је циљ унапређивање билатералне војне сарадње две земље и размена искустава и информација о питањима од заједничког интереса, учествовали су представници управа Генералштаба и представници Министарства одбране.

Делегација ЗГШ ОС САД посетила је Четврту бригаду Копнене војске и упознала се са радом Канцеларије за цивилно-војну сарадњу у Војсци Србије. ■

С. ЂОКИЋ

Припреме за конференцију начелника генералштабова балканских земаља

У оквиру припрема за трећу конференцију начелника генералштабова балканских земаља, 19. марта у Центру за мировне операције одржан је други састанак Подгрупе за образовање, обуку и вежбе. На састанку, који је организовала Управа за обуку и доктрину Генералштаба Војске Србије учествују представници оружаних снага Албаније, Босне и Херцеговине, Бугарске, Грчке, Македоније, Румуније, Србије, Турске и Црне Горе.

На састанку су анализирани досадашње активности балканских земаља из области војног образовања, обуке и вежби. Предложене су и нове активности и области деловања којима би се сарадња у региону унапредила.

Такође, у оквиру припрема за трећу конференцију начелника генералштабова балканских земаља, у Врњачкој Бањи је одржан други састанак Подгрупе за асиметричне претње, ради припреме заједничких активности. ■

С. Ђ.

Ново поимање

Законска регулатива

Снимко Томаш ТОТ

Нацрти закона о војној, радној и материјалној обавези и о цивилној служби, које је предложила Управа за обавезе одбране Министарства одбране, а после јавне расправе прихватила Влада Републике Србије, упућени су крајем јануара у Народну скупштину на усвајање. Које новине доносе поменути прописи у односу на сличну регулативу из протеклог времена? Каква ће права и обавезе убудуће грађани имати у одбрани земље и како ће се примењивати приговор савести за служење војног рока?

Осле усвајања закона о одбрани и Војсци, односно опредељења надлежних државних институција да се на другачијим основама уреди систем одбране Републике Србије, Управа за обавезе одбране Министарства одбране, у сарадњи са организацијским целинама Министарства, најпре са Управом за ванредне ситуације, али и саставима Војске, те осталим министарствима Владе, израдила је савремен нацрт закона о војној, радној и материјалној обавези, сличан онима који се примењују у земљама чланицама колективних система безбедности. Остварена је идеја да се војна, радна и материјална обавеза обједине у једном пропису, што раније није било учињено.

И садашње служење војног рока у цивилној служби, које је регулисано различитим уредбама, а које оптерећују бројне тешкоће, према новој регулативи биће прилагођено потребама и могућностима земље, али и дефинисаним мисијама и задацима Војске Србије. На тај ће начин цивилна служба, сходно препорукама Парламентарне скупштине Савета Европе о приговору савести, добити одговарајући правни оквир, као што је то решено у већини земаља Европске уније и развијене демократије.

Према речима пуковника Горана Зековића, начелника Управе за обавезе одбране Сектора за људске ресурсе Министарства одбране, основна новина коју предвиђају нацрти поменутих закона јесте другачије

стварности

Пуковник Горан Зековић

Пуковник Никола Карановић

поимање обавеза одбране, али и категорија – регрут, војник на следећу војног рока са оружјем и без њега, лице у цивилној служби и лице у резервном саставу.

■ Механизам унутрашњег одлучивања

– Садашњи прописи дефинисали су да се регрут у војну евиденцију уписује, односно уводи у седамнаестој години живота. Нова регулатива предвиђа да то буде у осамнаестој години, јер су тада младићи пунолетни и имају одговарајуће личне исправе које потврђују њихов идентитет и држављанство. Војну обавезу или цивилну службу могу обавити од 19. до 27. године, уколико се налазе у Србији, а ако бораве у иностранству до 30 године живота. Регрутација младића, лекарски прегледи и упућивање на следеће војног рока или у цивилну службу моћи ће се организовати у року од шест месеци до годину дана. То гарантује да ће регрути у јединице Војске или државне институције у којима реализују цивилну службу одлазити здрави и способни, непосредно после лекарских прегледа – каже пуковник Зековић.

За разлику од постојећих прописа, предложено је да се на лекарским прегледима регрути могу оценити као способни за војну слу-

жбу, привремено неспособни или неспособни. Постојећа категорија ограничено способан није предвиђена новом регулативом. У пракси се често злоупотребљава категорија регрута оцењена здравствено као „привремено неспособан”, јер се с том оценом одуговлачи како би регрутима истекао законски рок за одлазак у Војску. Регрут се може највише три пута окарактерисати као привремено неспособан, после чега се доноси крајњи суд о његовој здравственој способности.

Предложена је и измена критеријума за оцену способности регрута који желе да следе редован војни рок у односу на оне који се одреде за цивилну службу. Тренутно су услови изједначени, што не одговара стварним потребама. Кандидати за цивилну службу лекарске прегледе обављаће у цивилним институцијама, а основно мерило представљаће њихова радна способност. За будуће војнике у јединицама Војске здравствени прегледи биће свеобухватнији, а нове критеријуме по којима ће се изводити дефинисаће у наредном периоду Управа за здравство.

Како истиче пуковник Никола Карановић, начелник Одељења за одбрамбене припреме и материјалну обавезу Управе и руководилац тима за израду поменутих нацрта закона, нова регулатива заснована је на највишим правним документима Србије, стратешкој регулативи у систему одбране, али и међународним прописима из те области. У њих су уграђена и наша досадашња искуства, те код нас примењива решења појединих земаља из околних и европских држава.

– Тренутно је регулисано да младићи који уложе приговор савести војни рок служе у цивилној служби, што, обично, изазива бројне забуне и недоумице и термилошки и практично. *Нацртом закона о цивилној слу-*

жби предвиђено је да они који уложе приговор савести следеће војног рока замењују алтернативном службом, и немају статус војног лица. Права из социјалне и здравствене заштите, те одговарајуће новчане накнаде, оствариваће као и остали грађани у установама и институцијама, где обављају друштвено користан рад, који је окарактерисан као цивилна служба. До сада су они били искључиво у надлежности војне организације. И надаље ће се цивилна служба моћи организовати и у појединим организацијским целинама Министарства одбране, на пословима који имају одлике невојног, јер оне представљају органе државне управе који се финансирају из буџета – истиче пуковник Карановић.

Организације и установе Републике Србије у којима се може изводити цивилна служба такође су прописане. Новом законском регулативом прецизно ће бити одређена права, дужности и обавезе поменутих институција и лица која се у њима ангажују.

– Прави смисао приговора савести, једног од начина реализовања војне обавезе, огледа се управо у томе да млади људи, одговарајућих квалификација, који из одређених верских, моралних или осталих убеђења не желе да служе војни рок у јединицама Војске Србије, друштвено корисним радом од девет месеци могу допринети држав-

ним институцијама у које су распоређени. Уколико се регрути одреде за служење војног рока у јединице Војске, не могу накнадно уложити приговор савести – наглашава пуковник Горан Зековић.

У *Нацрту закона* предвиђено је да Министарство одбране и Министарство здравља могу склопити уговоре о томе да се и цивилне медицинске институције ангажују током здравствених прегледа и психолошких испитивања регрута за Војску, према поступку и мерилима који су у систему одбране дефинисани. То би знатно смањило трошкове и оптерећење војномедицинских центара. Нова законска регулатива је, такође, прецизно одредила шта се подразумева под боравком или привременим боравком у иностранству, која су права и дужности регрута док су на школовању, најпре ван земље.

– Предложени су и додатни разлози за одлагање војног рока у одређеном периоду. На служење војног рока моћи ће се упутити само регрути који, поред тога што су здравствено способни, нису оптерећени egzистенцијалним проблемима, на пример, завршили су школовање, те нису започели решавање стамбеног питања, приправнички стаж, последипломске студије нити стручна усавршавања, или веће пољопривредне радове. Научним радницима, истакнутим спортистима и уметницима, на захтев надлежних државних институција, моћи ће се прекинути или одложити војни рок, до прописаних временских граница, у периоду када учествују на светским, европским и олимпијским играма или манифестацијама значајним за Републику Србију – наводи пуковник Никола Карановић.

Уколико се усвоје понуђена законска решења, они регрути који су напунили 30. годину живота, а нису у предвиђеном року регулисали војну обавезу, али су је одлагали у складу са важећим прописима, директно ће се преводити у резервни састав, сходно нивоу образовања и према осталим критеријумима. Они који нису имали решење о продужењу регрутне обавезе, односно уколико су кршили прописе, биће преведени у резервни састав, али ће се против њих покренути кривичне или прекршајне пријаве за неизвршавање обавеза. Регрути који се у будућности не буду одзивали позиву или буду избегавали пријем позива одговараће према *Закону о општем управном поступку* и сносити настале трошкове.

■ Активна и пасивна резерва

Законодавне новине нису предвиделе да војној обавези подлежу жене, али се оне могу распоредити у резервни састав. Резервни састав је, иначе, осмишљен другачије у односу на протекли период. Постојаће резервни официри, резервни подофицири и резервни војници за попуну јединица Војске Србије, али и цивилне заштите и других снага одбране. Биће организовани као активна и пасивна резерва. Шта то, заправо, значи?

– Припадници активне резерве попуњаваће саставе Војске који имају виши степен оперативне способности. Они представљају разлику између формацијског бројног стања и тренутне попуњености јединица. За њихов пријем Влада расписује конкурс, према општим условима, а Генералштаб прописује посебне елементе, према потребама Војске. Са изабраним кандидатима закључиваће се уговор о двогодишњем ангажовању, који се може продужавати, и биће чешће позивани на обуку и вежбе, спремни да се за кратко време укључе у оперативне војне саставе. Припадници активне резерве могу на вежбама да проведу и до 45, а према одлуци надлежних у јединицама могу бити ангажовани и до 90 дана, али за то добијају одговарајуће новчане накнаде.

У резервном саставу мушкарци могу остати до 60, а жене до 50. године живота, с тим што ће резервни подофицири и резервни војници за рад у активной резерви моћи да закључе уговор до 45, а резервни официри до 55. године старости. Пасивна резерва организована се попут нашег досадашњег резервног састава и биће усмерена на јединице Војске за које се захтева нижи степен оперативне способности.

ЧИТАЊЕ ГРАНИЦА ПРИГОВОРА САВЕСТИ

У европским земљама је регулисање и праћење служења војног рока у цивилној служби различито уређено. У појединим државама је у надлежности министарства за рад и социјална питања, у неким министарства унутрашњих послова, а у Грчкој, Чешкој, Словачкој, Румунији и Финској о томе одлучује министарство одбране.

Швајцарска је, на пример, једна од западноевропских држава која има општу војну обавезу. Закон о алтернативној служби из 1996. признаје право на приговор савести због етичких, моралних и верских разлога. Министарство индустрије и рада прима захтеве, које решава троцлана комисија. Особе којима се не признаје право на приговор савести, а које се и даље опире регрутацији кажњавају се затвором четири до пет месеци. Приговарачи савести обављају цивилну службу 177 дана у било којој јавној или приватној организацији од јавног интереса.

Право на приговор савести на обавезну војну службу у Македонији је први пут законски признато 2001. године. Цивилна служба траје десет месеци.

У Аустрији је право на приговор савести утврђено Уставом 1975. године. Грађани који одбију да служе војску реализују алтернативну службу десет месеци. Захтев за то подноси у одређеним роковима, а после 19. године не могу остварити право. Молбе предају Министарству унутрашњих послова, које и контролише цивилну службу.

Чешка је приговор савести такође признала Уставом. Захтеви се подnose у року од 30 дана од добијања позива за војску. Дужина алтернативне службе износи 18 месеци, а води је Министарство за рад и социјална питања. Обавља се у јавним службама или у оквиру пројеката за очување животне средине.

Захтеви о приговору савести се у Норвешкој подnose Војном пријемном одбору, који их потом доставља шефу полиције у

Снимио Немања СУБОТИЋ

месту пребивалишта регрута. Министарство правде доноси коначну одлуку. Захтеви се могу поднети и у току служења војног рока. Алтернативна службе траје 14 месеци и надзире је Министарство правде.

Алтернативна служба у Финској траје 13 месеци. Спроводи се под надзором Министарства за рад, а изводи у владиним и невладиним организацијама, општинским организацијама, црквама и установама из области социјалне заштите и здравства.

Законом из 1983. године, који предвиђа личне разлоге приговора савести против употребе оружја, регулисана је алтернативна војна служба у Француској. Трајала је 20 месеци, до потпуне професионализације, а изводила се у владиним и невладиним организацијама.

Војни обвезници у Немачкој који уложе приговор савести имају алтернативну службу од девет месеци. Контролише је Савезни уред за цивилне службе, при Министарству за омладину, породицу, жене и здравље.

Процедура око подношења захтева за приговор савести у Грчкој није посебно утврђена. Алтернативна служба траје двоструко дуже од војног рока и износи од 42 до 46 месеци.

Код Италијана је право на приговор савести ограничено за време рата – постоји могућност ненаоружаног служења у војним јединицама. Алтернативне службе трајале су десет месеци, а одвијале су се под надзором Националног бироа за цивилне службе, у јавним институцијама и непрофитним организацијама.

Служење војног рока у цивилној служби у Румунији траје 12 месеци, а за регруте са високом стручном спремом шест. Захтеви за алтернативну службу подносе се Министарству одбране. Поменути решења још нису захивела у пракси.

Трајање алтернативне службе у Мађарској било је девет или 15 месеци, у зависности од тога где се обавља. Постојала је могућност да је грађани изводе и у иностранству, на основу билатералних уговора са осталим државама. Уколико се реализовала у неборбеним војним јединицама трајала је девет месеци.

Резервни састав цивилне заштите и других снага одбране чиниће лица која су војну обавезу остварила у цивилној служби. У ванредним ситуацијама, као што су елементарне непогоде, пожари, поплаве, заштита споменика културе и слично, било да је реч о мирнодопским или ратним условима, надлежне државне институције одлучиваће о њиховом ангажовању на делу или читавој територији Републике Србије. У превазилажењу последица појединих ванредних ситуација, такође одлуком надлежних, моћи ће се ангажовати и лица у цивилној служби у време док реализују друштвено користан рад – наглашавају саговорници из Управе за обавезе одбране.

У том смислу, и даља обука лица у цивилној служби односиће се на прву помоћ, заштиту и спасавање, противпожарну и ПНХБ заштиту. За сада се реализује на основу прописаног наставног плана и програма 14 родних дана, 84 наставна часа, у Управи за ванредне ситуације Министарства одбране, одељењима и одселима за ванредне ситуације на територији општина Републике Србије, али и у сарадњи са Црвеним крстом, Горском службом спасавања, Планинарским савезом, Ватрогасним савезом и организацијама које имају интерес за њихову обуку. У складу са потребама цивилне заштите, обука лица у цивилној служби може трајати и дуже.

■ Центар за цивилну службу

Још једна од новина коју предвиђа нова законска регулатива у области обавеза одбране јесте формирање Центра за цивилну службу у оквиру Министарства одбране, једине такве институције на државном нивоу. Центар треба да планира, организује, спроводи и стручно надзире цивилну службу. Послове цивилне службе обављаће посебне комисије које се формирају на нивоу општинских и регионалних центара Министарства одбране. У њиховом саставу неће радити професионална војна лица. Првостепене комисије одлучиваће о правима регрута на приговор савести и упућивању у цивилну службу. Чиниће их представници локалне самоуправе и здравствених институција. На тај начин обезбеђује се јавност у раду. Другостепене комисије организовале се на нивоу регионалних центара и решаваће жалбе на рад првостепених комисија. Од пет чланова другостепених комисија само ће један бити из Министарства одбране, државни службеник, а остали ће бити припадници других министарстава Владе. Комисија одлучује већином гласова. Мандат чланова комисије, који за рад добијају одговарајућу новчану накнаду, траје четири године, а именује их министар одбране на предлог осталих министарстава.

Тренутно су радна и материјална обавеза уређене посебним уредбама. Усвајањем предложеног нацрта закона биће обједињене у јединствену законску регулативу која дефинише и војну обавезу. Већина постојећих решења у тој области ефикасно се потврдила у пракси. Новине представљају промене које су уважиле власничку трансформацију протеклих година, измене у економском систему земље и другачију организацију државне управе.

– Нацртом закона одређена су средства, односно покретне ствари, које су носиоци материјалне обавезе дужни да издвоје, свакодневно одржавају и чувају за потребе одбране. Дефинисане су и новчане надокнаде које у том случају следеју појединцима и привредним субјектима земље значајним за одбрану, попис средстава, поступци у случају кашњења приликом испоруке, затим, враћање оштећених покретних ствари и надокнаде у таквим ситуацијама. Предложено је, такође, да надлежна државна институција може власницима ствари, значајним за потребе одбране, одобрити умањење годишњег пореза који је предвиђен за то средство, у складу са већим прописима, што представља стимулативно решење.

Када је реч о радној обавези, прецизиране су систематизације и организације оних државних институција и предузећа која настављају функционисање и у ратним условима. Посебно се то односи на ангажовање лица која подлежу радној обавези. То није ствар случаја и самовоље, већ законске регулативе. Обвезници радне обавезе, запослени који немају ратни распоред у јединицама Војске и саставима цивилне заштите, могу се ангажовати само на она радна места за која су квалификовани и која су ратном систематизацијом поменутих установа предвиђена. Радна обавеза може се реализовати и у јединицама радне обавезе, за поједине задатке, које се по завршетку посла расформирају – појашњава пуковник Зековић. ■

Владимир ПОЧУЧ

Програм обуке Европске безбедносне и одбрамбене политике

Трећи циклус првог модула програма обуке Европске безбедносне и одбрамбене политике (ESDP) на тему „Свеобухватни институционални оквир и актуелне теме“ одржан је протекле седмице у Београду. Отварајући програм, директор Института за стратегијска истраживања Сектора за политику одбране генерал-потпуковник мр Милан Зарић истакао је да је циљ модула допринос бољем разумевању земаља, као и развоју европске безбедносне политике.

Генерал Зарић се осврнуо на ширење Европске уније и њен развој у безбедносном смислу, нагласивши да она постаје активан фактор европске и глобалне безбедности. Ради боље међурегионалне сарадње у области безбедности, неопходно је приближавање њеним институцијама и у оквиру ESPD.

Директор Директората за политику одбране Министарства одбране и спорта Аустрије генерал-мајор Јохан Глукер изразио је задовољство чињеницом да је модул окупио све државе које учествују у програму обуке. Он је подсетио на историју ESDP, као и на кораке које Аустрија предузима како би програм заживео и развио се.

Модул, који је трајао пет дана, организовало је Министарство одбране Републике Србије у сарадњи са Министарством одбране и спорта Републике Аустрије. У програму обуке учествовали су представници земаља из региона (Албаније, Босне и Херцеговине, Црне Горе, Хрватске, Македоније и Србије), Аустрије и Мисије Аустрије у ЕУ у Бриселу.

Током програма било је речи о улози институција Европске уније, изазовима ESDP-а, Лисабонском уговору, улози ЕУ агенција, регионалном аспекту и темама од значаја за ESDP, укључујући људска права, брзи одговор на кризе, рано упозорење и акцију, као и перспективу Европске безбедносне и одбрамбене политике. ■

С. ЂОКИЋ

Војни посматрачи у Либерии

У Центру за мировне операције Генералштаба Војске Србије одржана је евалуација учешћа двојице војних посматрача након повратка из мисије UNMIL у Либерии.

Начелник ЦМО пуковник Јелесије Радивојевић истакао је да су „двојица официра који су у Либерии боравили од 12. марта 2008. године до 14. марта 2009. године одлично урадили свој посао“.

Капетан корвете Никола Стаменковић и мајор Верољуб Миленковић говорили су о историјату и задацима мисије, као и о својим дужностима и условима живота и рада. Они су изнели и своје предлоге за унапређење учешћа припадника Војске Србије у тој мисији.

Мисија УН у Либерии (UNMIL) почела је 2003. године са мандатом у складу са поглављима VI и VII Повеље УН. Министарство одбране и Војска Србије учествују у мировној операцији у Либерии од децембра 2003. године, када су први војни посматрачи упућени у мисију. Замена војних посматрача врши се након истека мандата од годину дана.

Војни посматрачи тежишно обављају патроле, контроле и спречавања илегалне трговине и тиме доприносе имплементацији мировног процеса. ■

С. Ђ.

Студенти Вест Поинта у посети Војној академији

Вршилац дужности заменика начелника Војне академије пуковник мр Бранко Бошковић примио је 16. марта двојицу студената Војне академије Вест Поинт из Њујорка. Студенти треће године те престижне академије САД, Џон Гилмор и Грант Фишер, боравили су у осмодневној посети Министарству одбране Републике Србије и Војној академији.

Пуковник Бошковић гостима је представио Војну академију, њену садашњост, планове, али и традицију која сеже 159 година уназад.

Амерички студенти Гилберт и Фишер одабрани су међу многима који су се на Вест Поинту пријавили на конкурс за путовање у Србију. По њиховим речима, пријавили су се јер их занима Балкан и наша земља ради специјализације у тој области.

Студенти америчке Војне академије копнене војске Вест Поинт током боравка у

Амерички студенти Џон Гилмор и Грант Фишер

Београду посетили су Центар за америчке студије Факултета политичких наука, Војни музеј, Музеј ваздухопловства, а присуствовали су и свечаности поводом Дана Војне академије.

У оквиру билатералне војне сарадње са оружаним снагама САД, у току ове године Министарство одбране планирало је четири активности везане за размену студената. Реч је о две посете студената америчких војних академија и о две узвратне посете студената из Србије. ■

С. Ђ.

Регионални курс о праву у оружаним сукобима

У Центру за мировне операције Здружене оперативне команде Генералштаба Војске Србије одржан је Регионални курс о праву у оружаним сукобима.

Петнаест учесника курса је из система одбране Републике Србије, двоје са Универзитета у Београду, док су три учесника из Македоније и Турске.

Директор курса је бригадни генерал Карл Едлингер из Аустрије, предавач на Институту за хуманитарно право у Сан Рему, а помагали су му тројица инструктора из Канаде, Холандије и Србије. ■

А. А.

Цркве и верске заједнице и грађанско друштво

Цркве и верске заједнице и организације грађанског друштва осећају потребу и сматрају да имају право да јавно делују и да активно и равноправно учествују у институционалном дијалогу при решавању актуелних проблема у Србији, један је од основних закључака тродневне конференције „Цркве и верске заједнице и грађанско друштво за оснаживање људских права и демократије у Србији“ одржане од 25. до 28. марта у Врњачкој Бањи, наводи се у саопштењу са тог скупа на коме је наглашена потреба да се у Србији развија кооперативни однос цркава и верских заједница и државе и zaloжили се да се свештеницима и верским службеницима у складу са законом омогући деловање у јавним институцијама, здравству, образовању, војсци, полицији и затворима.

Конференцију су отворили епископ браничевски Игнатије, надбискуп београдски Станислав Хочевар, муфтија Решад еф. Пловић, заштитник грађана Републике Србије Саша Јанковић и Томас Њоки из Делегације Европске комисије у Србији, а у раду скупа учествовали су представници цркава и верских заједница, професори универзитета, медија, политичких партија, државних и локалних власти и НВО, који су закључили да у Србији без одлагања треба стручно и јавно размотрити положај религије у сфери приватног, јавног и државног, у процесима модернизације и односима са медијима. ■

Најбезбеднији возачи

На састанку Савета за безбедност војних учесника у саобраћају, одржаном 27. марта, проглашени су најбезбеднији возачи у Министарству одбране и Војсци Србије у 2008. години и уручене су им награде. Реч је о акцији која се традиционално спроводи већ пет година у свим јединицама и установама, у циљу повећања безбедности у саобраћају.

Проглашени су најбезбеднији возачи у три категорије, који су прешли највише километара без иједног саобраћајног прекршаја и удеса. Међу подофицирима, најбезбеднији возач је старији водник Јован Медојевић из Специјалне бригаде КоВ који је прешао 61.697 километара, међу војницима по уговору најуспешнији је десетар по уговору Горан Тасић, возач команданта Четврте бригаде у Врању, а у класи цивилних лица – војних намештеника најбезбедније је возио Јово Клиска, возач санитетског возила из Центра војномедицинских установа Београд, који је прешао 72.832 километра.

У име помоћника министра за материјалне ресурсе Илије Пилиповића, награде најуспешнијим возачима уручио је генерал-мајор Љубомир Самарџић, начелник Управе за логистику, уједно заменик председника Савета за безбедност војних учесника у саобраћају. ■

М. Ш.

Реализација гарнизонских курсева енглеског језика

У организацији Управе за обуку и доктрину (Ј-7) Генералштаба ВС, у Центру за мировне операције одржан је семинар за професоре који реализују гарнизонске курсеве енглеског језика и чланове PELT тима који припремају тестове за полагање испита познавања енглеског језика по стандарду STANAG 6001.

Према речима генерал-мајора Петра Ђорнакова, начелника Управе за обуку и доктрину ГШ ВС, циљ састанка је унапређење организације курсева и упознавање професора са критеријумима STANAG-а 6001, како би што боље припремили полазнике курсева за завршни испит.

Семинару су присуствовали професори из целе Србије, који у 17 гарнизона и 40 наставних група, изводе наставу енглеског језика за око 500 припадника Војске Србије.

– Пре две године усвојили смо стратегију учења енглеског језика у Војсци Србије,

по којој до 2010. године око 1.100 припадника Војске треба да достигне одређене нивое познавања енглеског језика. Тиме ћемо

испунити један од партнерских циљева које смо предвидели у оквиру нашег чланства у Партнерству за мир и постићи виши ниво интероперабилности. Други циљ курсева је повећање броја потенцијалних кандидата и могућности бољег избора приликом упућивања наших припадника на школовање у иностранство, истиче генерал Ђорнаков.

За две године, колико се изводе гарнизонски курсеве, око 250 припадника Војске Србије положило је завршни испит и стекло сертификат знања енглеског језика по стандарду STANAG 6001. ■

Р. М.

Балканска војномедицинска сарадња

У Истанбулу је недавно одржан прет-конгресни састанак Балканског комитета војне медицине (БКВМ). Састанку су присуствовале делегације сталних чланица БКВМ – Бугарске, Грчке, Румуније, Србије и Турске, а српску делегацију представљали су пуковник проф. др Ђоко Максић и мајор доц. др Бобан Ђорђевић. Учесници састанка разматрали су

детални план организације 14. конгреса, који ће бити одржан од 10. до 14. маја у бугарском граду Бургасу.

Главна тема Конгреса биће мултинационална војномедицинска сарадња балканских земаља у мировним мисијама. Ради што боље регионалне војностручне сарадње, посебно је наглашена потреба појачане размене стручњака, знања и искуства између санитетских служби балканских земаља. С тим у вези ће до краја године бити организован курс из ургентне војне медицине у регионалном тренинг-центру ВМА. Полазници тог курса биће лекари и медицински техничари свих балканских земаља. Договорена је и организација курсева из хипербаричне, подводне и воздухопловне медицине, чији ће домаћини бити остале земље чланице БКВМ. ■

Посета амбасадора Јапана

Амбасадор Јапана у Србији Тоши Цунозаки, у пратњи првог секретара амбасаде Акира Мамамија и изасланика одбране Јапана пуковника Масаки Дана, посетио је ВМА. Генерал-мајор проф. др Миодраг Јевтић, начелник ВМА, представио је гостима основне принципе функционисања и главне активности ВМА. Он је истакао како се у ВМА прате токови врхунске светске медицине и исказао спремност на размену искустава са колегама из света.

Чланови јапанске делегације обишли су организацијске целине ВМА – Центар хитне помоћи, Клинику за анестезиологију и интензивну терапију, Операциони блок и Дипломатску амбуланту. ■

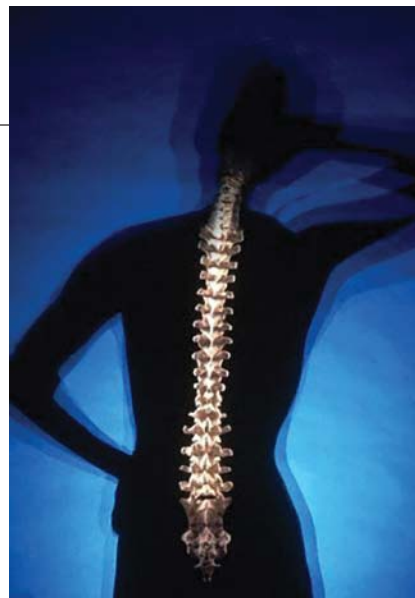
Лечење хроничног бола

Организатор састанка Неурохируршке секције Српског лекарског друштва (СЛД) о теми „Лечење хроничног бола“ била је Клиника за неурохирургију ВМА. На скупу је учествовало више од 80 неурохирурга и лекара осталих специјалности из целе Србије.

У уводном излагању пуковник проф. др Зоран Рогановић говорио је о дефиницији и класификацији хроничних болних синдрома и о модалитетима њиховог лечења. О најчешћим хроничним синдромима у неурохирургији говорили су водећи познаваоци тих

области – проф. др Даница Грујичић и проф. др Мирослав Самаршић из Института за неурохирургију Клиничког центра Србије. Са ВМА су говорили пуковник проф. др Бранислав Антић са Клинике за неурохирургију, потпуковник др Слободан Ђулафић са Института за радиологију и потпуковник др Миленко Савић.

Након уводних предавања расправљало се о начину лечења и редоследу примене појединих терапијских поступака у третману хроничних неурохирурских болних синдрома. ■

Остеопороза

У организацији Клинике за реуматологију и клиничку имунологију ВМА одржан је стручни симпозијум „Искуства и изазови у лечењу остеопорозе“.

Радове су излагали еминентни предавачи – потпуковник доц. др Милан Петронијевић, пуковник проф. др Зоран Поповић, потпуковник мр сц. мед. Дане Ненадић, доц. др Бранислав Глишић и пуковник проф. др Душан Стефановић. ■

Предавање о хуманим папилома вирусима

Национална школа за патологију цервикса, вагине, вулве и колпоскопију одржана је у Београду од 23. до 25. марта, под покровитељством Министарства здравља Републике Србије. У раду школе, као предавачи, учествовали су и стручњаци са ВМА, проф. др Нада Куљић-Капулица, начелник Института за микробиологију и др Весна Новаковић из Одељења за гинекологију. Професор др Нада Куљић-Капулица одржала је предавање из области хуманих папилома вируса (ХПВ) и њихове дијагностике.

Војномедицинска академија је прва у нашој земљи увела 1991. у рутинску дијагностику за ХПВ и дуго била једина установа која је родила ту дијагностику. Хумани папиломи вируси су туморски вируси и имају значајну улогу у настанку цервикалног карцинома код жена, али и других малигнома. ■

Састанак ОРЛ секције на ВМА

На ВМА је одржан састанак ОРЛ секције Српског лекарског друштва, коме су присуствовали најеминентнији специјалисти оториноларингологије из наше земље. Након поздравне речи начелника Клинике за ухо, нос и грло ВМА пуковника др Душана Бијелића, стручњаци те клинике представили су своја искуства из третмана Менијерове болести, лечења ретких малигнух тумора ларинкса и компликације након септопластике, са електокаутеризацијом доњих носних шкољки или без ње. ■

Припремила Е. РИСТАНОВИЋ

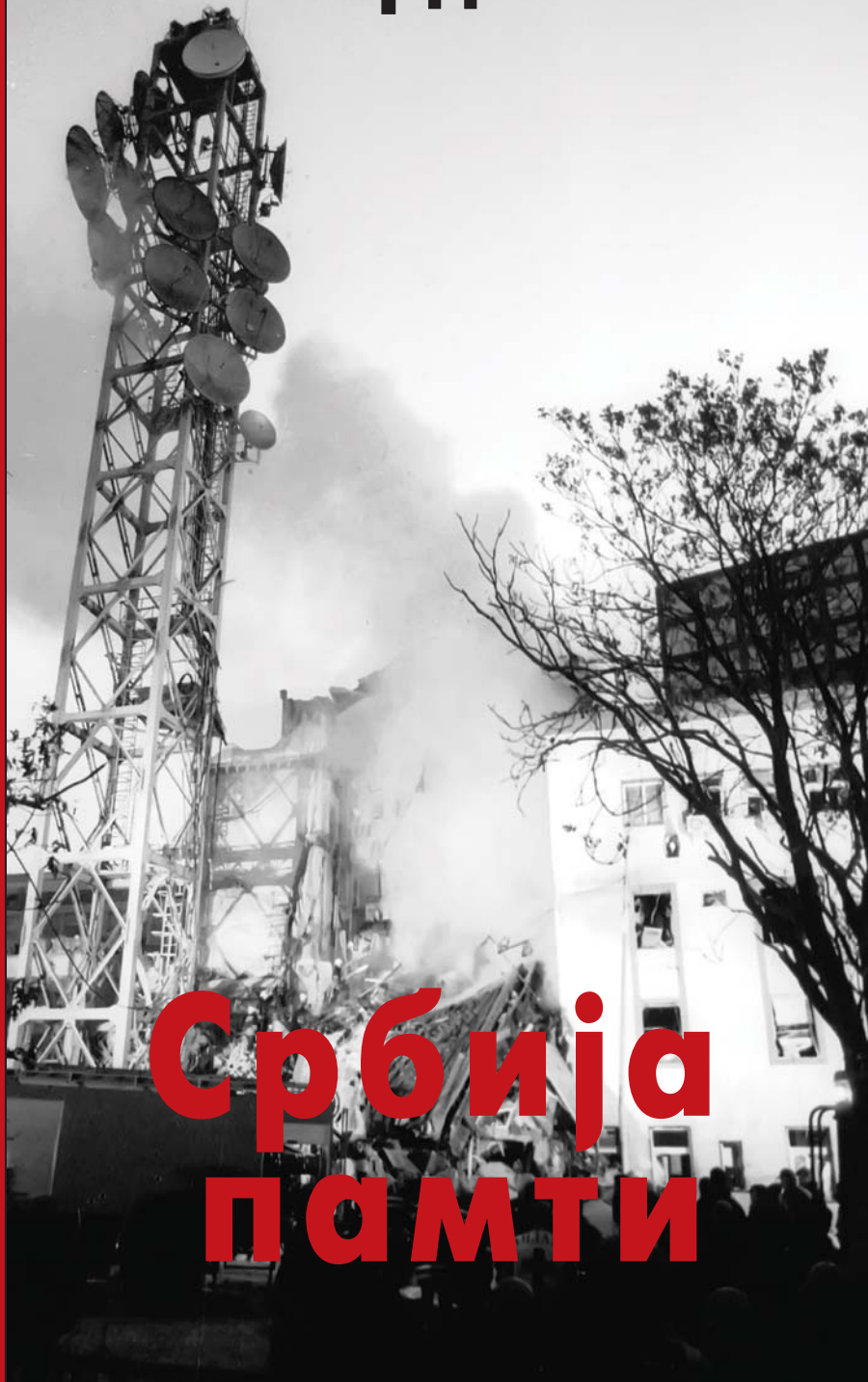
ОДБРАНА

СПЕЦИЈАЛНИ ПРИЛОГ 42

ДЕСЕТ ГОДИНА ОД

НАТО

бомбардовања

**Србија
памти**

ДЕСЕТ ГОДИНА ОД

Ж р т в е и р

Од 24. марта до 10. јуна 1999. године, 19 земаља Нато бомбардовало је Србију да би се до краја остварило разбијање Југославије. Србија је бомбардована да јој се отме Косово и Метохија. Србија је бомбардована да би се сломио отпор њених грађана насиљу и себичном хегемонизму великих.

Током 78 дана и ноћи грађани Србије живели су у паузама између ваздушних узбуна, санирајући последице стравичних разарања. Србија је разарана авионским бомбама, крстарећим ракетама, уранијумском муницијом, касетним и графитним бомбама, медијским минама.

Уништавањем нафтних и хемијских постројења, против Србије је вођен еколошки рат несagleдивих размера.

После једанаест недеља непрекидног бесомучног бомбардовања, „Милосрдни анђео“ оставио је стравичне последице. Убијено је више од хиљаду припадника војске и полиције, страдало је више од две и по хиљаде цивила. Рањено је и повређено око 12.500 људи. Уништено је 176 историјских и архитектонских бисера, споменика културе и трајања једног народа. Разорено је више од 50 објеката путне инфраструктуре, погођено више од 300 школа, болница, управних зграда...

Србији је нанета огромна материјална штета, већа од 30 милијарди долара. За тако малу земљу, ненадокнадива штета.

Од 24. марта 1999. године Србија више није иста. Њени грађани на Европу и свет данас гледају другачијим очима, трезвеније и опрезније него пре. У срцу Европе, у Србији, ником се више не верује на реч.

Авалски торањ симбол Београда и београђана срушен је 29. априла после упорних бомбардовања ТВ репетитора широм Србије

НАТО БОМБАРДОВАЊА

а з а р а њ а

ПОРУШЕНИ СПОМЕНИЦИ

Крстареће ракете и авио бомбе, лансиране са више од 1.200 авиона НАТО алијансе и на стотине пројектила америчке Шесте флоте уништили су, или значајно оштетили, више од 176 историјских, архитектонских и културолошких споменика у Србији, међу којима и велики број манастира и цркава. С великом упорношћу уништавани су докази вековног битисања српског народа на Косову и Метохији.

24. април – Зграда
федералног Муп-а

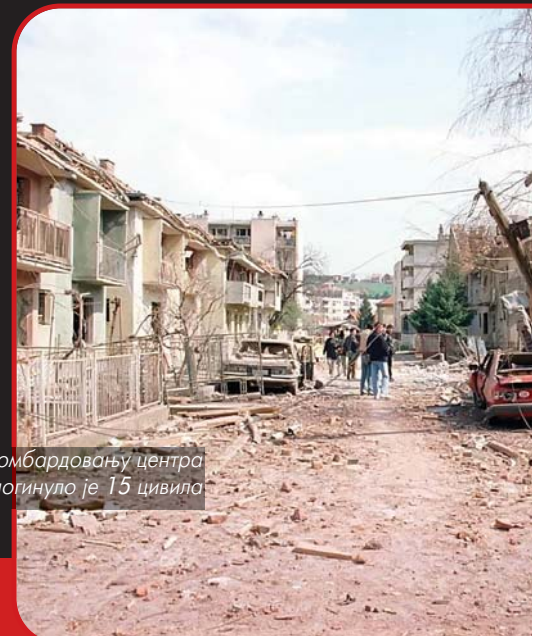
ДЕСЕТ ГОДИНА ОД

20. април – са три пројектила, погођен Пословни центар „Ушће“

Алексинац – у НАТО бомбардовању центра града 5. априла, погинуло је 15 цивила

НАТО БОМБАРДОВАЊА

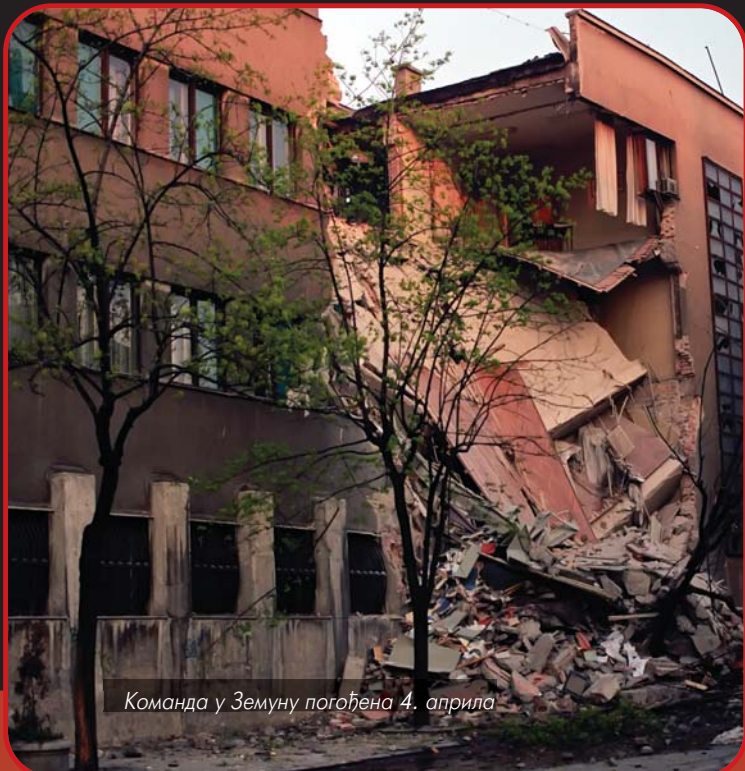
ДЕСЕТ ГОДИНА ОД

24. април – Зграда федералног Муп-а

7. мај – Кинеска амбасада погођена са три пројектила

Команда у Земуну погођена 4. априла

НАТО БОМБАРДОВАЊА

7. април Влада Србије, центар града

УНИШТЕНЕ ШКОЛЕ И БОЛНИЦЕ

Међу бројним цивилним објектима, на мети НАТО бомбардера нашло се и око 300 болница и школа. Погођено је на десетине управних зграда, међу којима и здања Владе и Министарства спољних послова Србије.

29. април – Генералштаб

ДЕСЕТ ГОДИНА ОД

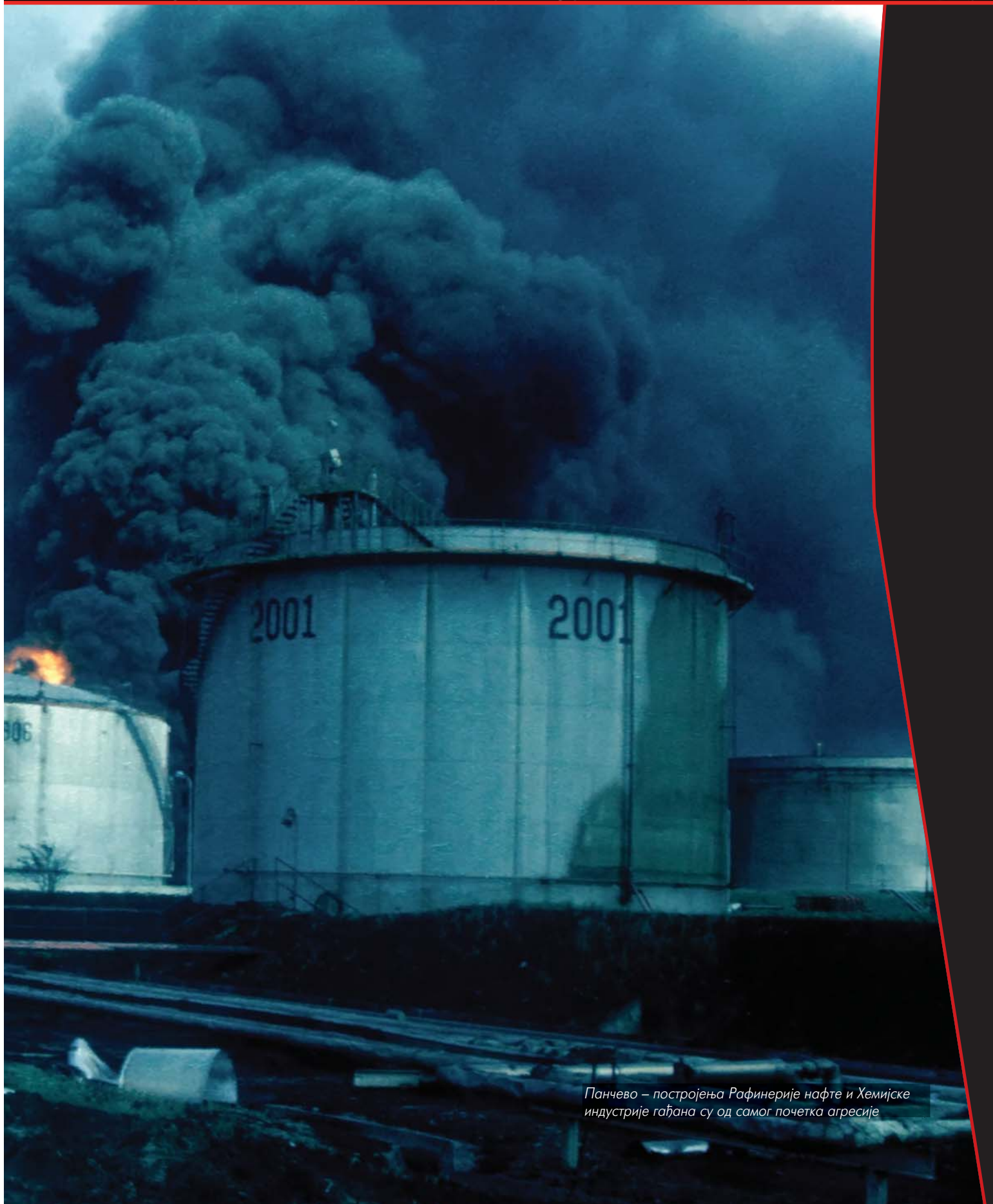
ЕКОЛОШКА КАТАСТРОФА

Употребом пројектила са осиромашеним уранијумом (235 и 238) у најмање 210 напада авионима ваздухопловних снага САД (А – 10) и разарањем хемијских и нафтних постројења, НАТО је контаминирао земљу и ваздух у Србији у застрашујућој мери. У директне последице, које ћемо осећати деценијама, здравствени радници убрзају и значајно повећани број канцерогених обољења у насељима захваћеним контаминацијом.

НАТО БОМБАРДОВАЊА

Панчево – постројења Рафинерије нафте и Хемијске индустрије гађана су од самог почетка агресије

ДЕСЕТ ГОДИНА ОД

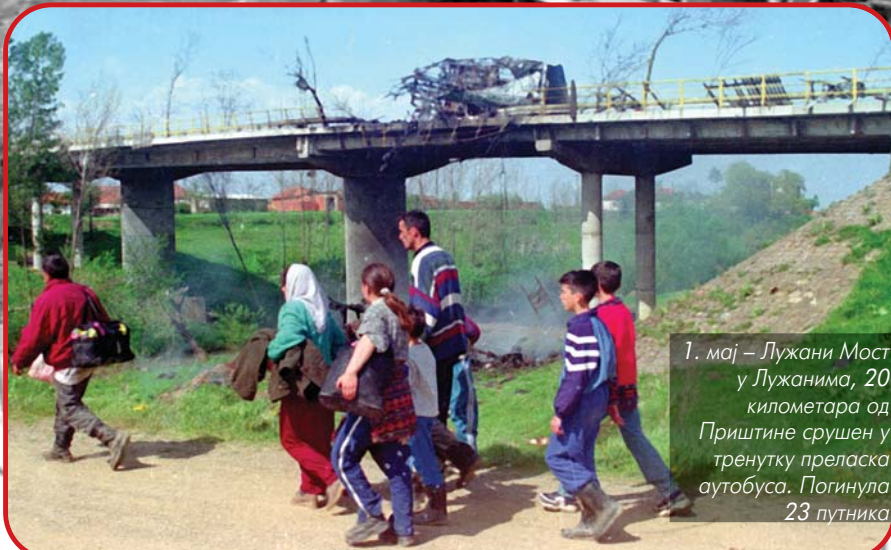
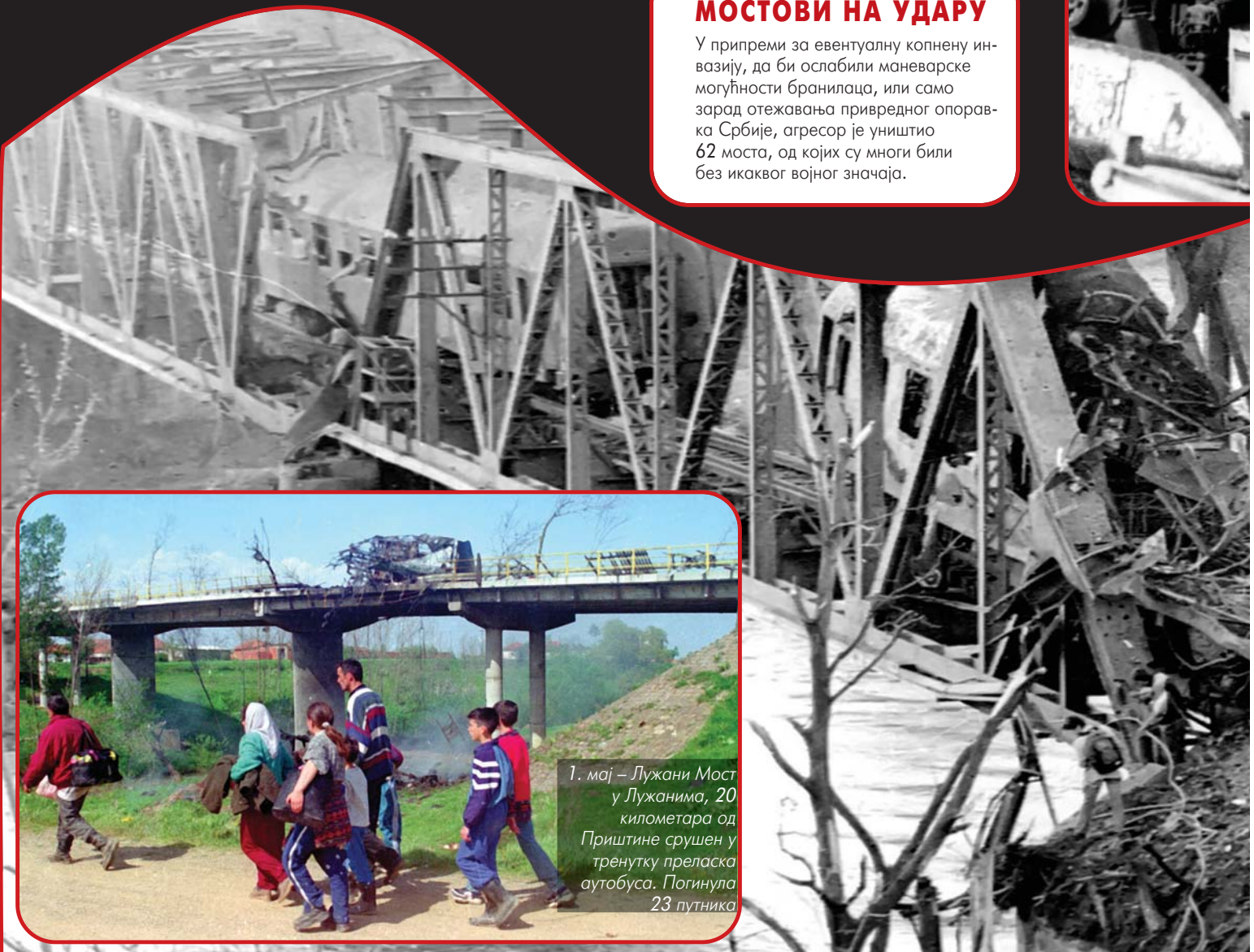

Скала уместо једног од три порушена моста у Новом Саду

МОСТОВИ НА УДАРУ

У припреми за евентуалну копнену инвазију, да би ослабили маневарске могућности бранилаца, или само зарад отежавања привредног опоравка Србије, агресор је уништио 62 моста, од којих су многи били без икаквог војног значаја.

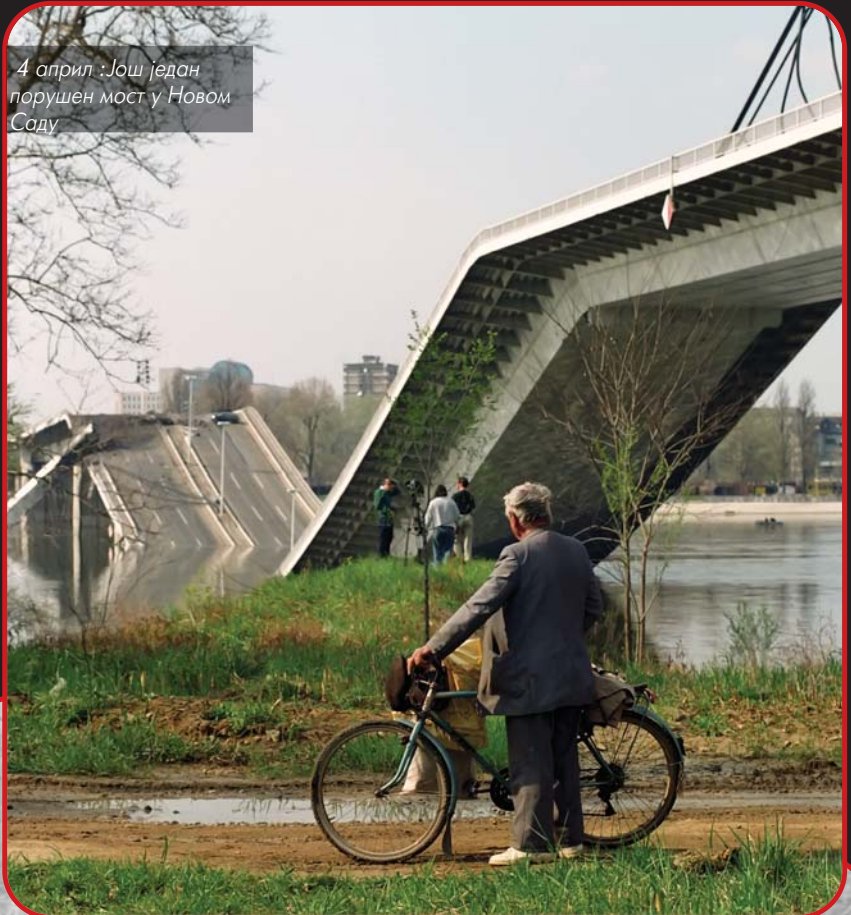
1. мај – Лужани Мост у Лужанима, 20 километара од Приштине срушен у тренутку преласка аутобуса. Погинула 23 путника

НАТО БОМБАРДОВАЊА

19 април: железнички мост преко Саве у Остружници гађан је у више наврата

4 април: Још један порушен мост у Новом Саду

12. април – Мост преко Мораве у Грделици срушен док је на њему био међународни путнички воз Београд–Солун, погинуло 15 путника, а 44 су рањена

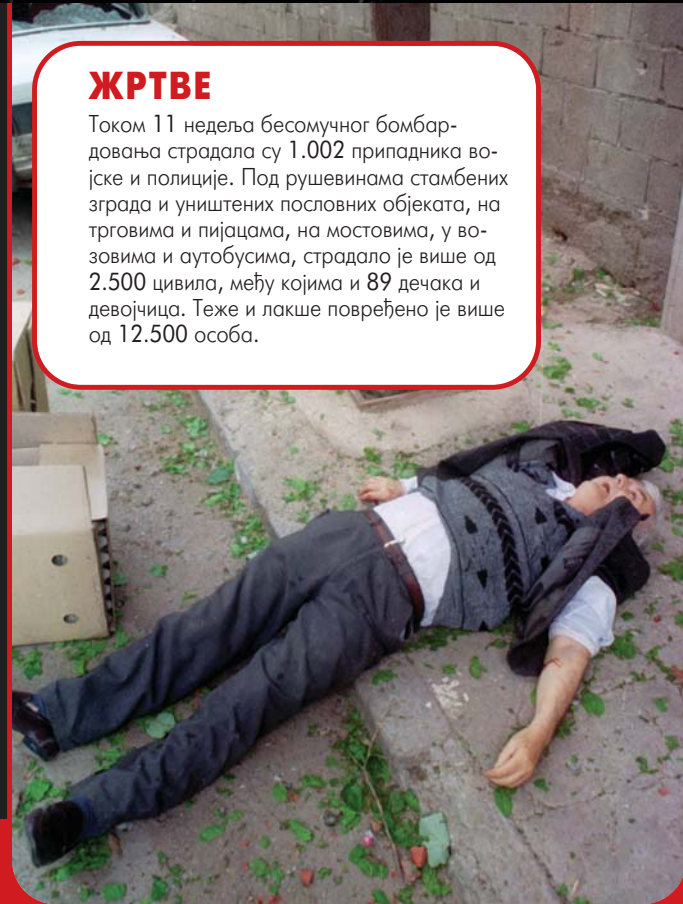
ДЕСЕТ ГОДИНА ОД

25. март – Ђуприја после прве ноћи агресије

Ваљево 25. март

ЖРТВЕ

Током 11 недеља бесомучног бомбардовања страдала су 1.002 припадника војске и полиције. Под рушевинама стамбених зграда и уништених пословних објеката, на трговима и пијацима, на мостовима, у возовима и аутобусима, страдало је више од 2.500 цивила, међу којима и 89 дечака и девојчица. Теже и лакше повређено је више од 12.500 особа.

НАТО БОМБАРДОВАЊА

Гуприја 25. март

Београдски маратон под бомбама

RUN FOR FUN
NOT FROM BOMBS

Parlison
Belgrade Marathon

START

STOP THE WAR
RUN FOR PEACE

НЕГЕН ГОДИНА ОД

МАТЕРИЈАЛНА ШТЕТА

За 78 дана и ноћи Србији је проузрокована директна материјална штета већа од 30 милијарди долара. Уништени су небројени привредни капацитети, разорен је велики део саобраћајне, енергетске и комуникационе инфраструктуре. Пад бруто националног дохотка, директно проузрокован агресијом, ни до данас није надокнађен.

2. и 3. мај – Графитне бомбе на неком од постројења ЕДБ

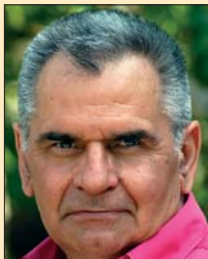

Аутор прилога
Душан ГЛИШИЋ

ФОТОГРАФИЈЕ:
Александар КЕЛИЋ
Зоран МИЛОВАНОВИЋ
Звонко ПЕРГЕ
ФоНет

1. април 2009.

Пише
Бранко КОПУНОВИЋ

Сага о аждахама

После много муке, пролеће нам је стигло – из трећег покушаја. Доказ да код нас ништа не иде лако. Беше то тешка битка са зимом и њеним рецидивима, чија су колатерална штета све тањи буђелари. Пре десет година, негде управо у ово време, такође нас је мучило најхладније годишње доба. Онда нам је с првим мирсом висабаба слетео „милосрдни анђео“. Џејми Шејн, ондашњи гласноговорник штаба НАТОа, трудио се из петних жила да нам докаже како су силне тоне бомби, заправо, „у нашем интересу“, али да тога нисмо свесни. За отужну причу нико није имао разумевања, а госн Шејн је истрајавао да нам се обраћа као роду рођеном. Ружне успомене...

Сећања и годишњице често нас враћају у прошлост, као у једини бунар с питком водом или еликсиром мудрости. Ако би требало извући науку из ратова, онда би нам на памети позавидели и антички филозофи. Било их је на нашим просторима неопростиво много, чак и за понављаче историје. Неко или нешто нас често врати на ту тему.

Ових дана одржана је премијера филма „Свети Георгије убија аждаху“. Ако је ико помислио да га домаћа кинематографија више не може оставити без даха, сценариста Душан Ковачевић и режисер Срђан Драгојевић увериће га у супротност. Захваљујући аждахама на тренутак су оживели и наши уснули биоскопи.

Рат је сам по себи велика драма, а истина је њена основна препорука. Прича, стварни догађај, из времена Првог светског рата, забележен у сећањима Ковачевићевог деде, на још један начин осветљава трагичну позорницу. Због људске пакости и злих језика, мобилисани су чак и богаљи из мачванских села и одведени по казни, право на Цер, у прве борбене редове Шта је суштина? Рат у човеку, човек у рату, немогућа љубав, трагични јунак спреман да носи на својим плећима туђу и своју кривицу... Лик који маестрално тумачи Лазар Ристовски је атипичан за нашу литературу. По његовим речима, најтежи у каријери.

„Аждаха“ је сага о аждахама скривеним у људским душама, чије су жртве најзвишенија осећања и најниже страсти. Рекли бисмо универзална прича о свакој врсти фанатизма – емотивног, политичког, ратног...

Лакрдија „Великог брата“ се наставља, а циљна група полако постају сви. Чак и они за које то никада не бисмо рекли имају коментар о овом или оном учеснику квиза бесмисла. Овај пут је дотична продуцентска кућа понудила гледаоцима воајерску папазанију од три певачи-

це, два музичара, два водитеља, двоје манекена, имитатора и политичара. Пријатно!

Поделе су тако честа реч у свакодневном говору. Питање је само ко, с ким и када је „дели“? Због чега, то је мање познато. Нажалост, појава није заобишла ни спорт. Чак и овај наш, а страни. Како ствари стоје, постојаће два српска савеза за све популарнији амерички фудбал. Неће момци заједно ни за живу главу. Обе струје тврде да су у праву и нуде Министарству спорта и омладине много папира и осталих доказа да баш они треба да носе тај назив, а не они други. Па, о чему причамо када су у мачванском округу заратиле месне заједнице које су у „оно време“ биле братске, сестринске, какве све нису. Разлог су депоније. Ко ће и како бити одговоран за одлагање смећа. Док се проблем не реши на вишем нивоу, блокада се наставља, а брдо смећа ће прерасти у планину.

Овога месеца средњошколци у Србији ће на колективни поправни. Пре три године резултати теста ПИСА били су обесхрабрујући. Од 57 земаља учесница тестирања, Србија је рангирана на прескромном 47. месту. Тест је показао да су наши ђаци посебно слаби у вештинама које у школи нису препознате као важне и које се не налазе у наставним програмима. Њих посебно „смарају“ текстови дужи од пола стране, али и графикони, табеле, мапе... Посебно су алергични када треба да закључе „шта је писац хтео да каже“.

Оваква тестирања имају циљ да обезбеде податке неопходне за анализу образовног система и укажу на правце његовог унапређивања. Ако се опет понови иста слика онда неко мора да укључи сирену.

Није нам превише до шале, време нас је много уозбиљило. Сваки првоаприлски виц био је унапред осуђен на пропаст. Ко да поверује у тако нешто?

Један земунски алас, када му време није, уловио сома од 32 килограма. И то где? Двадесетак метара од места где сидри времешну „шиклју“. Хтео човек да припреми мрежу, па је раширио уздуж и попречно, а рибетина се некако уплепа у конце. Када га је извукао на обалу, сликао га и премерио па убрзо кренуо да уновчи несвакидашњи дар. Тек онда су настале муке. Једном угоститељу је био матор, другом мастан, трећи је хтео полутку. Покушао је и на оближњој пијаци. Окупио се народ, гледа, диви се, али ником ни на крају памети да пазари. На крају се дотични наљутио па истражирао улов, послао га у замрзивач и сачекао први април. Припремио је рибљу чорбу и гозбу за другове му по занату. Замирисало је надалеко. Није шала... ■

Добит за знање и вештину

Специјалистичка обука инструктора у Пожаревцу

У Центру за обуку Копнене војске по други пут организован је курс за инструкторе индивидуалне стручно-специјалистичке обуке. Тридесет подофицира, полазника курса, прошириће знања и методски се оспособити за извођење обуке са војницима и професионалним војницима.

Инструкторски систем обуке је део процеса реформи у области обуке припадника Војске Србије и спроводи се непуну годину дана. Центри за обуку су, поред основне, увели и стручно-специјалистичку обуку, којом се војници оспособљавају и специјализују за конкретне задатке. Командири, непосредни извршиоци обуке, по новим правилима морају да имају звање инструктора да би се квалификовали за извођење обуке са војницима и професионалним војницима.

Центар за обуку Копнене војске у Пожаревцу успешно је завршио први циклус обуке кандидата за инструкторе. Део подофицира и официра добио је звање инструктора и са сертификатом о завршеном курсу представља квалификоване извршиоце обуке.

Курс за инструкторе, који у Центру похађа тридесет слушалаца, представља виши ниво образовања подофицира и нуди им методичко и стручно усавршавање. Индивидуална специјалистичка обука изводи се за родове пешадија, артиљерија, оклопне јединице и инжењерија.

■ Стручно и методичко оспособљавање

Командант Центра за обуку пуковник Винко Марковски истакао је да курс за инструкторе четири специјалности омогућава стручно-методичко оспособљавање за успешно савладавање испитног процеса.

– Желим да нагласим да нико у Центру неће моћи да изводи обуку ако нема звање инструктора. Реформама обуке у Војсци Србије прешло се на инструкторски систем обуке, што омогућава припадницима да се стручно специјализују за одређену област. Предуслов њихове методске оспособљености и добијања звања инструктора је њихова стручност – наглашава пуковник Марковски.

Директор курса, потпуковник Владимир Шмања, објашњава да поред општег задатка обуке на курсу за инструкторе, постоје и посебни задаци – да се обуче у избору и примени метода и облика рада у обуци војника на одслужењу војног рока и кандидата за професионалне војнике, да се обуче за ефикасно преношење знања у процесу специјалистичке обуке, да се обуче за стручно извођење садржаја ватрене, тактичке и физичке обуке, да се током обуке на курсу увере да само онај извођач обуке који је методички и стручно припремљен може успешно преносити вештине и знања на војнике.

– Трудимо се да утврдимо најцелисходнији начин за извођење обуке са војницима. На курсу остварујемо теме из средстава опреме, ватрене обуке и тактичке обуке. Велики број старешина који су на обуци, пре свега мислим на заставнике, пружа нам помоћ око

■ Инструктори и ученици

Поручник Драган Одашић је непосредни извођач курса инструктора рода оклопних јединица. Полазници курса су, каже Одашић, искусни командири одељења који у процесу стручног напредовања треба да добију звање инструктора и овакав вид усавршавања управо служи да се разради методика извођења обуке.

– Трудимо се да утврдимо најцелисходнији начин за извођење обуке са војницима. На курсу остварујемо теме из средстава опреме, ватрене обуке и тактичке обуке. Велики број старешина који су на обуци, пре свега мислим на заставнике, пружа нам помоћ око

многих тема. Они могу да нам пренесу богато искуство и знање које поседују још од времена кад су били припадници ЈНА – каже поручник Одаић.

Курс за род инжењерије тренутно похађају три полазника, један заставник и два старија водника прве класе. Потпоручник Игор Андрић им преноси знања из области савладавања водених препрека, за понтонирску и амфибијску специјалност.

– Утисци о курсу су доста повољни и веома сам задовољан радом и залагањем свих полазника. Старешине имају могућност да се информишу о темама које до сада нису детаљно познавали, што им омогућава да самостално изведу одређене делове обуке.

Заставник Љубомир Лазовић један је од полазника курса рода инжењерије. Он такође сматра да се на обуци могу усвојити нова знања. Овакав вид, сматра Лазовић, много доноси старешинама, а предавачи су ту за било коју врсту помоћи.

Старији водник Иван Раковић је на курсу за инструктора рода пешадије. Веома је задовољан радом старешина који се методски обучавају за извођење обуке и сматра да су се сви кандидати показали одлично и у практичним и у теоријским радњама.

Из чете за обуку извиђача курс за индивидуалну специјалистичку обуку похађа и старији водник Миљан Митић. Он је уверен да ће знања које стекну на курсу касније успешно користити на обуци са војницима активног састава и са професионалним војницима.

– Мотивисани смо и очекујемо високе резултате. Волимо свој позив и настојимо да што боље извршавамо обавезе и дужности – каже старији водник Митић.

■ На правом путу

Пуковник Марковски је изузетно задовољан применом инструкторског система обуке. Будући да је нови систем обуке заживео тек пре непуну годину, те да инструктори можда нису још досегли највеће домете, резултати су одлични.

– Уверен сам да ћемо у наредном периоду, када група од тридесетак подофицира заврши курс, имати још већу ефикасност, оспособљеност и стручност међу припадницима Војске Србије. Ми све чинимо да их мотивишемо. Када је завршена обука децембарске партије војника у Центру, прогласили смо најбољег и новчано га наградили, тако да рад и залагање инструктора не остану незапажени. Направили смо такав механизам да сами инструктори кажу ко је најбољи. На сам избор највећи утицај имају инструктори, главни подофицири и први подофицири по четама. Посебно ми је драго што је предлог за најбољег инструктора за прву партију старешина на обуци веома добро прихваћен и практично нико није имао примедба.

Слично мишљење о курсу индивидуалне стручно-специјалистичке обуке има и директор курса, потпуковник Владимир Шмања.

– Курс је изузетно корисна ствар за наше подофицире. Задовољан сам кандидатима, њиховом мотивисаношћу за праћење садржаја обучавања, активни су, постављају питања, траже од најодговорнијих да им објасне садржаје који су им непознати, редовни су и редовно пишу подсетнике, обављају припреме за обуку. Мислим да спроводећи овакве курсеве нашим подофицирима дајемо одличне могућности за даље усавршавање и напредовање у служби. Смисао је да подофицир види како није запостављен, да се мисли на њега и његово обучавање, знање и образовање. Сматрам да би формирањем једне посебне институције, која би обједињавала све курсеве, као што су курсеви инструктора, евалуатора, курсеви за главне прве подофицире, штабни курсеви за подофицире – добили још већи ниво, где би се на једном месту оспособљавали подофицири за све специјалности које их чекају у процесу обуке – истиче потпуковник Шмања.

– Направили смо велики помак и у Војсци Србије и у Центру за обуку оваквим инструкторским системом и очекујем да у будуће видимо резултате тога што смо направили, мада и сад можемо рећи да смо на правом путу – закључује пуковник Винко Марковски. ■

Мирко ИВАНОВИЋ
Снимио Д. БАНДА

Обука возача вучних возова

У батаљону за обуку саобраћајне службе у Краљеву траје десетодневни курс додатног оспособљавања возача за управљање вучним возовима борбених возила. На курсу се налази пет лица, а обучени возачи биће одговорни за превозење борбених возила која се налазе у јединицама Војске Србије.

Поручник Никола Лазаревић, извођач обуке, рекао је да ће након завршетка курса, свих пет полазника добити сертификате о обучености за управљање робустним вучним возилима.

Обука се изводи на полигону „Берановац“ код Краљева, те у јавном саобраћају. Батаљон за обуку саобраћајне службе поседује наменске полигоне, стручни кадар и има дугу традицију у обуци возача у Војсци, па обука за возњу вучних возова, иако изузетно захтевна, протиче без потешкоћа.

Током курса највећи значај придаје се едукацији возача за безбедно учествовање у саобраћају, јер се они обучавају за превоз предимензионисаних терета, што је један од ризичнијих задатака за сваког возача. Обука обухвата познавање прописа о безбедности саобраћаја на путевима, познавање, одржавање и управљање вучним возовима борбених возила. ■

М. ЛУКИЋ

Скупштина резервних старешина Новог Сада

Организација РВС Новог Сада је и током протекле године у остваривању програмских задатака успешно сарађивала са командама Прве бригаде, Речне флотиле, Војног одсека и Одељењем Министарства одбране за ванредне ситуације града Новог Сада, речено је на Скупштини ОРВС којом је председавао Бошко Пилиповић, председник градске организације.

Организација је подмлађена са 12 резервних потпоручника који су завршили школовање у Војсци Србије. ■

Б. М. П.

Уз дан Техничког опитног центра

Пуним једрима напред

У тридесет шестој години постојања Техничког опитног центра, коначно су се стекли услови да се остваре значајни помаци у раду. По мишљењу многих – преломни. За ову годину планиран је још већи број испитивања, наставља се опремање установе, чине се први помаци у капиталном опремању полигона Никинци и побољшању услова рада, а планирана је и богата међународна војна сарадња са циљем имплементације међународних стандарда и обуке младих стручњака. Предвиђен је и пријем младих инжењера. Све то помоћи ће да успешније и ефикасније обављају основне задатке – испитивање наоружања и војне опреме.

Заплетени у трансформационим процесима у којима се налазио систем одбране, у Техничком опитном центру дуго су покушавали да нађу прави пут који би установу водио бољитку. Све до протекле године. Учинило им се тада да су се нека врата отворила, да је дошло њихових пет минута и ту прилику су на најбољи начин искористили.

О томе шта су све урадили током протекле године, сазнали смо од директора те установе пуковника Горана Стојановића. Он је на кормило ТОЦ-а дошао пре годину дана.

– Веома је значајно за установе овог типа што смо током израде нове формације, која је усвојена почетком ове године, коначно створили услове за пријем више инжењера различитих струка. После низа година добићемо коначно младе стручњаке. Нарочито нам је критично подмлађивање кадра у секторима наоружања и областима електронике, односно људима којима су ближе савремене ИТ технологије. Потребно нам је, због аутоматизације процеса испитивања и мерења, да имамо људе који могу сами да израде и примене софтвер. Тек смо на почетку. Урађено је неколико значајних апликација, међутим, много тога је још потребно да урадимо.

Повећан број испитивања

Пуковник Стојановић каже да се од пре три-четири године, сваке године за петнаест одсто повећава број испитивања. Знатно је увећан број верификационих испитивања у односу на завршена. Лаицима тај податак није битан, али испитивачима и те како јесте. Кад се добијају средства из увоза, време за верификациона испитивања је врло ограничено, тако да стручњаци ТОЦ-а морају за кратко време да осмисле програм опитовања који би омогућио да се под истим условима и на истом месту испитају производи различитих произвођача – провери да ли задовољавају тражене тактичко-техничке захтеве, али и да се оцени које средство има боље техничке одлике.

Да би се процес убрзао, уведена је пракса да припадници ТОЦ-а, у саставу екипа из Генералштаба и Министарства одбране, посећују произвођаче како би им биле при-

казане могућности производње и испитивања наоружања. Тако су били у „Талесу“ да би се на лицу места обавестили о телекомуникационим средствима, па у израелском „Аеронаутиксу“ и „Елбиту“ за беспилотне летелице, и код више произвођача оклопних борбених возила. Сем тога, повећан је и број испитивања на полигону Никинци – за потребе опремања Војске, и посебно за извоз наменске индустрије.

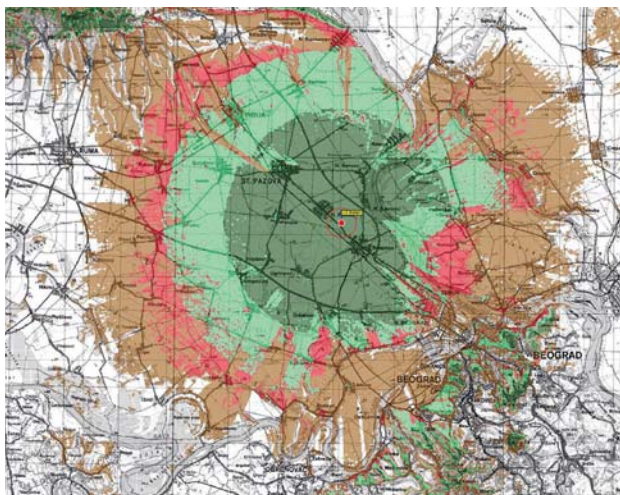
– Полигон нам је прилично оптерећен, тако да смо на крају прошле године у Никинцима имали више од 250 радних дана опитовања. А ако узмете у обзир да се дневно спроводи више различитих опита, онда видите колико је то оптерећење. Са постојећим бројним стањем на крајњим границама смо да задовољимо сва та испитивања. Чак нам неће помоћи ни повећање од двоје-троје људи које смо предвидели новом формацијом. Можда би то било довољно за потребе Војске, али не и за одбрамбену индустрију – каже директор ТОЦ-а и додаје да ће као некад доћи време када ће за нека испитивања у Никинцима морати да се чека у реду.

■ **Опремање**

Током прошле године настављен је тренд опремања. Набавили су неколико савремених уређаја за секторе електронике, метрологије и возила. Неке процесе испитивања аутоматизовали су софтверима у сопственој изради и рад учинили бржим и поузданијим. Купљена је савремена ултрабрза камера, тако да могу да се прате феномени приликом испитивања наоружања. То ће подићи ниво опитовања и помоћи њима, али и њиховим сарадницима у Војнотехничком институту и фабрикама наменске, са којима раде у оквиру развојних пројекта. Осим тога, од остварених прихода поправљена је осцилујућа платформа, у Никинцима је ремонтована велика хладна

Пуковник Горан Стојановић, директор ТОЦ-а

Предикција електромагнетских поља

ЗНАЧАЈНИ ПРОЈЕКТИ

У протеклој години рађено је на више од 60 сложених задатака испитивања. Опитовани су елементи интегрисаног система веза, тестиране беспилотне летелице израелских произвођача „Аеронаутикс“ и „Елбит“, радио-релејни уређаји, ремонтвани ПАТ 40 мм L70 бофорс, десетак типова разне врсте муниције, оптичких нишана, детектора. Испитана је хипербарична комора, бочно скенирајући сонар за претраживање дна реке... Посебно треба истаћи да је 5. фебруара обављен први лет авиона *ласта*. Најпре је полетео потпуковник Салко Хаџић, па Саша Грубач.

комора, а у иностранству су после дужег времена поправљени неки од примарних еталона.

– Ниво опремљености се подиже из године у годину, али ако рачунамо да је било 15–20 година мрака, онда има још много тога да се занови. Сада набављамо опрему која нам недостаје, и ону коју не можемо поправити, али имамо пуно опреме која ради 20 година, нека и без прекида, па ће и она морати да се занови. Далеко од тога да је ситуација сјајна – каже пуковник Стојановић.

Ове године су сопственим снагама из прихода реализовали интерну ЛАН мрежу, прво у Кумодражу. Она постоји и на локацији у Батајници, а ове године добили су сервере и неопходну опрему, па ће та мрежа, како се надају у ТОЦ-у, бити реализована током године и у Никинцима. Онда им само предстоји повезивање све три мреже у интранет.

■ **Обука**

Директор каже да су прошле године завршили уређивање савременог мултимедијалног простора, где организују специјалистичку обуку и доводе предаваче са факултета и из института. Ту ће отпочети обука у кориштењу захтевних софтверских пакета како би се запослени оспособили да сами конфигуришу софтвере и аутоматизују мерне ланце. Од октобра прошле године у ТОЦ-у је формирана и посебна група за учење енглеског језика.

Обука се спроводи и ради имплементације нових стандарда. Пуковник Стојановић наглашава

Током прошле године у ТОЦ-у је тестирана беспилотна летелица типа *Orbiter*, произвођача *Aeronaautics* из Израела

да им се дешава да за верификациона испитивања добију сертификате и извештаје са испитивање која су извршена у складу са одређеним Стангом – НАТО стандардом, а да они те стандарде немају, па нису у могућности да упореде резултате испитивања. Надају се да ће се стање поправити откако је потписан споразум о безбедности информација. Моћи ће да добију те документе на званичан начин и већ су доставили листу потребних стандарда. То ће им омогућити да испитују средство по истој методологији по којој је радио и произвођач или неко овлаштено тело. Ти резултати биће потпуно упоредиви и мерљиви.

Иначе, припадници ТОЦ-а су увек укључени у процес израде нових стандарда, постојећа методологија се непрекидно проверава и унапређује, као и процедуре које се иновирају у складу са новоусвојеним стандардима и прописима. У оквиру успостављеног система квалитета прописано је више од 800 процедура, а како време пролази оне се стално иновирају и развијају.

■ Билатерална војна сарадња

– Дуго смо били затворени и закључили смо да нам недостају сазнања и контакти са сличним установама у иностранству. На срећу, прошле године, захваљујући разумевању претпостављене управе – Управе за планирање и развој и Министарства одбране, послали смо наше стручњаке на сајмове НВО Eurosatory у Паризу, Defendory International у Грчкој, а један наш представник био је на међународној изложби средстава НВО у Нижњем Тагиљу у Русији. Сем тога, припадници ТОЦ-а редовни су учесници и посетиоци аеромитинга у Кечкемету и Брну.

Интензивирана је и билатерална војна сарадња. У два наврата била им је у посети делегација Министарства одбране Бугарске. Угостили су и делегацију француског Министарства одбране.

– Као резултат наведених посета, у предлогу плана билатералне војне сарадње за ову годину, са којим се сагласио Генералштаб, требало би да уследи посета ТОЦ-а француским опитним центрима, где би се договорили о конкретним видовима обуке на-

*Испитивање ремонтваног ПАТ 40 мм
Л/70 бофорс*

ПРЕКОВРЕМЕНИ РАД

– Огромно је оптерећење људи. Дешава се, посебно када је о верификационим испитивањима реч, да људи данима раде од јутра до вечери. По нашем Правилнику, за то им следеју слободни дани. У протеклом периоду људи су на више пројеката буквално радили по цео дан два месеца и до данас нису искористили тих 30–40 слободних дана, нити ће икада искористити. Слободним данима ми не решавамо проблем. Мора се нешто учинити да ти људи за додатни рад буду плаћени. Ја се надам да ће доћи време када ће они који радећи прековремено и остварују приход, моћи да буду и додатно новчано стимулирани. Није у реду да тај новац дајемо из фонда буџетских средстава, али нека иде из наших прихода – истиче пуковник Стојановић.

ших специјалиста. Циљ је да што више наших младих инжењера прође кратке курсеве, или да једноставно дублирају приликом спровођења њихових испитивања. Такође, већ смо водили разговоре о томе са представницима Министарства одбране Словачке и руководством њиховог познатог полигона за испитивање наоружања „Захорије“. Начелно је постигнута сагласност о међусобној размени стручњака – истиче директор ТОЦ-а и додаје како је у плану билатералне војне сарадње за ову годину њихова узвратна посета Бугарској.

– Чекамо да сви ови предлози буду и официјално потврђени потписивањем споразума. Требало би још да примимо словачку и црногорску делегацију, јер постоје обострани интереси. Циљ свих тих активности јесте међусобна размена искустава о организацији и спровођењу испитивања, лакша имплементација међународних стандарда, међулабораторијска поређења. Све то допринеће повећању квалитета испитивања.

■ Побољшање услова

Током боравка у западним земљама сазнали су да се установе сличне њиховој сертифицирају и за испитивање средстава НВО. У ТОЦ-у размишљају да, поред постојећих акредитација, преко

Акредитационог тела Србије крену у процедуру акредитовања за испитивање средстава НВО. То је неопходан услов да би се у будућности, у складу са Станогом 4107, склапали међуржавни уговори о међусобном признавању резултата испитивања. На тај начин знатно би се скратили потребно време и цена спровођења верификационих испитивања средстава из увоза, а са друге стране, производи наше наменске индустрије постали би знатно конкурентнији на иностраном тржишту.

Ове године су у ТОЦ-у доста пажње посветили побољшању услова рада. На полигону у Никинцима уређене су неке репрезентативне просторије, па ће делегације које убудуће долазе и посматрају опите моћи то да раде из тих просторија и на знатно безбеднији и комфорнији начин. Неће бити задржавања на неком од пласмана.

– Ових дана, преко 64. логистичког батаљона, почели смо да сређујемо зграду сектора за електронику и за метрологију и планирамо да до следеће године завршимо све те радове. Средства за ту намену користимо из сопствених прихода. Баш као и за све наше научноистраживачке пројекте.

НОВЕ МЕТОДЕ

За потребе испитивања беспилотне летелице стручњаци ТОЦ су увели више метода и поступака за испитивање летних перформанси, телекомуникационих одлика, оптичких уређаја и софтверско-хардверских платформи система. Стручни тим предводи је пуковник доц. др Зоран Филиповић, а истакли су се истраживачи потпуковник Дејан Павловић и капетан Мирослав Јовановић, који су радили заједно са представницима Управе за извиђачко-обавештајне послове (Ј-2).

У овој години уложени су напори и остварени резултати у процесу еталонирања у метролошким лабораторијама ТОЦ-а под руководством начелника сектора мајора Предрага Ракоњца, дипл. инж. Постојећа мерна опрема је успешно интегрисана са савременим софтверским пакетима за аутоматизацију мерења. Развијени мерни системи су знатно осовременили методе еталонирања и допринели ефикасности и поузданости мерења у Сектору за метрологију.

Мајор Слободан Матић развио је и верификовао две нове методе за испитивање система за управљање ватром. Методе су резултат имплементације научноистраживачког пројекта, а верификоване су на завршним испитивањима пробне партије ремонтаног ПАТ 40 мм Л/70 бофорс са СУВ-ом бофи.

Ове године је први пут капетан Душко Пијевчевић у испитивању телекомуникационих система применио специјални софтвер за израду предикције и анализу нивоа електромагнетног поља у околини МЕТРА базне станице. Примена савремених метода мерења омогућава високу поузданост процене квалитета и нивоа радио-сигнала на било којој позицији у околини предајника, а то ће у будућности знатно смањити трошкове у пројектовању и одржавању постојеће радио-мреже Војске Србије.

Када је реч о приходима које остварују радећи за кориснике изван система одбране, треба поменути да су протекле године зарадили двоструко више од буџетских средстава која добијају. Од када су акредитовали метролошку лабораторију, обим захтева за еталонирањем повећан је за 50 одсто. То је и разумљиво јер они представљају врх метрологије у држави. Сем тога, пружају и друге услуге – испитивање електромагнетне компатибилности, мерења и анализу буке и вибрација, испитивање и сертификацију противпожарних апарата, шлемова, опасача, и др.

Капитално опремање полигона Никинци

Са друге стране, много пара одлази на ремонт и одржавање веколоне испитно-мерне опреме. За то се троши око девет милиона динара, јер имају више од 2.000 ставки различите мерне опреме коју треба одржавати – од једноставних мерних уређаја, савремених аквизиционих система скај-трека и теодолита, па до врло скупих клима-комора, трескалица, дрмалица, итд. Наравно, одржавање застарелог возног парка такође захтева значајна улагања.

Највише проблема има око полигона Никинци. Решење неких од њих премашује и надређености Министарства одбране. На пример, питање дозвољених зона грађења, које се не поштују, а може се одразити на безбедност извођења опита, а потом и нерешени имовинско-правни односи.

Посебан проблем је што се у Никинци одавно није капитално улагало. Постоји програм и потреба за капиталним ремонтом електроенергетске и водоводне мреже, путне инфраструктуре, капиталним опремањем. Прошле године је била у плану набавка 3D балистичког радара, који је требало да се купи средствима из прихода Војске, али је после ребаланса буџета та ставка отпала.

Због свих тих проблема и дугорочне визије развоја полигона, у ТОЦ-у је у току израда Студије развоја, која би, уколико нацрт буде усвојен на савету Управе за планирање и развој (Ј-5), могла да послужи као петогодишњи план систематског развоја и опремања.

Док се то не реши, раде оно што је у њиховој моћи. Отпочели су пројекат израде интегрисаног аквизиционог и информационог система на полигону Никинци. Идеја је да се подаци са свих мерних уређаја, као и видео-сигнали DVD квалитета са различитих камера, помоћу мреже, у реалном времену сливају у контролну собу, где би се процесирали. Као резултат, у врло кратком времену генерисали би се извештаји са испитивања. На тај начин повећала би се објективност измерених резултата, омогућила постпроцесна анализа и, што је најважније, повећала би се безбедност свих учесника у испитивању – осим опитне посаде сви остали учесници могли би да прате ток испитивања преко удаљених монитора.

Већ на јесен планирају да два пласмана опреме неопходном опремом, док би цео систем требало да проради за две године. Да би се систем потпуно заокружило, неопходна је набавка толико жељеног 3D балистичког радара. ■

Мира ШВЕДИЋ
Фото документација Техничког
опитног центра

Година развојних

После дугог времена неизвесности, пред запосленима у „Крушику“ је период развоја у коме ће обновити технологије ковања, побољшати услове рада и лични стандард запослених. Пред њима су велики производни и развојни изазови.

У деценију рада ХК „Крушик“ а. д. започиње са планом производње за ову годину у износу од 40,7 милиона америчких долара. План је направљен на основу реалних параметара, који се састоје од прелазних обавеза 91,5 одсто и нових уговора 8,5 одсто. У структури планираног, учешће извоза је 97 одсто, а вредносно најзначајнији уговор је онај закључен преко *Југоимпорта* – СДГПР за тржиште Ирака у проценту од 64 одсто – каже Јован Давидовић, директор „Крушика“.

Реализацију постављеног плана заснивају на запошљавању нових радника, инвестиционим улагањима у нове технологије и опрему и повољним кредитним аранжманима.

Такве одреднице за будућност, иако исказане у неизвесним економским временима, могу да поставе само они који су сигурни у свој рад. Садашњи менаџмент „Крушика“ управо то јесте, баш као што су у протеклим деценијама били и њихови претходници. Сви они успели су да извуку фабрику из многобројних недаћа и врате је тамо где је и пре била – у врх производње средстава наоружања и војне опреме (НВО).

■ Решето времена

О „Крушику“ се може почети причом о првој фабрици „Вистад“, основаној захваљујући инжењеру Николи Станковићу на Дабића пољу, која је у то време запошљавала 1.200 радника. Може се набројати све што је до рата направљено и оно што је у рату разрушено. Лако су доступне и бројке које говоре о свему шта је послератни Војнотехнички завод Ваљево, а потом и „Крушик“ производио – о томе како су који програми освајани и развијани.

Могуће је подсећати и на инжењере који су оставили свој печат. И набавка све савременијих машина је посебна прича. Лако је и лепо говорити о „златним“ седамдесетим и осамдесетим када је „Крушик“ годишње извозио у вредности од 73 милиона долара и када је у

Изазова

њему радило 9.000 запослених. За неке производе пласман је био обезбеђен пет година унапред.

Неизоставно је подсетити и на период санкција, престанка извоза, кризе, пада производње, осипања кадра. И коначно на бомбардовање, када је 170 пројектила бачено на фабрику у 12 наврата и при том уништено 92 одсто објеката производног, магацинског и пословног простора. А за оне који не воле догачке приче, сва та историја може се сажети у неколико речи – „Крушик“ је био и остао један од највећих произвођача средстава НВО, са дугогодишњом традицијом и светским квалитетом производа.

■ Производни резултати

– Постао сам генерални директор у тешко време, када су радници били без посла и без наде. Корак по корак, из године у годину, фабрика је обновљена, посао се повећавао, а нада будила. У години која је претходила великом јубилеју успели смо да савладамо многобројне проблеме и постигли највећи производни резултат у последње две деценије. У 2007. произвели смо дуго више него у 2006, а 2008. производњу смо повећали за 150 одсто у односу на 2007. годину – каже директор Давидовић.

Данас у фабрици ради 1.589 запослених. „Крушик“ је подмлађен и крајем 2008. при-

Јован Давидовић,
директор „Крушика“

ИНВЕСТИЦИЈЕ

Током 2008. у „Крушику“ је урађено око 11.000 квадратних метара кровне површине. Санитан је део магистралног топловода како би се створиле могућности за грејање појединих погона. Побољшани су радни услови у неким погонима, а током ове године очекује се постављање магацина површине веће од 1.000 квадратних метара.

Завршена је планирана фаза грађевинских радова на објекту погона за наливање белим фосфором, а у току су даљи радови на санацији и адаптацији постојећих објеката и стварање јединствене целине за производњу специјалне муниције. При крају су радови на погону за израду протехничких смеша, а купљена су и три савремена CNG струга.

мљено је неколико стотина младих и стручних људи. Они су својим ангажовањем и односом према послу знатно допринели остваривању бољих пословних резултата.

Руководиоци фабрике обезбедили су редовност и повећање зарада, санитарили старе и изградиле нове производне погоне.

– Наравно, све то не бисмо могли без помоћи државе. Конкретно, Србија је у уговору, кога су због вредности многи званичници звали уговор века, преко јавног предузећа Југоимпорт–СДПР, гарант реализације.

Директор истиче да је после година неизвесности пред њима нови период у развоју „Крушика“, у коме ће обновити технологије ковања, побољшати услове рада и лични стандард запослених. Речју, пред њима су велики производни и развојни изазови.

КВАЛИТЕТ

У „Крушику“ је успостављен и према захтевима стандарда JUS ISO 9001/2001 сертификован систем менаџмента квалитетом. Прва сертификација била је 2002, а ресертификација 2006. За ресертификацију, која према прописима следи ове године, припрема се интегрисан менаџмент систем који ће поред захтева стандарда 9001 укључити и захтеве за заштиту животне средине (СРПС 14001), али и за заштиту здравља и безбедност на раду (OHSAS 18001).

У „Крушику“ планирају да у наредном периоду обнове линије за ковање кошуљица минобацачких мина, кошуљица за бојне главе ракета, те за артиљеријске пројектиле до калибра 125 мм. Капацитети ковачнице биће годишње 800.000 комада (кошуљица минобацачке мине 60 мм).

Повећавају се и обнављају капацитети опреме за прераду дуропласта, који ће се користити за израду специјалних панцирних плоча. Осавремењује се и повећава капацитет технологија израде димне муниције, постављањем погона за наливање белог фосфора. Нови погон имаће капацитет до 60.000 комада наливених пројектила (за кошуљицу минобацачке мине калибра 120 мм).

■ Будућност

У складу са захтевима тржишта и светским кретањима стално се модернизацију и модификују производи, нарочито из минобацачког програма, који тренутно чине окосницу производње фабрике. Нагласак је на усавршавању специјалне муниције дугог домета, осветљавајућих и димних калибра 60 мм и 81/82 мм, у чијој је производњи „Крушик“ лидер на светском тржишту. Комплетно се развија и нова генерација мина дугог домета, калибра 120 мм. Интезивно се спроводи модернизација противоклопне ракете *маљутка* – развијају се три врсте нових бојних глава: тандем, термобарична и бојна глава повећане пробојности у односу на стандардну. Модернизације подразумева задржавање свих елемената ракете и једноставну замену старе бојне главе новом. Паралелно се развија и побољшана варијанта погонског пуњења у ракетном мотору.

У текућој години посебна пажња биће поклоњена развоју савремених лаких минобацача 60 мм и 81/82 мм за нове генерације мина. Освајањем нових минобацача створиће се велике могућности за пласман комплетног минобацачког програма на многа тржишта.

Непрекидно се осавремењује муниција калибра 40 мм, за потцевне бацаче граната и проширује асортиман новим варијантама.

Иако је основна делатност фабрике производња наоружања и војне опреме за потребе свих видова Војске, у „Крушику“ се баве и контролно-техничким прегледом и ремонтом средстава наоружања за потребе оружаних снага Србије и иностраних партнера.

У складу са актуелним трендовима смањења одређених типова наоружања, прихватили су још једну обавезу – уништавање разних типова ракета којима је истекао рок употребе. Имају и амбиције да постану регионални центар за уништавање вишка муниције.

Иначе, искуство из области наоружања користе и за производњу средстава која служе за цивилне потребе, а имају елементе који одликују наоружање. То су ракетни системи противградне одбране, те велики број типова електричних детонатора и патрона за примену у рударству.

– „Крушик“ је поново постао име које се распознаје у свету и у коме се сарадња преноси с генерација на генерацију. Илустроваћу то речима господина Сауера, власника компаније „Цинзер и Сауер“: *Дошао сам у ‘Крушик’ из обавезе према мом оцу и поштовања које је он гајио према ‘Крушику’. Ја сам од пре седам година пензионер, али сарадњу са вама наставља мој син.*

Те речи додатно потврђују да смо поново на правом путу – закључује наш саговорник, директор фабрике Јован Давидовић. ■

Мира ШВЕДИЋ

Путеви и странпутице

Готово целокупна друштвена проблематика може се сагледати у најосетљивијем узрасту. Као земља у транзицији, Србија је променила и свој социјални миље, где су млади изложени разним искушењима. Велики успеси које постижу на разним пољима у супротностима су са порастом вршњачке делинквенције, где се на врху издваја насилничко понашање. Да би сачували здрава поколења и моралне начела, неопходно је свеколико ангажовање многих институција. Отуда је за сваку похвалу иницијатива Црвеног крста Србије преточена у озбиљан пројекат, чији је циљ промоција хуманих вредности међу младима.

Јва момка из два града истог дана су обукла војничку униформу. Вршњаци који потичу из породица сличног социјалног и образовног профила, расли су у готово истим условима. Обојица имају млађе сестре, сложне родитеље и пристojне услове за школовање. Први је то искористио на најбољи начин и завршио Факултет организационих наука. Када одслужи војни рок, има добре изгледе да добије посао у добростојећој фирми.

Други је баталио књигу још у првом разреду средње школе. Бежао је са часова и од куће, доколичарио, ухватио се лошег друштва... Родитељи су очајавали, социјални радници покушавали шта су могли. Хапшења, привођења, саслушавања... Казна за казном. Ни дом за малолетне делинквенте није ништа променио у његовом животу. После само једне трибине, једног предавања које је први пут одслушао до краја, ставио је прст на чело. Завршио је занат, латио се посла, променио понашање и навике. Јавио се у војни одсек, за цивилно служење није хтео ни да чује. Знао је да ће за њим у јединицу стићи и подебели полицијски досије, али решио је да се докаже у супротном светлу.

Вршњаци су постали добри другови, а посебно их је везала идеја да буду волонтери Црвеног крста, промотери хуманитарних вредности.

■ Узроци и последице

Када погледамо садржај црне хронике, просто нас запрепасте бруталност, силецијство разне врсте, насиље какво не очекујемо. Од навијачких група, преко школских коловођа, до локалних снагатора. Број

дела, како кажу подаци МУП-а Србије, осцилује и не може се рећи да представља константну појаву. Највећи део их је извршен под дејством наркотика или алкохола, стањима када се и претходно скријена антипатија лако претвара у отворену мржњу.

Према једном истраживању, чак 76,6 одсто младих тврди да је лака доступност алкохолу и наркотицима један од узрока насилничком понашању. Сведоци смо да се дилери дроге често виђају око школских дворишта, али, исто тако, још чешће су акције полиције која их открива и хапси. При том је све боља сарадња органа школе, наставника, ученика и родитеља с припадницима полиције.

У последњој години дана јавност је била запрепашћена бруталностима које су показале девојке, ученице средњих школа. Откуд толико негативне енергије која се лако испровоцира до ескалације у отворено насиље. Тим проблемом се дуго бави професорка др Јелена Павлић, чији су запажени радови из те области представљени у Швајцарској, Шведској, Немачкој и Холандији.

– Чак и летимичан поглед на оно што нам се догађало протеклих петнаестак година води нас у срж проблема. Време ратова, распада земље, рушења многих друштвених вредности, бујање организованог криминала... створило је плодно тло за клице најгорег друштеног зла. Млади о којима сада говоримо били су (пред)школска деца чији су се родитељи борили да опстану у таквом окружењу. Да не говоримо о породицама које су се распале, разишле, нестале... На десетине хиљада расељених, прогнаних, избеглих...

Страдале су многе моралне вредности. Сиromаштво, с једне, и енормно богаћење појединаца, с друге стране, уз свакодневни стрес, таложили су фрустрацију која се преливала у агресију. Ескалирали су породични сукоби, алкохолизам, насиље сваке врсте. Системом споје-

ТРГОВИНА ЉУДИМА

Међу жртвама опаког ланца трговине људима све више је младих. Потенцијална жртва може бити свако: жене, деца, адолесценти... без обзира на порекло, статус, ниво образовања. Против опасности која их вреба најбоље је превентивно деловати. На том плану Црвени крст Србије је остварио запажене резултате, а Јелена Анђелић, координатор борбе против трговине људима, поред осталог, истиче:

– Црвени крст Србије, захваљујући свом хуманитарном карактеру и широко распрострањеној функционалној мрежи, представља корисног партнера властима, међународним организацијама и невладином сектору активним у пољу борбе против трговине људима. Од 2005. године Црвени крст је постао члан Националног тима за борбу против трговине људима. Општи циљ програма је да се смањи ризик од тог зла и ублажи људска патња, кроз оперативне активности и изградњу потребних капацитета Црвеног крста. Циљеви примене Програма потпуно су у складу са циљевима усвојеним у Стратегији Владе Србије за борбу против трговине људима.

Ево само неких показатеља. Десет семинара за младе резултирало је бројем од 307 омладинских едукатора, који су наставили ширење знања из ове области међу својим вршњацима. Више од 7.000 младих добро је информисано о овом проблему у школама, ромским насељима и колективним центрима за избегла и расељена лица. Током прошле године организовано је седам едукација за 230 нових едукатора. Три од наведених седам остварена су у сарадњи са Међународном организацијом за миграције.

С циљем да задржимо садашње волонтере који су показали изузетне резултате, са Полицијском академијом смо организовали три семинара вишег степена обуке, чиме су ти млади људи стекли звање тренера, знање и вештину за подучавање младих широм Европе. Ширењем информација о проблему и активностима постиже се резултат бољи него што било која организација или институција може постићи...

них судова, колективно стање свести преливало се и на најмлађу популацију. И поред свега, многи родитељи су успели да објасне деци околности у којима живе, проводили су више времена с њима, упутили су их на учење, рад, стваралаштво... Отуда имамо веома успешне младе људе на многим пољима науке, културе, уметности и спорта. За сваку похвалу су напори организација и појединих институција које су им понудиле креативне садржаје, просторе где могу да се докажу – каже професорка Павлић.

■ Слика са терена

Како то изгледа непосредно у животу, са каквим се све изазовима сусрећу млади, добар преглед имају стручњаци у центрима за социјални рад. Дубравка Гавриловић, из београдског Градског центра, говори на темељу чињеница и дугогодишњег искуства:

– Поремећени односи у породици најчешћи су узроци девијантним појавама међу младима. У порасту је проценат развода

бракова, породичног насиља, малолетничке делинквенције... Али охрабрује податак да је смањен број тешких кривичних дела. Обраћају нам се све че- шће сами родитељи, и школе. Добро је да што пре уоче разлику између уобичајног тинејџерског бунта и озбиљних поремећаја понашања. Већ само дуже неоправдано одсуство из школе први је аларм. Улица је најгора замена за школу.

Истакла бих одличну сарадњу са Министарством унутрашњих послова, које брзо реагује у случајевима породичног насиља и често заједно излазимо на терен. Заједно смо остварили пројекат „Ургентна интервенција за насиље у породици“, где су препознате обавезе институција и методологије рада.

Када говоримо о превенцији, најчешће помињемо спорт као појам за корисно слободно време. Али ту се опет суочавамо са проблемима. Нема или има веома мало масовног, необавезног тренинга лишеног такмичарске тензије и резултата по сваку цену. Термини су скупи и углавном у касним вечерњим сатима. Добро би било да се поново врате програми некадашњих савеза за физичку културу где су млади вежбали под стручним надзором, сасвим рекреативно, без икакве тензије. Нашло би се простора, а финансије не би биле тако велике колика би се остварила друштвена корист.

■ Лекције о животу

Чињеница да је насиље један од проблема с којима се млади често сусрећу, као иницијатори или жртве, напосто прозива друштвене институције да учине нешто. Црвени крст Србије, са препоруком Министарства просвете, уз помоћ донаторских средстава шпанског Црвеног крста и владе те земље, осмислио је програм борбе против насиља у оквиру пројекта промоције хуманих вредности међу младима.

Биљана Цветковић је стручни сарадник за подмладак и омладину Црвеног крста Србије. Већ у уводу теме истиче да је пројекат подржало и Министарство здравља.

– За сада смо обухватили 24 општине, а циљ нам је да се програм спроведе у свим општинама Србије. Спроведе га наши волонтери. Наравно, они су претходно прошли националну обуку и оспособили се за такав рад. Определени смо се да то буду млади људи јер ће лакше успоставити комуникацију с вршњацима. Лакше ће им прићи, брже ће стећи поверење. И та претпоставка се испоставила као пун погодак. Методологија рада је специфична и интерактивна, у радионицама које су прилагођене узрасту. Разговори, примери, размена мишљења... Теме су врло занимљиве и привлачне пажњу. За ту сврху штампан је приручник за едукаторе који су приредиле Славица Мусић, Весна Крнајић-Митровић, Биљана Шобич и Гордана Мијалковић-Стојиљковић. Реч је о тиму врхунских стручњака из појединих области.

Шта је основни садржај приручника?

– Говори о процесу подучавања и учења, значењу и значају односа које успостављамо са другима, нашим сличностима и разлика-

ма и о томе да постоји могућност да ти односи буду испуњенији, свеснији и бољи. Те активности не нуде школске, већ лекције из свакодневног живота. Приручник нема научне ни академске претензије, већ се, пре свега, ради о покушају да се теме којима се бави прилагоде и учине практично употребљивим младим волонтерима Црвеног крста и просветне раднике. Чак ће и искуснији едукатори наћи прегршт идеја за свој рад – истиче Биљана Цветковић.

У генези негативних појава међу младима где се највише помињу насиље, алкохолизам и наркоманија, често се сусрећемо с појмом „васпитање“, односно његовом негацијом. Полиција, односно центри за социјални рад, баве се последицама којих не би било да је више ангажовања на превенцији. Отуда је промоција

У читавом низу добрих савета намењеним едукаторима Црвеног крста Србије, сабраним у њима намењеном приручнику, занимљиво је прочитати шта пише о једној од најчешћих појава и њеном решавању:

Конфликт је природан и често неизбежан део друштвеног живота. Долази као резултат различитих потреба, интереса и перспектива појединаца и заједнице. Већина људи, поготово младих, посмастра конфликте као нерешива, деструктивна сукобљавања, у којима једна страна побеђује на рачун друге. Међутим, постоји поље науке са називом управљање конфликтом, које је развило методе и технике конструктивног превазилажења проблема. Нови модели представљају процес решавања конфликта не као такмичења или битке већ као могућности да се науче нове ствари, да се граде односи међу људима и да се конфликти решавају сарадњом.

У већини конфликта људи заузимају супротне ставове. Са фразом „ово је мој став и тачко“ расправу је тешко решити или каналисати у креативном смеру. Зато што ниједна страна не жели да промени своје виђење, због сујете, радикалних погледа на свет, културе, васпитања, навика... Формирањем свог става и мишљења млади човек постаје самостална личност и добија властито „ја“,

хуманих вредности међу младима пример који је дугорочно вредан по садржају, порукама и поукама. Довољно је погледати тежишне теме.

■ Учење о врлинама

– Тежиште су модули у којима се предлажу методе и конкретне активности за рад са групом, а теме су: толеранција, лични и културни идентитет, поштовање различитости, ненасилно решавање конфликта, превенција дискриминација и родна равноправност. Наравно, промовишемо и друге хумане вредности попут пријатељства, другарства, поверења, поштовања... Истичемо младима како треба да изграђују моралне вредности: помоћ другима

РЕШАВАЊЕ КОНФЛИКТА

али потребно је и у односу на најчвршће ставове пронаћи компромис. Погрешно је налажење компромиса тумачити као пораз у бици или бити постигнут мишљењем да наши ставови нису тако чврсти као ставови „друге стране“.

Решење је управо проналажење основних интереса. Свако треба да размисли који су то интереси друге стране. Радећи као тим, треба да размисљају о начинима како да обе стране задовоље своје интересе. Конфликти који нису каналисани, у каснијим фазама доводе до насиља и раздора.

Како се долази до решења?

Утврдити да постоји проблем. Разговарати „лицем у лице“. У неконфликтном маниру, пријатељски питати другу особу како види проблем и објаснити му ситуацију. Као што смо ми испричали своје виђење проблема, затражимо повратни одговор. Не нападајмо и не оптужујмо другу страну. Покушајмо да се активно слушамо. Потрудимо се да поштујемо мишљење саговорника. Покушајмо да неколико минута „рециклирамо“ туђе мишљење. Утврдимо зашто се друга особа осећа како се осећа. Избегавајмо упирање прстом, дизање тона, вређање... Пронађимо компромис по основни интереса (оно што ниједна особа не може да одступи ни у ком случају, треба да задржи за себе).

(поготово старијима), поштовање друштвених норми, солидарност... Дакле, постоји оквир и програм рада, али неке теме намеће живот. Једноставно, млади их траже. С њима разговарамо о насиљу, злоупотреби Интернета, мобингу... Када је реч о алкохолизму и наркоманији као узроку породичног и општег насиља, млади их препознају као велики друштвени проблем, али поново истичу лаку доступност пића и наркотика чак и у школама – каже Биљана Цветковић.

Какви су резултати?

– Будући да смо на почетку, охрабрује нас то што смо остварили. Пре свега, занимање младих. Војводина је, као што знамо, вишенационална средина и на том простору смо постигли одличне резултате. Слично је и са општином Бујановац, насељеном претежно албанским становништвом. Поменула сам сарадању са министарствима просвете и здравља а намеравамо да се обратимо и Министарству за рад и социјалну политику. Верујемо да ће нам изаћи у сусрет.

Недавно је код нас боравио евалуатор (оцењивач) из Шпаније и сагледао развој и правце програма. Био је веома задовољан постигнутим резултатима, што је нова потврда да смо на добром путу. Такође бих истакла измењену улогу медија који нам помажу да афирмишемо вредности за које се залажемо. Све је више добрих коментара, радијских и телевизијских прилога о проблемима и залагањима да их буде мање – закључује Биљана Цветковић.

По речима ауторки пројекта, односно приручника као иницијалне писане грађе, понуђене радионице имају за циљ обраћање целокупној личности младих, а не само интелектуалном делу, што је уобичајено унутар формалног школског образовања. У одабраним активностима изнелисани су интелектуално и искуствено учење, анализа и интуиција, интелект и машта. То је препорука да се ради са целом групом, а понекад са неколицином како би се побољшали комуникација, међусобна сарадња, вештина преговарања и доношење одлука. Поред тога, у радионицама се нуде улоге и симулација различитих искустава како би се учесници подстакли да преиспитају властита становишта и уваже постојање туђих, другачијих гледишта... ■

Бранко КОПУНОВИЋ

Санитетски тим ВС у мировној операцији УН у ДР Конго

Потврда високог угледа

За време шестомесечног мандата, тим Војске Србије за медицинску евакуацију (АМЕТ-11) био је ангажован на бројним задацима, од благовременог збрињавања цивила до обезбеђења највиших званица током посета мировној мисији УН у ДР Конго. Једнодушна оцена званичника је да су припадници нашег контингента све задатке обавили успешно и високопрофесионално, а при том исказали хуманост и пожртвовање, што је и нова потврда међународног угледа наше земље и Војске Србије.

Афрички континент изазован је сам по себи. Широки простор на коме се преплићу лепота, природно богатство, неописиви предели, тековине културе... Током бурне историје, његове државе често су биле на мети моћних, најнешће са колонијалним апетитима. Периоде мира пресецали су и унутрашњи сукоби, међунационални, верски, политички...

Ни ДР Конго није изузетак од неписаног правила. Земља централне Африке коју пресеца Екватор, по површини је трећа одмах иза Алжира и Судана. Граници се са чак девет држава, а тропска клима и висока влажност погодују узгоју пољопривредних култура. Сем тога, позната су тамошња рудна богатства и налазишта дијаманата. На том простору живи 62,6 милиона становника, подељених у 250 етничких група који говоре чак 700 домаћих језика и наречја. Чести сукоби, епидемије и низак друштвени стандард утицали су на погубну чињеницу да око половина становника не доживи 40 година.

Од 6. августа 1998, када су две заражене стране унутар земље водиле борбе око нафтних постројења и поморских лука, па до 2005. настрадало је три милиона и осамсто хиљада људи.

Хумани задатак

Неподношљиве жртве, патња народа и бојазан да се рат не прошири, определиле су Уједињене нације да на основу Резолуције Савета безбедности број 1279 одобре мировну операцију у ДР Конго (MONUC). Наравно, искушење је велико, а задаци бројни и ризични. Формиран је камп у Киншаси где се међу јарболима вије и застава Србије.

Мировна операција УН у ДР Конго једина је мисија у којој Министарство одбране и Војска Србије учествују са јединицом, односно националним контингентом. Чини је санитетски тим састављен од два лекара и четири медицинска техничара. Они образују две екипе за медицинску евакуацију ваздушним путем (АМЕТ). Али, то нису једини задаци...

После шестомесечног боравка у ДР Конго, недавно се вратио наш састав. У Центру за мировне операције здружене оперативне команде Генералштаба Војске Србије урађена је анализа учинка. У опису високих оцена, апострофирани су професионалност, хуманост и пожртвовање. Часно, војничко држање и благовремено извршавање свих задатака, уз неподељена мишљења званичника да је наш састав исказао многе врлине, стварају јасну слику стицања новог и потврду стеченог међународног угледа наше земље и Војске Србије.

На челу тима био је пуковник др Ђорђе Манчић, искусни анестезиолог из нишке војне болнице. Мајор др Божидар Јаковљевић са Војномедицинске академије други је лекар мисије. А затим четири медицинска техничара: старији водник прве класе Ђорђе Кукркић из Специјалне бригаде ВС, старији водник Бојан Јовановић са ВМА, старији водник Бојан Ђинђић из Војне болнице Ниш и старији водник Александар Милкић, припадник 204. авијацијске базе.

У свежим утисцима препознају се ентузијазам, много рада, велика динамика, понешто времена за дружење са колегама из других контингената, размену искустава и обилазак живописних крајева...

База „Инкал“ налази се на периферији Киншасе, главног града који броји чак и до 12 милиона становника. Тамо су смештени припадници нашег састава. Од 2003. године када је стигао први медицински тим Војске Србије за евакуацију ваздушним путем (АМЕТ), ово је једанаеста група старешина која се вратила из успешне мисије.

– Ситуација у земљи је тренутно стабилна, али на североистоку је било мањих сукоба. Ми смо се брзо привикли на климатске прилике и услове рада. Динамика је велика, задаци се смењују као на траци. Прихват пацијената и њихов транспорт до болнице, основни је циљ. Током пута, који се најчешће одвија ваздушном линијом, непрекидно бринемо о стању пацијента. Имали смо на располагању хеликоптер и авионе прилагођене за ту врсту превоза – каже старији водник Бојан Јовановић.

Болница у главном граду ДР Конго је такозваног трећег нивоа. За сложене интервенције и евентуалне операције предвиђен је центар у Преторији, тако да следи четворочасовни лет до Јужне Африке. Једном је било врло узбудљиво.

– Приликом повратка из Јужне Африке, док смо сређивали утиске, пилот нас је обавестио да имамо пожар на једном мотору. У таквим ситуацијама никоме није пријатно. Али, вешти летач је урадио оно што је најбоље знао. Безбедно смо се приземљили, а на аеродрому смо уживо гледали сцене из филмова; бројна ватрогасна и полицијска кола, новинарске и медицинске екипе... Срећом, све је протекло у најбољем реду, а поправка летелице трајао је четири дана. – сећа се старији водник Бојан Ђинђић.

■ Сарадња

Сарадња са локалним властима била је веома добра, сви су хвалили наше старешине, истицали њихову хуманост и стручност. Само речи хвале имао је главни медицински координатор Шон Фридланд, а главни лекар мисије УН, Сенегалац др Абдулај Дијало стално их је истицао за пример. На стотине повређених транспортовано је на време и захваљујући правременом превозу и пружању помоћи, збринути су на време.

Колико је порастао углед нашег тима сведочи и податак да су били ангажовани као медицински обезбеђење високих државних званика и представника Уједињених нација. Иако то није било у опису њихових задатака, обавили су их високопрофесионално и крајње одговорно.

Када је струка у питању, све су показали на делу. Чак су челни људи мисије УН замолили наше лекаре, пуковника др Ђорђа Манчића и мајора др Божидара Јаковљевића, да помогну саветима око набавке нове опреме. И хуманост је исказана много пута. Пружали су помоћ становништву и дому за незбринуту децу кад год су били у при-

лици, а лекари су одлазили у визите по болницама.

Вођа тима др Ђорђе Манчић високо оцењује рад и залагање сваког понаособ. Није било слабе карике, сви су били крајње посвећени задацима. Доктор Манчић је начелник одељења за анестезију, реанимацију и интензивну негу Војне болнице Ниш. Осим тога, асистент је на Катедри за хирургију ВМА и доктора професор на Вишој медицинској школи у Пуприји.

■ Успомене

– Била ми је изузетна част и задовољство што сам био на челу овог тима. Стекли смо заиста драгоцену искуство за евентуалне будуће мисије. Чад је могући

изазов и моја жеља. Бранили смо успешно углед наше земље и Војске Србије на свим пољима, стручном, хуманом, спортском чак и на кулинарском. О томе нека говоре заслужни. Лепо је чути када високе оцене за наш рад истичу људи од струке као што су поменути др Дијало и Алан Дос, шеф мисије УН – истиче др Манчић.

Стечена су бројна пријатељства, дани у ДР Конго остаће у незаборавној успомени. Упркос бројним теренима, нико није оболео. Нарочита опасност је маларија. Нису безазлене ни такозване киселе мушице које луче неку врсту отрова. Међу утисцима су забележени свакако и мотиви са реке Конго наспрам које Дунав изгледа као поток. Славе наших старешина обележене су са житом и вином у грчкој православној цркви у Киншаси. Затим излазак и залазак сунца, увек у исто време, без обзира на доба године: шест ујутру и шест увече. Две бербе кукуруза годишње коме погодује клима...

За крај рапорта следи обећана епизода. Наиме, када је јужноафрички контингент обележавао свој празник, позвани су припадници осталих мисија на такмичење у припремању националних специјалитета. Старији водник Ђорђе Кукркић латио се озбиљно посла а колеге су му асистирале. Спремио је сарму од киселог купуса тако добро да жири није имао ниједну дилему око првог места... ■

Бранко КОПУНОВИЋ

Руски ракетни систем С-300 за Казахстан

Русија ће испоручити Казахстану противавионске ракетне системе С-300, саопштио је казахстански министар одбране Даниал Ахметов. „Недавно смо потписали уговор са Русијом и купујемо системе С-300 ПС“, рекао је он, најављујући да ће „тај процес бити настављен“.

Министарство одбране Казахстана саопштило је да та земља планира да у 2009. купи десет комплета С-300 после капиталног ремонта, што ће омогућити да се „суштински ојача интеграција организацији споразума за колективну безбедност и заштити ваздушни простор земље“.

Разматра се и куповина комплета система С-400. Најновије модификације система С-300 у стању су да уништавају противничке авионе на удаљености од 150 и висини до 27 километара, док се системи С-400 „тријумф“ могу користити не само за противваздушну већ и за противракетну одбрану ради „покривања“ великих индустријских центара. ■

Министарство одбране Црне Горе објавило конкурс за школовање 11 младих и девојака на престижним војним академијама у САД. Црногорски официри већ се школују у Србији, Грчкој, Хрватској и у САД. ■

Отворен конкурс за школовање црногорских официра

Црногорско министарство одбране објавило је оглас за пријем кандидата за школовање на војним академијама у Грчкој и Немачкој. У те земље ће отићи 12 кандидата старости до 23 године, уз услов да знају енглески језик и да имају најмање добар успех у средњој школи.

Школовање у Грчкој требало би да почне на јесен, а у Немачкој на лето 2010. године.

Раније је Министарство одбране Црне Горе објавило конкурс за школовање 11 младих и девојака на престижним војним академијама у САД. Црногорски официри већ се школују у Србији, Грчкој, Хрватској и у САД. ■

Порастао француски извоз наоружања

Француски извоз оружја порастао је 15 одсто прошле године, на 6,4 милијарди евра, и очекује се да ће се даље повећати ове године, рекао је директор француске војне агенције за набавку DGA.

Француски извоз ракета, тенкова, борбених хеликоптера и друге ратне опреме подстакнут је продајом француско-италијанске фрегате FREMM Мароку и тактичког хеликоптера Kugar EC725 Бразилу. Извоз Француске ове године достићи ће 6,7 милијарди евра.

Војна агенција за набавку DGA снабдева француске оружане снаге оружјем и промовише француски војни извоз. Агенција је део француског министарства одбране и тренутно пролази кроз фазу смањења броја запослених, који са садашњих 14.500, треба да падне на 10.000 до 2014. године. ■

Азијске земље све више издвајају за војску

Азија ће до 2016. бити регион за највећим војним буџетом, посебно због Кине и Индије. Трошкови за војску представљаће 32 одсто укупних војних трошкова у свету, односно биће 480.000.000.000 долара. Ти расходи су 2007. године износили 24 одсто, рекао је Ратан Шривастава, директор регионалног савета Фрост и Саливан.

Северна Америка, која сада из државног буџета даје највећа средства за одбрану, пошто су њени трошкови 2007. били 39 одсто од укупних светских, смањиће улагања у војску на 29 одсто 2016. године, па ће војни буџет износити 435.000.000.000 долара.

„До таквих кретања доћи ће због раста привреде азијских земаља, у првом реду Кине, која предводи“, објаснио је Шривастава и указао на то да ниједна земља неће довести у опасност своју безбедност због уштеде неколико милиона долара.

Према проценама Фрост и Саливана, војни трошкови Кине, који су 2007. били 120.000.000.000 долара, 2016. ће достићи 255.000.000.000 долара. Портпарол кинеског парламента најавио је да ће ове године бити повећан војни буџет за 14,9 одсто, док је Индија најавила повећање тог дела буџета за 24 одсто. ■

Шведска спрема реформу војске

Шведска влада десног центра најавила је велику реформу војске, у оквиру које ће за пет година бити укинута обавезна регрутација и повећан број мобилних трупа у земљи и у међународним операцијама. Шведска ће на тај начин постати прва скандинавска земља која ће војску заснивати на доброволцима и професионалцима.

„Развили смо потпуно нов приступ у области одбрамбене политике и припремамо се за велико обнављање војске“, изјавио је шведски министар одбране Стен Толгфорс. У Шведској, која има девет милиона становника, данас има 30.000 официра и војника.

Амбиција министра Толгфорса је могућност да мобилише 650.000 војника за једну седмицу. ■

Адмирал Ставридис нови врховни командант снага НАТО у Европи

Амерички секретар за одбрану Роберт Гејтс потврдио је избор адмирала Џејмса Ставридиса на место врховног команданта снага НАТО у Европи, у тренутку када се Алијанса припрема да појача напоре у рату у Авганистану.

Гејтс је на брифингу у Пентагону такође препоручио да адмирал Роберт Вилард буде на челу главног штаба америчких операција за Азију и Пацифик. Ставридис је тренутно главномандујући у Јужној команди америчке војске која надгледа војне операције САД у Латинској Америци, а раније је био помоћник за војна питања Доналду Рамсфелду, који је у то време био шеф Пентагона.

Ставридис ће бити први официр морнарице на престижном положају врховног команданта снага НАТО у Европи, а на том месту замениће генерала Џона Кредока, који је у НАТОу од децембра 2006. године. ■

Пише
Александар РАДИЋ

Повратак Француске

Одлуку да се Француска врати у војну структуру НАТОа председник Никола Саркози образложио је тиме што разлози због којих се велики политичар и генерал Шарл де Гол 1966. године одлучио за излазак из команди НАТОа „више нису релевантни“. Тиме се поново, после више од четири декаде, и формално заокружио евроатлантски пројекат на обе обале океана.

Француска се и током претходне четири деценије, иако изван командне структуре, одазивала вежбама НАТОа и од деведесетих учествовала у мултинационалним мисијама. Те мисије су биле под вођством САД, на пример у рату против Садама Хусеина 1991. године, али и под непосредном командом НАТОа, као у рату против СРЈ пре десет година.

Историјски разлози за француско повлачење из команди НАТОа били су у духу времена хладног рата, када су из САД очекивали да савезници са истока Атлантског океана чине оно што им најјачи нареди. Амерички погледи на савезнике формирану су током Другог светског рата, када су будући чланови НАТОа одржани у рату уз америчку помоћ или су били поробљени и борили се против сила осовине у саставима подређеним америчким или британским командама.

Из тог времена потиче шала о Стаљиновом регаовању на Де Голове амбициозне политичке захтеве у којима он узвраћа питањем: „Колико то Де Гол има дивизија?“ После рата Француска је обновила оружане снаге, постала једна од четири силе са окупационим зонама у Немачкој и основала НАТО са савезницима и противницима из последњег глобалног конфликта.

Американци нису несребично подржали Французе, јер су оклевали да помогну савезника у тешкој борби против побуњених народа из колонија. Показали су разумевање тек пред опасошћу од црвене заставе комунизма. Турбулентни међусавезнички односи кулминирали су одлуком Париза да не изађе из НАТОа, али да оде из команди.

Неколико каснијих покушаја да се односи Француске и НАТОа среде пропали су, све до недавне одлуке Саркозија да се проблем превазиђе по кратком поступку – декретом председника. Саркози има снажне адуте у рукама, пре свега чињеницу да Француска жели да буде присутна у кризама глобалног значаја као миротворац или борац за француске интересе, зависно од тумачења мотива. Извоз силе и безбедности спроводи се под вођством НАТОа, а само су тактичке команде националне. Изостанак Француске из стратешког нивоа руковођења и командовања Алијансе представља необичан однос ако се има у виду потреба за снажном националном контролом над одлукама Савеза. Француска је четврта сила по бројности у НАТОу и самим тим једна од највећих и најбоље наоружаних армија света, али до сада се суздржавала од директног права на обликовање стратешких планова НАТОа.

У пракси су француски ставови и те како поштовани, посебно када су на ратиште одлазили пукови са француском тробојком на раменима. Другу страну приче представља чињеница да у механизму одлучивања савезници минорних капацитета потпуно учествују с правом гласа а да се Француска својом вољом држи по страни. Сада ће то бити прошлост и Французи ће добити своја формацијска места у командама. То за НАТО представља велики догађај, јер сада може да рачуна с већом политичком подршком за неизвесност ратних авантура, посебно оне у Авганистану.

Слика монолитности створене у јавности потребна је НАТОу нарочито после изненадне одлуке Мадрида да врати свој контингент кући. Практичне последице нису велике, јер се Француска вратила у Војни комитет НАТОа још 1994. године и врло активно се појављивала у свим скорашњим активностима Алијансе, а није ускраћивала подршку ни када је реч о конкретним акцијама.

Француска потпуним повратком у НАТО не ризикује самосталност у вођењу националне одбрамбене политике. Ово више нису времена када се чланство у Алијанси сматрало за обавезу тоталног рата против давно несталог Варшавског пакта. Савремени механизми одлучивања о уласку у мисије подразумевају да се процена величине контингента, модела учешћа и чак дужине мандата доноси на националним нивоу. Па се прикривено на терену одржава паралелна национална линија руковођења и командовања, поред формалне везе према мултинационалним командама.

Одлуком Саркозија обесмишљено је питање да ли ће чланице Европске уније (ЕУ), нарочито Француска, показати намеру да пре или касније створе властити одбрамбени савез, односно дистанцирати се од америчког утицаја. Радиће се на два колосека, на јачању Савеза, који ће све више бити окренут ка интервенцијама са тенденцијом да у тој улози постане нека врста светске војске, али и на одбрамбеној политици ЕУ.

Не би требало сумњати у то да ће Саркози покушати да Француску наметне као идејног лидера будућих промена у НАТОу, али и у одбрамбеним везама унутар ЕУ. У томе има широки маневарски простор, јер се НАТО налази у идејној кризи и сваки подстицај који води према јасном одређењу задатака биће добродошао. Најава повлачења Американаца из Ирака и преиспитивање могућности одржавања војног присуства у Авганистану неминовно ће повећати специфичну тежину водећих европских сила. ■

Конференција о информационим технологијама **СИНЕРГИЈА**

Ближе информатичкој будућности

Синергија је показатељ колико се информатичка технологија код нас користи у привреди, државним органима и у свим другим областима људског живљења

Информатички стручњаци проналазе нова пословна, али и друга решења у свим областима човековог живота којима се целокупно људско окружење чини богатијим за рад, пословање, учење па и забаву. Годинама уназад, *Синергија* је на свакој конференцији сумирала резултате примене информатичких технологија на подручју Србије и уочавала где су главни правци примене, посебно у пословном окружењу.

Други аспект који указује да су нам потребне конференције о информатичкој технологији јесте и чињеница да је Србија, у последњих шест година, у информатичким областима прва земља иза Русије која има велику стопу раста и чије је тржиште у развоју. Поред тога, код нас је постигнут и велики напредак у заштити интелектуалне својине у области информатичких технологија. Такође, напредује и продаја нових *Мајкрософтових* производа као што су оперативни систем *Vista*, *Office*, серверска решења и специјални производи за заштиту безбедности пословања, развојни алати и други информатички нуспроизводи.

■ **Мајкрософтов иновациони центар**

Успешан рад *Мајкрософтовог* иновационог центра у Србији јесте трећи аспект који говори о напредовању развоја информатичких технологија код нас. Ваља нагласити да је Београдски развојни центар основан 2005. године и да је то један од пет *Мајкрософтових* центара у свету. Има 50 запослених. У 2008. развијао је шест пројеката, што је за годину дана двоструко више него годину дана раније. Један од пројеката је писање по екрану и препознавање језика, а други је препознавање математичких израза и рекогнитација, те препознавање математичких формула на папиру и из скенираног текста. Све то део је пројекта препознавача текста за европске језике и писма Далеког Истока.

Шта говоре анкете о примени савремених информатичких технологија? Чак 65 одсто корисника оперативног система Vista препоручило би другима да га користе, а у кућном окружењу тај оперативни систем користило би 83 одсто анкетираних људи. Посебан значај има чињеница да се оперативни систем Windows и даље развија, односно да инжењери из Мајкрософта виде даље и више, што ће покушати да уграде у нови оперативни систем Windows 7. Он треба да буде пуштен у продају око 2010. године. Експериментисању са новим оперативним системом Windows 7 придружила се и канцеларија у Београду, најавом да ће од марта пустити пробну верзију на српском језику.

Према речима наших људи који раде на развоју Windows 7 оперативног система, он ће представљати револуцију у коришћењу информатичких технологија. А све то повезано је са захукталом развојем хардвера, који уводи нове процесе у производњи компјутерских компоненти, чиме рачунари добијају већу брзину обраде података, повећане могућности складиштења и њихову синхронизацију.

Од недавно, на Интернету се могу наћи и информације о новом канцеларијском програму Мајкрософт офис 14. У том контексту на помолу је и трансформација корисничког програма Office у апликацију која ће имати обједињену комуникацију и доступност информација свим корисницима у оквиру пословног окружења. Запослени ће лакше приступати подацима, имаће инстант електронску пошту, могућност коришћења VoIP технологије (пренос гласа кроз Интернет мрежу), гласовне команде биће интегрисане у апликацију, а заштита података и медија биће на највишем професионалном нивоу.

Мајкрософт и даље напредује и на подручју виртуелизације, односно примене виртуелних програма за пословање. При томе се дошло до sazнања да виртуелизација замењују бројне елементе система и чиниоце који учествују у коришћењу системских ресурса. Замена је, пре свега, у смањењу инсталираног софтвера, а огледа се и у бржем приступу пословним и другим подацима. Тиме се постижу знатне уштеде у времену при обради и анализи података за пословање, пре свега зато што је извор података централизован, али и управљању њима. Био је то важан експеримент чија ће анализа дати многе одговоре на нове погледе у коришћењу информатичких технологија у пословном окружењу.

СРПСКИ WINDOWS 7

Канцеларија Мајкрософта у Србији позвала је све заинтересоване кориснике да испробају српско издање оперативног система Windows 7. Поред могућности да се и лично увере у иновације које ће донети нови Windows, корисницима се пружа шанса да пријаве евентуалне недоследности у раду система или преводу на српски језик и тако лично допринесу квалитету српске верзије.

Тестирање пробне верзије трајаће до јуна 2009. године. Све што заинтересовани корисници треба да ураде јесте да посете веб локацију www.microsoft.com/sr-latn/rs, на којој ће пронаћи комплетно упутство за укључивање у програм тестирања бета верзије Windows 7 на српском језику.

Мајкрософтов најновији канцеларијски пројекат представљен је на мноштву сајтова. За почетак може послужити адреса: http://en.wikipedia.org/wiki/Microsoft_Office_14, где се налазе и линкови на друге Интернет стране.

верских апликација. Њена предност је што пружа веома широке могућности пословног извештавања и анализа, што је и демонстрирано током представљања.

Међутим, и ова апликација је у развоју и наредна, која је у повоју, већ има назив *Килиманџаро*, а следећи назив је *Џемини*. У суштини, SQL сервер омогућује директно преузимање података из различитих база, њихово анализирање, комплетну контролу над њима, а пословна интелигенција, уграђена у програм, обезбеђује приказ података у бројним варијантама. Ово је апликација и за нове младе бизнис менаџере који виде нове могућности за развој пословања у блиској будућности.

Међутим, њене могућности изузетно су погодне и за примену у војним пословима. Не само да омогућавају дубинску анализу података за индустрију војне опреме и наоружања, већ и свеобухватну анализу безбедносних, обавештајних и других података неопходних војној организацији за поглед унапред и предвиђање. Да ли ће моћи да се примењује и у анализи борбених дејстава, зависи и од заинтересованости војне организације за овакву врсту апликација.

Велике амбиције

Синергија 2008 имала је 120 стручних и специјалистичких предавања, а број учесника је за 30 одсто био већи него 2007. године. Организатори су ангажовали најквалитетније предаваче из региона и света и, тај скуп је, како је то рекао Никола Мирчић, директор *Синергије*, постала нешто више од велике и успешне конференције. То је тачка окупљања читаве једне индустрије, па можда и више од тога. Окупила је представнике свих компанија које су успешне у Србији, а све више и у региону. Несумњиво је да *Синергија* има велике амбиције и да ће наставити да окупља наше професионалце и пружа им нова и целовитија sazнања о коришћењу најквалитетнијих информатичких технологија Мајкрософта. ■

Никола ОСТОЈИЋ

SQL сервер 2008

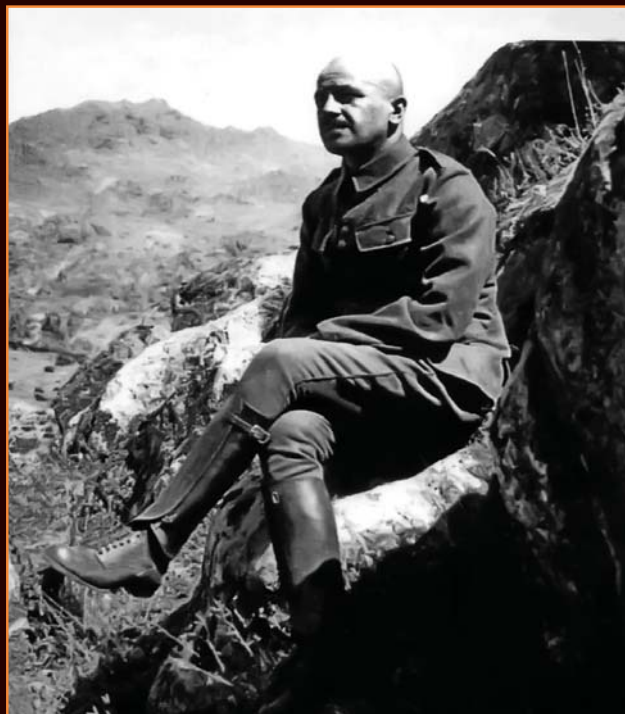
Оно што је представљало новину на *Синергији*, било је прво представљање SQL сервера 2008. изван Америке. Једина промоција тог програма одржана је пре тога у Сијетлу. На светском тржишту SQL сервер 2008 појавио се августа 2008. године. То је апликација која повећава продуктивност и смањује време администраирања, омогућава већу искоришћеност хардверских ресурса и скраћује време развоја соф-

РАТНИ СЛИКАР И ФОТОГРАФ
ДРАГОЉУБ ПАВЛОВИЋ

СВЕДОЧЕЊЕ ИСТОРИЈИ

Изложба Народног музеја Ваљево Солунски фронт у објективу ратног сликара и фотографа Драгољуба Павловића, аутора Драгане Лазаревић Илић, вишег кустоса историчара, гостовала је у многим угледним галеријама и музејима, као и у Галерији „Икар“ Клуба ваздухопловства у Земуну. То је добар повод за подсећање на рад „камером и сликом“ Драгољуба Павловића, али и свих других уметника, сниматеља и фотографа, који су нам оставили трагове о истини у рату.

Ратно фотографско стваралаштво с почетка 20. века карактеришу фотографије које представљају документарне слике историјских превирања, превасходно људских страдања, покренутих ратовима 1912–1918. године. Реч је о веома потресним снимцима, почев од стања током балканских ратова, преко ратних операција 1914. године праћених терором аустроугарске војске над цивилима, слома 1915. године и драматичног повлачења војника и цивила преко Црне Горе и Албаније, све до реорганизације на Крфу и Солуну. Захваљујући настојањима Врховне команде српске војске да се за време балканских ратова и Првог светског рата забележе пресудни историјски тренуци, данас располажемо са великим бројем цртежа, слика, фотографија. Посебно су бројне фотографије, било да се чувају у фондовима архива, музеја или су део приватних колекција. Оне пружају могућност реконструкције појединих догађаја, али и одсликавају ратну епоху, отварајући многе теме аналитичког карактера, од војно-политичког до социолошког, укључујући живот у позадини. Између осталог, управо заслугом ратне фотографије инострана јавност сазнала је за збивања на Балкану, па је могла да створи праву слику о великом уделу српске војске у ратовима од 1912. до 1918. године. Током рата фотографска делатност се развијала и добијала све организованiji облик. Можемо рећи да се реорганизација војске поклапа са легализацијом фотографске службе и формирањем фотографске секције, по узору на исте такве при страним војним формацијама.

Албум рата

Први ратни фотографи били су управо сликари. Познато је да је у балканским ратовима учествовало око двадесет ликовних уметника, док их је у Првом светском рату било знатно више – четрдесет. Међу фотографима у српској војсци у поменутом периоду, посебно од 1914. до 1918. године, затичемо ратне сликаре, аматере и дописнике који се баве фотографијом.

У плејаду сликара, аутора вредних остварења на пољу ликовне уметности и фотографије, који су овековечили вихоре рата убрајамо свакако и Драгољуба Павловића (1875–1955). Рођен у Београду, потекао је из угледне свештеничке породице. Завршио је Иконописну школу у Сергејеву код Москве и Сликарску академију у Минхену, а потом радио као професор у Богословији Свети Сава у Београду. До краја живота остао је веран ратној фотографији, а после рата организовао је три изложбе ових снимака. Био је председник српског уметничког удружења „Лада“ и председник удружења ликовних уметника Краљевине Срба, Хрвата и Словенаца. Умро је у 81. години у Врњачкој Бањи, а сахрањен на Новом гробљу у Београду. Опус овог изузетног уметника на пољу фотографије је огроман. Према нашим истраживањима постојало је више од 1.200 снимака, које је сам аутор регистровао, што говори да је реч о веома продуктивном хроничару који је са својим фотографским апаратом бележио догађаје на ратиштима од 1912. до 1918. године. Фотографије са Солунског фронта приказују позицију српских снага на потезу Дунавске дивизије, чији Штаб је пратио Павловић, у периоду од 1916. до 1918. године. Поменути фонд није сачуван у целини. Велики број фотографских снимака са Солунског фронта овог аутора чува се у Војном музеју. Снимци ранијих догађаја, посебно бомбардовања Београда, углавном су својина колекционара или евентуалних Павловићевих потомака.

Када је реч о уметничким сликама, ситуација је још сложенија. Наиме, према евиденцији самог аутора из 1924. године, 26 радова налазило се код приватних лица, а две слике у Народном музеју у Београду и то: *Кајмакчалан* и *Кајмакчалан са Сиве стене*, обе у техници уља. У Уметничкој галерији „Надежда Петровић“ у Чачку чува се слика *Горничевски вис*, 1916. такође уље, а у Задужбини Петра Првог Карађорђевића на Опленцу такође постоји слика *Кнез Александар Карађорђевић*.

Од новембра 1999. године Народни музеј у Ваљеву поседује део фотографија са Солунског фронта, 84 примерка, рађених у техници сепије овог аутора, добијених на поклон од његовог рођака Ристе Анђелополића. У јуну 2004. године, захваљујући разумевању дародавца, Музеј је добио и позамашну приватну архиву Драгољуба Павловића, укључујући и његов *Дневник*, вођен од 1895. до 1919. године. Тако створена целина омогућила је да се у оквиру тематске изложбе документарно, преваасходно путем фотографије, приближе догађаји од 1916. до 1918. године, визуром академског сликара Драгољуба Павловића, користећи при том и друге предмете као што су поменути уметнички радови и друге

музеалије које су спој биографског и општег, а односе се на наведене архивалије, историјат ратног фотографског стваралаштва, географски приказ Солунског ратишта са одговарајућом војном опремом... Фонд се и даље проширује, а трагање за уметничким сликама и фотографијама наставља.

Ширим објективом

Намера изложбе била је да се нагласи улога ратних сликара–фотографа у приказивању историјских догађаја, имајући у виду сву сложеност збивања као што су: одступање српске војске преко Црне Горе и Албаније крајем 1915. године, све до тренутка када су их прихватили савезници; припреме за Солунско ратиште у виду опоравка и реорганизације и проблема који су том приликом наступили; операције на Солунском фронту све до њиховог обустављања 11. децембра 1916; другу реорганизацију српске војске и пролећне бојеве 1917. и велику Солунску офанзиву 1918. године, која се завршила повлачењем Централних сила и даље, ослобађањем земље. Иако фотографије чине носећи део изложбе, сложеност теме коју оне документују намеће шири приступ. Било да је реч о сликама самог аутора, *Дневнику*, личним документима и осталим архивалијама, које се односе на званично учешће ратних сликара и фотографа у Првом светском рату, типовима фотографских апарата, картама, а делимично и оружју, сви наведени експонати подржавају основну нит – историјску и документарну вредност фотографија које излажемо и удео једног уметника у њиховом стварању. Биографски елементи неминовно се преплићу са догађајима који су представљени, указујући на улогу ратних сликара и репортера у ширем смислу и значај фотографије у приказу оних збивања која се једино тим путем могу забележити.

Изложба и публикација „Солунски фронт у објективу ратног сликара и фотографа Драгољуба Павловића“ представљају прави допринос истраживању и презентацији ратова од 1912. до 1918. године. У исто време, подсећајући на опус овог уметника, указано је и на значај ратних фотографа и фотографског стваралаштва у целини. Публикација садржи кратку биографију Драгољуба Павловића, историографски преглед збивања на Солунском фронту, који је праћен његовим запажањима и каталожски попис предмета са одговарајућим прилозима. ■

Д. ИЛИЋ

Изложба у Војном музеју

Римски шлем из Сивца

У централном холу сталне изложбене поставке Војног музеја на Калемегдану, 25. марта отворена је изложба посвећена једном од највреднијих археолошких налаза на простору Балкана, римском коњичко-пешадијском шлему. Пред великим бројем стручних радника – археолога, љубитеља

историје и археологије, присутнима се, у име домаћина, обратио начелник Војног музеја пуковник Мирослав Кнежевић, затим директор Градског музеја у Сомбору Бранимир Машуловић и др Мирослав Вујовић, доцент на Катедри за античку археологију Филозофског факултета

у Београду. Представљена је и публикација о шлему и приказан краћи документарни филм о његовом откривању, делимичној реконструкцији и конзервацији.

Римски шлем из Сивца припада типу који се у стручној литератури помиње као тип *Нидербибер* или ауксилијарно-коњички шлем, а форма шлема, начин његове израде и уопште једноставност његовог стила упућују нас на то да је био у употреби крајем другог, односно током трећег века наше ере. Откривен је случајно, приликом радова на задржном пољопривредном газдинству у Сивцу код Сомбора, када је радник тракториста Милорад Рогоћ током редовних јесењих радова дубоког орања изорао и овај непроцењиви археолошки налаз. Врло брзо је достављен надлежном Градском музеју у Сомбору, али је публикован тек двадесет година касније. Када је откривен, шлем је био у прилично очуваном стању и тада су на њему урађени мањи конзерваторски захвати.

За потребе изложбе „Римска војска у Срему“, одржаној 2006. године у Музеју Војводине у Новом Саду, на њему је, поред поновне конзервације, урађена и делимична реконструкција, тако да су реконструисани делови накрснице

– носача шлема и чеони штитник. Шлем је израђен од бронзаног лима и посебно је занимљив јер се на доњем делу вратобрана налази име његовог власника Маркуса Јулијуса Еукареуса, највероватније центуриона који је служио у коњичко-пешадијским јединицама римских помоћних трупа. Налази ове врсте веома су ретки, те је тим и разумљивији значај који овај шлем представља за шира осветљавања наоружања Римљана у нашим крајевима.

У години прославе јубилеја, 125-годишњице постојања и рада Градског музеја у Сомбору, 2008. године посебна публикација посвећена је једном од најзначајнијих музејских експоната из Античке збирке, те посебна изложба која ће овај вредни и јединствени примерак римског шлема на простору Балкана представити широј јавности. Сада је изложен и у Војном музеју.

Аутори изложбе су Анђелка Путица, кустос Градског музеја у Сомбору и мр Мирко Пековић, виши кустос Војног музеја у Београду. Изложба је отворена до 23. априла, сваким радним даном осим понедељка од 10 до 17 часова. ■

Иван МИЈАТОВИЋ

Галерија Војног музеја

Зимски распуст, мој избор

Током зимског распуста 35 спортско-рекреативних организација и 37 НВО, удружења грађана, институција културе и образовања организовали су креативне радионице и спортско-рекреативне програме за децу у Београду са називом „Зимски распуст, мој избор“. Дечји радови настали у тим активностима изложени су од 23. марта у галерији Војног музеја на Калемегдану.

Тим програмима обухваћено је више хиљада деце из основних и средњих школа која су учествовала у складу са склоностима и интересовањима. Деца су имала прилику да корисно и бесплатно проведу део зимског распуста у Београду уз креативни рад, где ће исказати своја интересовања и таленат и имати прилику да се међусобно друже.

„Пријатељи деце Београда“, у сарадњи са Војним музејом и двадесет две организације, уприличили су изложбу у галерији Војног музеја, на којој је представљено више од 400 експоната. Ту су радови настали у радионицама иконописа, сликарства, стрипа, таписерија, батика, калиграфије, ручног ткања и веза, керамике, авио модела, маски и шешира, глуме, фотографије, луткарства, плеса, израде web site-а, новинарске и радионице моде. ■

И. М.

Travel Agency

Bay Travel

ГРЧКА – СТАВРОС

- На одложено плаћање до 15. децембра 2009.
- Чековима и административном забраном
- Попусту за децу од 20% до 50%
- Екстра понуда од 115€ по особи

Посетите нас на WEB адреси www.bay-travel.net
или у Ломиној 5 Т.Ц. Зелени Венац
тел: 011/262 38 47, 064/647 33 75

**Управни одбор Фондације „Драгојло Дудић“
расписује**

38. НАГРАДНИ КЊИЖЕВНО- ПУБЛИЦИСТИЧКИ КОНКУРС

за необјављена оригинална књижевна и
публицистичка дела на тему ослободилачких ратова
српског народа

Конкурс за књижевност отворен је за све књижевне родове.
Конкурс за публицистику односи се на укупно историограф-
ско стваралаштво.

Најбољим радовима из књижевности и публицистике доде-
лиће се по три новчане награде. Висина награде биће накнадно
одређена.

Управни одбор расписује и конкурс на теме:

„Млади о Народноослободилачком рату“ и
„Млади и антифашизам“.

Право учешћа имају средњошколци и студенти, а пет најбо-
љих радова обима до једног ауторског табака (16 куцаних страни-
ца) биће награђени.

Право учешћа на конкурс имају грађани Републике Србије
и Срби из дијаспоре.

Радове потписати шифром. У посебном затвореном коверту
доставити име и презиме, адресу и шифру аутора.

Радови се примају до 1. септембра 2009. године.

Резултати конкурса биће објављени у јавним гласилима до
17. новембра 2009. године.

Радови треба да буду на српском језику и до 20 ауторских
табака. Откуцане радове доставити на адресу:

Фондација „Драгојло Дудић“,

11000 Београд, Ул. Савски трг бр. 9/4, са назнаком „За
Конкурс“.

Диктат силе

Време протекло од агресије до данас потврдило је мишљење многих озбиљних политичара да се она није могла избећи и да је напад на СРЈ планиран давно пре Рамбујеа, као још један практични корак у „наметању мира“, односно насилној реализацији новог светског поретка, заснованог на супремацији једне супер силе.

Трагичним збивањима, по којима ћемо памтити пролеће 1999. године, претходила је Мировна конференција о Косову и Метохији у Рамбујеу, француском дворцу, до тада познатом углавном љубитељима средњовековне архитектуре. Фебруара те године у њему су се окупили представници власти у Србији, косовских Албанаца и великих сила, односно САД, Русије и Европске уније. Иако је конференцију званично отворио председник Француске Жак Ширак, о току и резултатима преговора одлучивале су Сједињене Америчке Државе. Видело се то и по завршном документу, по „споразуму“ којим се од југословенске владе захтевало да прихвати трупе НАТО алијансе на својој територији. Била је то провокација слична ултиматуму Аустроугарске Србији 1914. године, а за неке политичке аналитичаре и много гора од тога. После 17 дана мучних преговора, било је јасно да решење није нађено и да, у ствари, није било ни жеље да се до споразума дође.

■ Одбијање неприхватљивог

Иако је, на крају, договорено да се разговори наставе у Паризу, 15. марта, сплављеничко понашање албанске стране јасно је указивало на догађаје који ће уследити. Неумерени притисак САД на власти у Београду и неприхватљиви захтеви за размештање НАТО снага на тлу јужне српске покрајине, поновљени и у француској престоници, представљали су само трасирање пута ка агресији, ка необјављеном рату против једне суверене европске државе, чланице Уједињених нација од оснивања те светске организације. После неуспелих тродневних преговора у Паризу и више од пола века мира, рат се вратио на југ Европе, на Балканско полуострво.

Југословенска власт, њен парламент, српски народ и његови представници нису могли да прихвате неприхватљиво. То је на крају 20. века, баш као и 1914. године, на његовом

F-117 A

почетку, било јасно свима који љубе слободу и цене правду. И ма колико стрепели, били смо свесни да ни у Рамбујеу, ни у Паризу, нисмо имали правог избора. После разбијања велике Југославије, на ред је дошла СРЈ, федерација Србије и Црне Горе, која се нашла на путу великих сила и стварања новог унилатералног светског поретка. Агресија на Југославију била је, заправо, агресија на Србију, а директна мета интервенције 19 земаља западноевропске и америчке војне алијансе била је њена јужна покрајина – Косово и Метохија. Знано се то од самог почетка тобожњих преговора. Знано се то још од почетка деведесетих година. И зато се и није могло избећи.

У обраћању југословенским грађанима неколико сати пред почетак НАТО агресије 24. марта 1999. године, председник СРЈ Слободан Милошевић је рекао да, упркос томе што не прихватамо стране трупе на нашој територији, ми „желимо да наставимо упорно залагање за мирно решење проблема на Косову и Метохији, јер се они дугорочно могу решити само миром и политичким средствима. При томе ми инсистирамо на равноправности свих националних заједница у јужној српској покрајини.“

То, међутим, нису хтели они који су на Балкану хтели рат. Они који су, некако баш у време док је југословенски председник говорио о миру, наредили полетање бомбардера из Авиана, италијанског аеродрома НАТО алијансе.

Над југословенски небом већ су се налазили бројни *авакси*, који су нетремице осматрали југословенске аеродроме, војне одбрамбене положаје и наше противавионске осматрачке станице. Били су то и први циљеви на удару крстарећих ракета, испалењих с бродова Шесте америчке флоте и борбене авијације, полетеле с аеродрома у Италији, Мађарској и Великој Британији.

венске аеродроме, војне одбрамбене положаје и наше противавионске осматрачке станице. Били су то и први циљеви на удару крстарећих ракета, испалењих с бродова Шесте америчке флоте и борбене авијације, полетеле с аеродрома у Италији, Мађарској и Великој Британији.

■ Необјављен рат

У вечерњим сатима те среде, 24. марта 1999. године, око 19,30, у Београду су одјекнуле прве експлозије авио бомби, горео је војни аеродром у Батајници, а нешто раније исто су искусили и припадници војске на аеродрому у Подгорици. На Косову и Метохији удар је био најжешћи. Тамо су тепихом авио бомби посути многи објекти и положаји Војске Југославије, али и многи цивилни објекти, зграде и густо насељени тргови.

Док је над српским и црногорским градовима још тројао ваздушни напад стотина првенствено америчких, италијанских, шпанских, француских и енглеских авиона, југословенски премијер Момир Булатовић обратио се грађанима поруком о проглашењу ратног стања у Југославији:

– НАТО пакт је вечерас извршио агресију на СРЈ, извршен је напад на једну суверену земљу противно свим принципима и нормама међународног права. Због тога, из стања непосредне ратне опасности, Савезна влада је донела одлуку о проглашењу ратног стања...

ЦИЉЕВИ КРСТАРЕЋИХ РАКЕТА

Ваздушни напади НАТО алијансе, авијацијом и крстарећим ракетама одвијали су се у таласима, са све већом суровошћу. Генералштаб Војске Југославије је саопштио да су током првих ноћи на мети НАТО авијације били аеродроми, касарне, командна места и центри везе, осматрачки радарни, складишта муниције и опреме, објекти наменске индустрије. Прве вечери погођен је 31 војни објекат, а штета различитог нивоа нанета је на чак 53 фабричка постројења. Гађане су термоелектране, објекти нафтне индустрије, ваздухопловни заводи. На мети крстарећих ракета нашли су се и избеглички центри, историјски споменици, болнице и школе, у чијој близини није било војних јединица и објеката.

ОСУДА ДИКТАТА СИЛЕ

Већ после прве ноћи агресије на Југославију, свет се забринуо за будућност. Понашање једине светске војне алијансе критиковано је у Индији, Кини, Ватикану, Македонији, Немачкој, Руској федерацији, Белорусији, Украјини, Либији...

Оштре протесте изрекле су Јужноафричка република, Зимбабве, Алжир, Иран, Етиопија, Вијетнам и друге земље, које су упозоравале да САД и НАТО желе да уређују свет диктатом силе и злочинима над народима који не пристају на потчињавање.

Више није било дилеме, противно Повељи Уједињених нација и свим принципима и одредбама међународног права, НАТО је напао једну суверену европску земљу и тако започео нови рат на Балкану.

За САД, једину светску велесилу, са амбицијама светског жандарма, то није било ништа ново. Од Другог светског рата до данас САД су учествовале у више од 230 локалних и регионалних ратова, оружаних сукоба, интервенција, операција наметања мира, како их све не називају. За народе Југославије, међутим, интервенција НАТО снага, цинично названа „Милосрдни анђео“, значила је 11 недеља непрекидних даноноћних бомбардовања, ужасних страдања и патњи.

Тих, првих дана агресије, тешко смо се привикавали на сирене ваздушне узбуне, на „шизеле“ које су најављивале нова бомбардовања и разарања. У почетку смо дисциплиновано одлазили у подруме, у заједничка или индивидуална склоништа, у којима бисмо размењивали најсвежије информације и распитивали се о „правилима понашања“ у ратној ситуацији. Ослушкивали бисмо брујање авиона, експлозије у околини, наслућивали циљеве и размере уништавања, једва дочекавши звуке који су означавали крај ваздушне опасности, сирене убрзо назване „смирелама“.

Само неколико дана било нам је довољно „да се навикнемо“ на нове околности, да престанемо да опседамо продавнице хране и да стварамо залихе, да бринемо „да ли ћемо, како ћемо преживети“. Све више смо, с личних проблема и тешкоћа, прелазили на колективни план, на проблеме и тешкоће које су осећали други. Постали смо део колектива, социјални живот је нагло избио у први план.

Вести о упорној одбрани и храбрим држању припадника војске на борбеним и ватреним положајима постали су део нашег заједничког живота. Речи тодашњег начелника Генералштаба генерал-пуковника Драгољуба Ојданића и команданта Треће армије Војске Југославије генерал-потпуковника Небојше Павковића падале су, после прве ноћи у подрумима и трочасовног бомбардовања, као мелем на рану:

– Иако има знатних разарања на војним и цивилним објектима у многим градовима у Србији, а посебно на Косову и Метохији, где су, током бомбардовања интензивирани и напади шиптарских терориста на српска села, морал припадника војске и њихова безрезервна спремност на извршавање свих задатака у одбрани земље су не-

смањени... Јединице Војске Југославије су спремне да се енергично и крајње ефикасно супротставе сваком нападу на интегритет и суверенитет отаџбине – изјављивали су једногласно највиши војни команданти, али и њихови потчињени, на положајима широм земље.

Сличне су биле и изјаве државног руководства, у којима су редовно наглашавана настојања да се напади зауставе и проблеми реше мирним путем.

Док се у свету будила савест и протести против агресије постајали све учесталији, бомбе су наставиле да падају по српским градовима, одnoseћи све више људских живота и наносећи огромну материјалну штету. Са севера, из ваздушног простора Мађарске, са запада, од Хрватске и са југа, из правца Албаније, непрестано су долетали НАТО бомбардери, просипајући над Југославијом свој смртоносни товар.

Иако су у почетку на мети били првенствено војни објекти, с порастом одбрамбеног расположења у земљи, тактика НАТО алијансе се мења и све више страдају и цивилилни објекти. Бомбардоване су касарне у Новом Саду, Куршумлији, Прокупљу, Крагујевцу, Даниловграду, Ђилану, Приштини, Нишу, Урошевцу, Младеновцу...

Штета је проузрокована на аеродоромима у Батајници, Голубовцима, Слатини, Лађевцима, Нишу, Пониквама, Тивту и Сомбору. Повећава се број разорених објеката, али и одлучност народа и војске да (од)бране нападнуту отаџбину.

Извештаји с терена, на којима јединице Војске Југославије, највише захваљујући честој промени борбених положаја, изванредном маскирању, испољеном великом лукавству и домишљатој импровизацији, ефикасно одолевају упорном и немилосрдном вишедневном бомбардовању, недвосмислено показују висок ниво спремности за успешан отпор.

Све је више примера у којима се испољавају храброст припадника наших борбених ескадрила и ефикасна противавионска одбрана. Подаци о бројним уништеним авионима и крастарелим ракетама понекад збуњују и нападача и наше грађане.

Обарање америчког ловца бомбардера F-117 А, „невидљивог црног сокола“ над сремским Буђановцима, само четири дана од почетка агреси-

ОБАРАЊЕ НЕВИДЉИВОГ

У таквим околностима, кад смо већ посумњали у истинитост толике ефикасности, кад смо помислили да осим пропагандног значаја, вести о обарању НАТО авиона неки други и немају, противавионци Војске Југославије постижу несумњив успех. Обарањем америчког ловца бомбардера F-117 А, „невидљивог црног сокола“ над сремским Буђановцима, само четири дана од почетка агресије, улили су нову снагу и оптимизам југословенским грађанима.

Новинар „Војске“ Бранко Копуновић први је известио о том догађају.

– Тада, у ноћним сатима 27. марта 1999. године, скинут је вео невидљивости, с једног електронског техничко-технолошког чуда данашњице, али и ореол непобедивости једне земље која је заборавила на сопствено искуство из Вијетнама, каже данас Копуновић. Био сам на лицу места, осетио ону оптимистичку атмосферу која нас је красила и пре и после тога. Али тада је она, мислим, била величанствена. Толико јака да је готово могла и да се види. У сваком од нас било је толико моћи, толико одлучности да је, верујем, већ тада било јасно да не можемо изгубити, да ћемо упркос свему издржати.

је, улило је су нову снагу и оптимизам југословенским грађанима. С том енергијом, с том снагом и с тим оптимизмом издржали смо наредне дане и ноћи све жешћих и немилосрднијих бомбардовања.

Авиони Француске Немачке и САД свој вишетоносни смртоносни товар избацују на улице и тргове Ниша, Алексинца, Лучана, Сремске Митровице, Београда, Новог Сада, на комуникације између великих градова и густо насељених привредних центара. У Алексинцу је бомбардован трг, погинуло је 17 особа, дејствовало је по обронцима Златибора, погођен је центар Београда, бомбама су засуте зграде у Немањиној улици...

Упоредо с ваздушном агресијом, истом жестином и не бирајући циљеве, НАТО алијанса води и пропагандни рат. Сателитски снимци бомбардовања одлазе и у домове америчких

Порушен Жежељев мост у Новом Саду

ПРЕС ЦЕНТАР

У одговору на све суровије покушаје пропагандне НАТО машинерије да овладају умом југословенских грађана и подрију њихову одлучност за продужетак отпора агресији, Војска Југославије формира Прес центар у који се, одмах, сливају све информације о ефектима бомбардовања и мерама разарања СР Југославије.

Из дана у дан ту се окупљају на десетине новинара из земље и света. Све њих интересује колико ће издржати грађани Србије и Црне Горе, којима из света стиже све више подршке. Одатле у свет одлазе подаци о разарању српских и црногорских градова, о све бројнијим скуповима грађана, окупљених на трговима и улицама, који траже прекид агресије и нечовечног ракетирања и бомбардовања.

Окупљени у Прес центру и организовано одведени до Буђановаца, новинари и сарадници иностраних медија известиће о обарању америчког авиона, али и о последицама страховитог двонедељног разарања српских градова.

грађана, величајући „прецизност“ њихових ваздухоплова. Али, о обарању „невидљивог“, стелт авиона ни речи. Убеђени смо да многи амерички грађани ни данас не знају да је тај, скупо плаћени понос америчке авијације, баш на дан српског отпора Хитлеровом споразуму 1941. године, заорао војвођанске њиве.

После прве две недеље агресије, готово да није било места које није изровано авио бомбама или крастарелим ракетама. Губећи стрпљење због одлучног и ефикасног отпора, НАТО стратези се не либе и од употребе касетних бомби. А оне не бирају жртве. Најчешће су то управо цивили, међу којима је све више пострадалих. ■

(Наставак у следећем броју)

Маратонска
биткаБлистава
победа Атињана

Бројно надмоћни,
добро опремљени
и обучени,
самоуверени
и искусни персијски
ратници нису се
надали значајнијем
отпору Атињана,
а доживели су
легендарни пораз

Херодот

У почетку пре нове ере одвијали су се чувени грчко-персијски ратови. Било је то доба велике моћи Персије, огромне државе од Инда до Хелеспонта и од слапова Нила до обала Црног мора. После бројних освајачких похода, њен владар Дарије Први окренуо се на запад – на европске обале Егејског мора, Балкан и Грчку.

Почетком пролећа 492. године пре Христа персијски војсковођа Мардоније, иначе Даријев зет, отпочео је први поход на Грчку. После успешног почетка и освајања неколико острва, међу којима и Тасоса, Персијанци су доживели хаварију, када је на Халкидику, близу Атоског рта, њихову флоту захватила велика бура. Том приликом уништено је око 300 бродова и страдало више од 20.000 људи.

Тај неуспели поход није одвратио Дарија од Грчке. Сем војних, овог пута обавио је и дипломатске припреме. Упутио је изасланике на острва Егејског мора са захтевима „земље и воде“ – тражио је доказе покорности. Али, уместо покорних изјава, персијске изасланике у Атини и Спарту чекала је смрт.

■ Од блиставог похода

А онда, почетком пролећа 490. године, персијска војска окупила се у Киликији. Сакупљена је велика флота, која је према Херодоту износила 600 тријера (ратних лађа), и окупљена „огромна и добро наоружана“ копнена војска. Верује се да су Персијанци на бродове сместили око 15.000 пешака, првенствено стрелаца и 500–800 коњаника. Према савету Хипије, искрцали су се у равници близу Маратона, 42 километра далеко од Атине.

Херодот не помиње јачину атинске војске, али већина каснијих историчара говори о десетак хиљада атинских хоплита (пешака оклопника) под командом даровитог војсковође Милтијада. Њима треба прибројати изванредан број лаких пешака и робова, који су се први пут борили са Хеленима. Пред Атињане се поставило основно питање: да ли Персијанце чекати у граду, иза затворених зидина, или им поћи у сусрет? На крају је одлучено да се отпор пружи на отвореном пољу.

Маратонска равница, оивичена са три стране огранцима Пентеликона и Парнаса, а са истока морем, дугачка је девет и широка три километра. Око три четвртине северног дела су баруштине, а јужни део чини тераса која се спушта према мору. Ту, на том пространом пољу, 13. септембра 490. пре нове ере дошло је до великог сукоба у коме су Атињани однели блиставу победу, наметнувши Персијанцима своју тактику.

Свесно ослабивши центар, за рачун осигураних и ојачаних крила своје бројно слабије војске, Милтијад је хоплите развио у борбени ред дугачак колико и борбени ред Персијанаца. Тако постројена грчка фаланга кренула је у сусрет Персијанцима. Знајући да се главнина персијске пешадије састоји од стрелаца са опасним стрелама, чија је ефикасност била до 100 метара, атински војсковођа натерао је своје оклопљене пешаке да претрче тих критичних сто метара и тако избегну погибију у „првом таласу“.

■ До хаотичног бекства

У почетку битке, ослабљени на центру, Атињани су „пустили“. Но, пошто су грчки хоплити у упорној борби скршили крила, а убрзо и центар Персијанаца, „побеђени су се дали у бег према својим лађама“, пише Херодот. Само мали број Персијанаца успео је да се спасе и побегне на бродове. Звучи невероватно, али, губици Атињана били су: 192 погинула и неколико стотина рањених. У односу на раније битке, сада персијске стреле нису биле тако смртоносне за атинску пешадију.

Остала нам је легенда по којој је настала најтежа атлетска дисциплина. Грчки гласник, по имену Филипид, трчао је до Атине да јави о великој победи. Једва изговоривши радосне речи, пао је мртав после претрчаног 42 километра. У знак сећања на овог античког гласника, у атлетици је уведена нова тркачка дисциплина – маратонска трка, први пут одржана у Атини 1896. године, за време такмичења на Првим модерним олимпијским играма.

Код Маратона су се најочитије испољиле предности војске и народа који брани земљу од непријатељеве најезде и освајача. Ту су се испољиле и све вредности атинског војника, наоружања и тактике. Храбри напад атинских хоплита скршио је и растурио лавову масу бројно јачих персијских стрелаца и коњаника. Смело и ризично Милтијад је ослабио центар своје фаланге да би појачао крила и, коначно, кад је марш хоплита у одређеном тренутку претворио у трку, напад је добио снагу ударца сличног – „ударцу маљем“.

Крسمан МИЛОШЕВИЋ

ВЕРСКИ ПРАЗНИЦИ

1–15. април

Православни

7. април – Благовести

8. април – Сабор светог Архангела Гаврила

11. април – Лазарева субота (Врбица)

12. април – Улазак господина Исуса Христа
у Јерусалим – Цвети

Римокатолички

5. април – Недеља муке – Цвијетница

10. април – Велики петак Муке Господинове

Јеврејски

9 – 16. април – Песач

БЛАГОВЕСТИ

Благовести су јвелики и радостан празник. Везује се за Пресвету деви Марију која је до петнаесте године живела у Јерусалимском храму. Тада су јој свештеници саопштили како јој је дошло време за брак и да тамо не може више остати. Међутим, она је одговорила да се посветила Богу и да ће бити девојка до краја живота.

После тога отишла је да живи код рођака, старог Јосифа из Назарета. Време је проводила у молитвама и читању Светог писма. Није излазила из куће нити је разговарала за спољашњим светом. Једнога дана у њеним одајама јавио јој се велики архангел Гаврило. Беше то у тренутку док је размишљала о Исаиловом пророчанству по коме ће девојка зачети и родити сина. Гаврило, обасјан светлошћу, рекао јој је: Радуј се, благодатна, Господ је с тобом!

После је било онако како пише у Јеванђељу божанственог Луке. Са овом архангелском благовешћу и силаском Духа Светог на Деву Пречисту, почиње спасење људи и обнављање живота. ■

ПЕСАХ

Слави се у спомен спасења Јевреја из мисирског ропства. У почетку се празновао седам дана, али је због непрецизности старог јеврејског календара усвојен обичај да се у земљама галута (дијаспоре), слави осам дана, и то сваке године од 15. до 22. нисана, при чему су прва и последња два дана пуни празници, а остала четири полупразници. Међутим, у Израелу се Песач и данас слави седам дана.

Један је од три ходочасна празника. Назива се још „Празник пролећа“ (Хаг аавим) и „Празник бесквасног хлеба“ (Хаг амацот). ■

РАЗМИШЉАЊЕ О СТВАРИМА ОБИЧНИМ

О ЛИШАВАЊИМА

Кад сам напунио осам година, баба ми је поклонила црвену свеску у плавом кожном повезу и рекла: „Узми овај албум, уписуј унутра све што ти се чини паметним и добрим, и нека ти свако од нас напише нешто за успомену...“ Какво разочарање!.. Тако сам желео да добијем оловне војнике, чак сам их ноћима сањао... И одједном – албум. Каква глупост... Али деда је узео моју нову свеску и на првој страни написао: „Ако желиш срећу, не мисли на лишавања: научи да живиш без онога што немаш“. Да, лако је њему да тако говори. „Не мисли“... А ја сам се увредио до суза. Али, шта је ту је, морао сам се помирити...

Нисам тада ни приметио колико ме је дубоко коснуо дедин савет. Испочетка нисам хтео ни да чујем. То је био директан подсмех мени и мојим војницима. Али касније... И затим још много касније... Чекало ме је толико лишавања у животу... И увек када ми је нешто страшно много недостајало или када би дошао ред да изгубим штогод драгоцено, мислио сам на ту плаву кожную свеску и дедину поуку. Ја је и сад називам „правилном среће“ или „законом оловног војника“. Чини ми се да је у то умешана и Андерсенова бајка „Храбри оловни војник“. Храбар је био малиша – прошао кроз огањ и воду, чак ни оком није трепнуо...

А сада ми се тај закон чини изразом истинске животне мудрости. Живот је борба у којој смо дужни победити; а победник постаје онај ко оствари добро и праведно. Наравно, ту се јављају искушења и опасности; свака опасност је у суштини претња. Ако размотримо све те претње онда су оне приближно једнаке, прете лишавањима. Зато су такозвана „понижења“ такође лишавања у питањима независности, признања од стране других и животног успеха; та лишавања су, наравно, најтежа. Немогуће се помирити са губитком истинског достојанства и поштовања према себи, али је срцу такође немогуће преболети одсуство успеха код других, као и псоване и клевету. Морамо пронаћи начин да живимо без животног „успеха“, без „почасти“ и без такозване „славе“.

Јер, ево, ако се будем плашио таквих и њима сличних лишавања, онда ми следи не задобити оно основно: конкретан успех у животу и победу у животној борби. Ако хоћу конкретну победу, онда морам занемаривати лишавања и презирати претње. Оно што понекад називају „дебелим нервима“ и није ништа друго до мушки однос према могућим, или већ започетим лишавањима. Све што ми прети, и при том често једино прети, чак се, као претња, и не остваривши, јесте својеврсно лишавање – лишавање у области хране, пића, одевања, топлоте, удобности, својине, здравља... И ево, човек који је себи поставио озбиљан животно задатак, који има велики циљ и који жели конкретан успех и победу, мора се не плашити лишавања; храброст пред лишавањима и претњама је већ пола победе, или нешто попут „државног испита победе“. Онај ко дрхти за своју удобност и наспладу, за своју својину и „спокојство“, одмах непријатељу показује своје слабо место, сервирна му своју „Ахилуову пету“, и ускоро ће бити рањен баш у њу: он ће бити ухваћен, обеснажен, везан и изабљен. Предстоји му животна пропаст...

Читаваог живота прете нам лишавањима. Читаваог живота нас узнемирују помисао и брига о могућим „губицима“, „пропастима“, понижењима и сиромаштву. Али управо у томе се и састоји школа живота: у томе је и – припрема за успех, ослонац за победу. Оно што од нас захтева та школа је – духовно савлађивање претњи и лишавања. Способност да лако извршимо задатак и да се лако опходимо без онога што нам недостаје, да уђемо у вештину живљења. Никакве пропасти, губици и лишавања не смеју нас извести из душевне равнотеже. „Нема?“ – „Неко нема. Набавићу“...

Не треба губити освештано и суштинско у животу: не треба одустајати од онога основнога због чега и водимо борбу. Све несуштинско, свакодневно, све ситнице живота не смеју нас заслепити, свезати, разоружати и подјармити...

Вештина да подноси лишавања захтева од човека два услова.

Као прво, у свом животу мора да има неки виши, свеодређујући циљ, циљ који одиста воли више од свега и који суштински заслужује ту љубав. То и јесте оно због чега живи и за шта се бори; што осветљава његов живот и усмерава његову стваралачку снагу; оно, пред чим све остало бледи и помера се у други план... То је освештано и осветљавајуће сунце љубави, пред чијим лицем лишавања нису тешка и претње нису страшне... Управо такав је пут свих хероја, свих верујућих, проповедника и мученика...

Као друго, човеку је потребна способност да усредсреди своју пажњу, своју љубав, вољу и уобразиљу – не на то што недостаје, чега је „лишен“, већ на оно што му је дато. Ко стално мисли на оно што недостаје, увек ће бити гладан, завидљив и заражен мржњом. Вечна мисао о штетовању може човека одвести у душевну болест или у гроб; вечно дрхтање пред могућим лишавањима понижава га и припрема за робовање. И напротив: тај ко уме са љубављу да осети и да се уживи у оно чиме је дарован, пронаћи ће у свакој животној ситуацији нову дубину и лепоту живота, некаква врата која воде у духовне просторе; или – улаз у скривени Божји врт; или – кладенац, који му штедро, из дубине постојања, долива изворске воде. Таквом човеку је довољан и прост цветић да би дотакао Божанствено саздани свет и да се запањено поклати пред њим; њему је, као и Спинози, довољно да посматра проста паука како би схватио смисао природе и њене закономерности; њему је довољан једноставни зрак сунца, као Диогену, да би осетио очигледност и да би се удубио у њено доживљавање. Када су ученици питали Антонија Великог, како то види Господа Бога, он им је одговорио овако: „Рано изјутра, када излазим из своје земунце у пустињу, ја видим како се буди сунце, чујем птичице певају, тихи ветар ми милује лице – и срце моје види Господа, и пева од радости...“

Каквим богатством овладава сиромаш, ако само уме да буде богат!...

Ово још значи да нас лишавања призивају на усредсређено промишљање света, као да нам неки скривени глас говори: „У томе што ти је већ дато, скривено је истинско богатство; прокички у њега, овладај њиме и живи без свега осталог што ти није дато, јер ти није ни потребно...“ У свим стварима света постоји измерљивост дубине. И на тој дубини постоје скривена врата према мудрости и блаженству. Како често се иза „богатства“ скрива сушта оскудност, јадно сиромаштво, док се сиромаштво може показати суштинским богатством ако човек духовно овлада својим сиромашним стањем...

Зато човек не може добро живети без лишавања; она су му потребна, она могу да му донесу истинско богатство, које иначе не би постигао. Лишавања кују карактер, суворовски васпитавају човека за победу, уче га самопосматрању и обећавају му открити приступ мудрости.

Зато не рођем због лишавања и губитака који су ме достигли у животу. Моје плаве свеске која ме је некада научила „закону оловног војника“, сећам се са захвалношћу: она ми је, једном давно, ускратила вољену играчку, али ми је открила приступ ка истинском богатству. И управо ње не бих хтео за живота да се лишим... ■

Иван А. ИЉИН

Из књиге „Појуге срце“, Светигора, Цетиње 1998.

ДОГОДИЛО СЕ...

3. април 1915.

У Ваљеву је умрла српска сликарка Надежда Петровић. Сматра се зачетником модерног српског сликарства.

4. април 1949.

Потписан споразум о формирању НАТО (North Atlantic Treaty Organization).

6. април 1838.

Умро је српски новинар и публициста Димитрије Давидовић, аутор Српског устава и оснивач „Новина српских“. Од 1829. био је секретар кнеза Милоша Обреновића, а потом министар унутрашњих послова и просвете.

6. април 1941.

Почео Други светски рат на југословенском простору. Током ноћи немачке јединице из Румуније запоселе су Силски канал, а у зору 6. априла бомбардован је Београд. Уследио је краткотрајни рат, у коме су немачке, италијанске и мађарске трупе (више од 50 дивизија) за 12 дана окупирале Краљевину Југославију. Капитулација је потписана 17. априла у Београду.

10. април 1847.

У Мађарској је рођен Џозеф Пулицер, оснивач фондације из које се сваке године у САД додељује „Пулицерова награда“ за најбоља остварења у новинарству, карикатури и књижевности. На Колумбија-универзитету основао је 1903. године прву новинарску школу.

11. април 1945.

У Москви је закључен и *Уговор о пријатељству, узajамној помоћи и послератној сарадњи између Југославије и Совјетског Савеза*. Јосип Броз је у свом експозеу на Трећем заседању Авноја, 8. августа 1945. године, тај уговор оценио као „најзначајнији вањскополитички акт у историји нове Југославије“.

12. април 1945.

Након артиљеријске и авио-припреме, у зору је почео пробој Сремског фронта. Наредног дана је Прва југословенска армија пробила фронт по целој дубини и отворила пут за продор на запад. Сремски фронт формиран је 21. октобра 1944. године и на њему су вођене најдуже и најтеже борбе на југословенском простору у току Другог светског рата. Са обе стране у борбама је учествовало више од 250.000 војника, а Југословенска армија је изгубила око 14.000 војника.

БОМБАРДОВАЊА БЕОГРАДА

Уочи Хитлеровог напада на Југославију Београд је проглашен за отворени град, али Немце то није спречило да у недељну зору, 6. априла 1941. године, на српску престоницу баце на стотине разорних бомби од по 1.000 килограма. Бомбардовање Београда добило је симболичан назив *Казнена одмазда*. Већ у првом налету немачких штука, запамћених по излуђујућем завијању мотора, погођен је и први цивилни објекат – хотел *Авала*, где је погинуо и министар југословенске владе Фрањо Куловец.

Током прва два дана у бомбардовању је погинуло 10.000 Београђана. Страдале су многе стамбене зграде, а порушена је и Народна библиотека Србије, у којој је изгорео највећи део материјала од непроцењиве историјске и културолошке вредности. Ваздушним нападом на Београд командовао је немачки генерал-лајтант Александар фон Лер, чија је Трећа ваздухопловна ескадрила предузела најсуровије бомбардовање градских четврти.

Први ратни дан запамћен је и по великом успеху југословенске противваздушне одбране, која је оборила немачки извиђачки авион близу села Доњи Душник у јужној Србији.

Три године касније, такође у недељу, али овог пута на православни Ускрс, 16. априла 1944. године, Београд су бомбардовали и савезници. Зашто, ни до данас није сасвим јасно. Оно што је несумњиво јесте да је током три дана бомбардовања српску престоницу бомбама засипало више од 600 савезничких авиона и да су нанете огромне цивилне жртве.

Припремио Миљан МИЛКИЋ

МИНИСТАРСТВО ОДБРАНЕ РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ
СЕКТОР ЗА ЉУДСКЕ РЕСУРСЕ
УПРАВА ЗА КАДРОВЕ
расписује

КОНКУРС

за пријем официра на редовно Командно-штабно и Генералштабно усавршавање у Војној академији

Официри Војске Србије могу конкурисати за пријем на редовно Командно-штабно и Генералштабно усавршавање у Војној академији у школској 2009/2010. години, ако испуњавају следеће услове:

ОПШТИ УСЛОВИ КОНКУРСА:

□ да се против њих не води кривични поступак или поступак због кривичног дела за које се гони по службеној дужности, односно да нису осуђивани за таква дела казном затвора у трајању дужем од шест месеци;

□ да су здравствено способни за војну службу, што утврђује надлежна војнолекарска комисија.

ПОСЕБНИ УСЛОВИ КОНКУРСА:

а) За пријем на Командно-штабно усавршавање може конкурисати официр:

1) који је завршио Војну академију или основне академске студије у трајању од четири године са просечном оценом најмање 7,50 и вишом или је положио пријемни испит према програму школе у коју се упућује на усавршавање;

2) који има најмање чин капетана и да је у том или вишем чину укупно провео најмање две године;

3) који у току службе има све повољне оцене и чији је просек оцена у току службе најмање „врло добар“;

4) који је дужност за коју је одређен чин капетана или виши чин успешно обављао најмање две године;

5) који познаје један од светских језика најмање на нивоу 1-1-1-1 STANAG 6001 или на нивоу првог степена према критеријуму Војне академије (није обавезан услов);

6) који у 2009. години није старији од 40 година;

7) који у претходном периоду није упућиван на школовање истог нивоа.

б) За пријем на Генералштабно усавршавање може конкурисати официр:

1) који има завршено усавршавање за командне и штабне дужности тактичко-оперативног нивоа или студије другог степена (дипломске академске студије – мастер или специјалистичке академске студије);

2) који има најмање чин потпуковника;

3) који је командне, штабно-оперативне, научно-наставне или друге дужности за које је одређен чин потпуковника или виши чин успешно обављао најмање две године;

4) који у току службе има све повољне оцене, чији је просек оцена у току службе најмање „врло добар“ и који за последња два периода оцењивања има службене оцене „одличан“;

5) који познаје један од светских језика на нивоу 2-2-2-2 STANAG 6001 или на нивоу другог степена према критеријуму Војне академије (није обавезан услов);

6) који у 2009. години није старији од 47 година;

7) који у претходном периоду није упућиван на школовање истог нивоа.

НАЧИН КОНКУРИСАЊА:

Кандидати за пријем на редовно Командно-штабно и Генералштабно усавршавање у Војној академији, молбе достављају претпостављеним командама ранга бригаде и вишег, односно ранга Управе и вишег у организационим јединицама Министарства одбране, **најкасније до 15. априла 2009. године.**

Уз молбе за пријем на усавршавање кандидати прилажу се следећа документа:

– попуњен Упитник за школовање, прилог број 3. Уредбе о стањима у служби професионалних војних лица и о унапређивању официра и подофицира („Службени војни лист“, број 1/09);

– оверено уверење о држављанству Републике Србије,

– потврду надлежног органа да се против њих не води кривични поступак или поступак због кривичног дела за које се гони по службеној дужности, односно да нису осуђивани за таква дела казном затвора у трајању дужем од шест месеци;

– оверену копију дипломе - уверења о завршеном претходном школовању (ако у дипломи-уверењу нема просечне оцене успеха, прилаже се извод из предметних оцена);

– сертификат STANAG 6001, односно уверење Војне академије о степену познавања једног од светских језика.

Копије документа које се прилажу морају бити оверене од стране надлежног органа.

Кандидати за Командно-штабно усавршавање који су Војну академију, другу ви-

соку школу или факултет завршили са просечном оценом мањом од 7,50, а испуњавају све друге услове конкурса, подносе и пријаву за полагање пријемног испита.

Пријемни испит за кандидате за Командно-штабно усавршавање реализоваће Војна академија само у случају недовољног броја кандидата који су војну академију, другу високу школу или факултет завршили са просечном оценом 7,50 и вишом.

Молбе свих кандидата са комплетном документацијом, допуњеном са осталим потребним документима из службених евиденција и предлозима претпостављених старешина, надлежне организационе јединице Министарства одбране достављају Управи за кадрове Сектора за људске ресурсе Министарства одбране, **најкасније до 27. априла 2009. године.**

Непотпуне и некомплетне молбе неће се узимати у разматрање.

Управа за кадрове неће враћати документе кандидатима који нису изабрани.

На систематске лекарске прегледе, ради утврђивања здравствене способности за војну службу, биће упућени само они кандидати, који буду изабрани за пријем на Командно-штабно и Генералштабно усавршавање.

Међусобне обавезе Министарства одбране Републике Србије и лица упућених на усавршавање регулишу се уговором.

Тестирање кандидата ради одређивања степена познавања светских језика реализоваће се у Центру за стране језике Војне академије, са почетком у 08.30 часова, по следећем:

– 9. априла 2009. године за енглески језик и

– 10. априла 2009. године за француски, немачки и руски језик.

Пријаве кандидата за тестирање доставити Војној академији до 7. априла 2009. године.

Кандидати са собом треба да понесу прибор за писање и лична документа.

Остала обавештења у вези са Конкурсом могу се добити у Управи за кадрове Сектора за људске ресурсе Министарства одбране (на тел. 23-513, односно 011/3201-513). ■

ОДЛУКА

о измени конкурса за пријем кандидата из грађанства за студенте Војне академије

Продужава се рок у којем је отворен конкурс за пријем кандидата из грађанства за студенте Војне академије у школској 2009/2010. години, објављеном у магазину „ОДБРАНА“ број 83 од 1. марта 2009. године, тако да је исти отворен **од 1. марта до 15. априла 2009. године.**

Остали услови предвиђени конкурсом остају непромењени. ■

ВОЈНОМЕДИЦИНСКА АКАДЕМИЈА

расписује

КОНКУРС

за избор и реизбор лица у наставничка звања
Војномедицинске академије у Београду

а) Избор – на формацији ВМА

1. Једног наставника за предмет ИНТЕРНА МЕДИЦИНА у звању редовног професора

2. Једног наставника за предмет ЕПИДЕМИОЛОГИЈА у звању ванредног професора

3. Једног наставника за предмет ПАТОЛОГИЈА у звању ванредног професора

4. Једног наставника за предмет РАДИОЛОГИЈА у звању доцента

5. Три сарадника за предмет ОРТОПЕДИЈА ВИЛИЦА у звању асистента

б) Реизбор – на формацији ВМА

Једног наставника за предмет РАДИОЛОГИЈА у звању доцента

УСЛОВИ КОНКУРСА:

На конкурс се могу јавити професионална војна лица на служби у Војномедицинској академији која испуњавају ове услове:

Општи услови

– да су завршили одговарајући факултет и здравствену специјализацију за предмет за који конкуришу, да испуњавају услове прописане Законом о војним школама и војним научноистраживачким установама и ближе услове дефинисане Одлуком Наставно-научног већа Војномедицинске академије број 8/491 од 27.12.2007. године за избор или реизбор у одговарајуће наставно звање;

– да су у последња два периода оцењивања оцењена службеном оценом најмање „врло добар“;

– да се против њих не води кривични поступак или поступак због кривичног дела за које се гони по службеној дужности односно који нису осуђивани за таква дела казном затвора дуже од шест месеци;

Предност при избору имају кандидати који имају више објављених научних и стручних радова из области предмета за који конкуришу.

НАЧИН КОНКУРСИЈА:

Молбе се подносе Војномедицинској академији Београд, Црнотравска број 17 (преко деловодства).

Уз молбу се прилаже:

– оверена фотокопија дипломе о завршеном факултету;

– оверена фотокопија дипломе о стеченом називу специјалисте за предмет за који се бира;

– оверена фотокопија дипломе магистра и/или доктора наука;

– копија службене оцене за два последња периода оцењивања;

– списак објављених стручних и научних радова са радовима у прилогу;

– попуњен образац о испуњености услова за избор/реизбор у звање (потписан од стране шефа матичне Катедре);

– потврда да није осуђиван;

– оцену Катедре о способности за наставни рад по Одлуци Наставно-научног већа ВМА број 8/491 од 22.01.2008. године.

Фотокопије докумената се оверавају код персоналног органа јединице – установе у којој је кандидат на служби.

Непотпуне и неблаговремено достављене молбе неће се разматрати.

Конкурс је отворен 30 дана од дана објављивања у магазину „Одбрана“.

Све информације могу се добити у Секретаријату Наставно-научног већа ВМА на телефон 2661-122, локал 26-384. ■

УПРАВА ВОЈНЕ ПОЛИЦИЈЕ ГЕНЕРАЛШТАБА ВОЈСКЕ СРБИЈЕ

расписује

КОНКУРС

за пријем подофицира у војну полицију Војске Србије

У циљу попуње јединица војне полиције, Управа војне полиције расписује конкурс за пријем подофицира следећим Војним поштама:

ВП 3162 Ниш

ВП 2834 Београд

ВП 2281 Београд

УСЛОВИ КОНКУРСА:

Конкурсисти могу подофицири из Министарства одбране РС и јединица Војске Србије који испуњавају опште и посебне услове:

а) Општи услови

– да је кандидат држављанин Републике Србије,

– да кандидат није осуђиван за кривично дело на безусловну казну затвора,

– да је здравствено способан за службу у Војсци Србије;

– да се против кандидата не води кривични поступак,

б) Посебни услови

– да кандидат није старији од 30 година;

– да кандидат има радно искуство у Војсци од најмање 3 године;

– да су му две последње службене оцене најмање „врло добар“;

– да је кандидат психофизички здрав и способан за рад у јединицама војне полиције;

– да кандидат добровољно пристаје да ради у војној полицији на територији Србије;

НАЧИН КОНКУРСИЈА:

Кандидати који испуњавају услове Конкурса редовним путем преко команде своје јединице подносе молбе за пријем на рад у јединице војне полиције. Молба се подноси ВП 1120 Београд. Уз молбу се прилажу следећа документа:

– кратка биографија у којој обавезно навести контакт телефон,

– изјаву, оверену од надлежног старешине да добровољно жели да ради у јединицама војне полиције и да прихвата распоред по потреби службе,

– потврда од надлежног суда да није осуђиван и да се против њега не води кривични поступак,

– потврду да се против кандидата не води поступак пред ВДС,

– попуњен Упитник за вршење безбедносне провере,

– мишљење командира чете,

– мишљење органа војне полиције из јединице,

– оверену фотокопију две последње службене оцене,

– картон основних и личних података КОЛП-1 (добива се од персоналног органа из јединице),

– фотокопију војне легитимације,

По пријему молбе кандидати ће бити позивани преко претпостављених команди на тестирање које ће се обавити у Војној пошти 1120 Београд.

Тестирање ће се реализовати у два дана по следећем:

– провера физичке способности,

– психолошко тестирање,

– оцена здравствене способности за рад у јединицама војне полиције,

– тест општег знања.

Непотпуне и некомплетни документи кандидата неће бити разматрани, неће се враћати документа кандидатима који не буду изабрани.

Додатне информације о раду у јединицама војне полиције и потребном профилу подофицира могу се добити на телефон 23-957 и 011/3201-957.

Конкурс је отворен до попуње упражњених формацијских места. ■

ИЗАБРАНА ПАРТИЈА

ЗАСТАРЕО
МАРШАЛ

Јудит Полгар – Петер Свидлер
Вајк ан Зе, 2005.

1.е4 е5 2.Сф3 Сц6 3.Л65 а6
4.Ла4 Сф6 5.0-0 Ле7 6.Те1 б5 7.Л63
0-0 8.ц3

По категоризацији ФИДЕ овај турнир је са просеком 2721 био 19. категорије. Од прве десеторице недо-

Занимљивости
ПРИХВАЋЕНИ
ПРИНЦИПИ

Шахисти света су прихватили шест великих принципа које је УНЕСКО прогласио 2003. године, коју је назвао „Годином разумевања и мира међу децом“.

- Поштуј свачији живот
- Одбаца насиље
- Постани великодушан
- Слушај да би се боље разумео
- Сачувај планету
- Поново успостави солидарност

стојао је само број један, а сви остали су били ту – од другог до деветог. Рус Свидлер одлучио се да уђе у воде шпанске партије и да још једном испроба Маршалов напад. Има неколико начина да бели избегне ту опасну одбрану, али Мађарица храбро прихватила бачену рукавицу.

8...д5 9.ед5 Сд5 10.Се5 Се5
11.Те5 ц6 12.г3

И просечни првокатегорници знају овде за „нормалан“ потез 12.д4. Али они који знају за ову варијанту могу сада видети колико је потез у партији, према редку, врло логичан.
12...Лд6 13.Те1 Дд7 14.д3 Дх3
15.Те4 Сф6

Игра се и 15...Дд7 16.Сд2 Лб7
17.Те1 ц5 18.Се4 Ле7 19.Дх5 Кх8
20.Сг5 Сф6 21.Дх3 итд.

16.Тх4 Дф5 17.Сд2 Те8

Велемајстор Сениша Дражић наводи да је „на високом нивоу“ ово новост, јер је ту играно 17...г5.

18.Се4

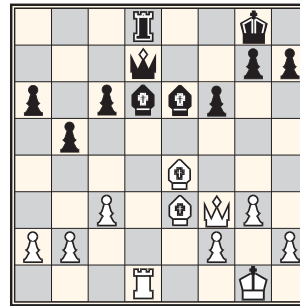
Старо је правило да материјал треба вратити у правом тренутку, што Јудит и чини.

18...Се4 19.Те4 Те4 20.де4 Де4
21.Лц2 Де7 22.Лг5 ф6 23.Ле3 Ле6
24.Дф3 Дд7

Претње су велике и није их лако

бранити. На пример, слабо би било и 24...Дц7 25.Де4.

25.Тд1 Тд8 26.Ле4

Бели: Кг7, Дф3, Тд1, Ле3, Ле4, а2, б2, ц3, ф2, г3, х2
Црни: Кг8, Дд7, Тд8, Лд6, Леб, а6, б5, ц6, ф6, г7, х7
26...Ла2?

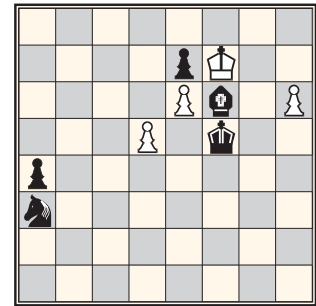
Узимање „отровног“ пешака је грешка која форсирано губи. И на све друге потезе бели стоји бар мало боље, на пример 26...Тц8, па и на 26...ц5, што се чини најлогичнијим.

27.Лб6 Лб3 28.Тд4!
На 28.Тд2 Те8 29.Лц5 Деб игра би била једнака.

28...ц5 29.Лц5 Деб 30.ц4
1:0

СТУДИЈА

Казанцев

Бели: Кф7, д5, е6, х6
Црни: Кф5, Лф6, Са3, а4, е7
1.д6 Сб5

Сада не би ишло д7 због Сд6, С67
2.де7 Ле5 3.е8С

На извођење даме 3...Сд6+
3...Лх8 4.х7 а3 5.Кг8 Кеб 6.Кх8
Кф7 7.Сд6 Кф8! 8.Сб5 а2 9.Сд4! аТТ
10.Себ Кф7 11.Сд8 Кг6 12.Кг8 Та8
13.х8С Кф6 14.Сф7 Реми!

Ову студију многи шахисти сматрају бесмртном.

Припремио
Раде МИЛОСАВЉЕВИЋ
мајстор ФИДЕ

УКРШТЕНЕ РЕЧИ

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
17										18		19				
20							21				22			23		
24						25				26						
27					28					29				30		
31				32				33			34					
35			36		37			38							39	
40										41		42		43		
44								45			46			47		
48				49						50				51		
52										53				54		
55					56								58			
59								60		61						

Припремио Жарко ЂОКИЋ

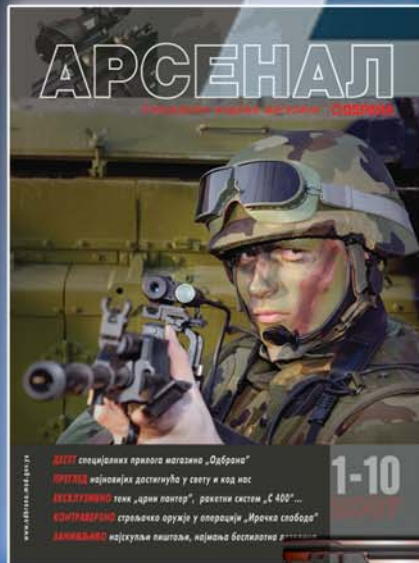
РЕШЕЊЕ ИЗ ПРОШЛОГ БРОЈА - ВОДОРАВНО: морска трава, ПО, прегиб, иканице, но, Никола Која, Јулино, панкер, Ханчога, апата, Дин, Амос, мигрод, Нале, колтас, тип, Лон, а, гро, записати, краг, кн, уи, царић, брбљивац, пад, т, див, сак, омад, Калм, Омегин, Реал, кик, борик, Видочич, спаноћ, расоа, Ивана Жигон, АЧ, кестени, ћелије, он, Бранка Катич.

ВОДОРАВНО:

17. Опис живота, биографије, 18. Исток-запад (скр.), 19. Омања висораван, плато, 20. Дobar домаћин, 21. Надевак, фил, 22. Музички звук, 23. Периоди од 24 часа, 24. Руски композитор, Анатолиј, 25. Место у Бурми, 26. Убог, сиромашан човек, 27. Врста дизалице, 28. Бивша родна задруга, занатлијска радна заједница, 29. Италијански спортски функционер, Франко, 30. Телефонски позив, хало, 31. Организација уједињених нација (скр.), 32. Троцифрен број, 33. Место на Новом Зеланду, 34. Природна способност (лат.), 35. Република Србија (скр.), 36. Символ баријума, 37. Ауто-ознака Грчке, 38. Британска филмска глумица, 40. Именоване, наименоване, 41. Символ лантана, 42. Ауто-ознака Трстеника, 43. Килолитар (скр.), 44. Река у Херцеговини, 45. Муслиманско женско име, 46. Врста акробатске фигуре, 47. Каји је беле боје, 48. Рика, урлик, 49. Женско име, 50. Име писца Стоуна, 51. Немачки физичар, Макс, 52. Женско име, 53. Презиме изведено од имена Авдо, 54. Слаткиш, посланица, 55. Чамотиња, чамђење, 56. Мушко име, Александар одмила, 57. Пригодник ускочких јединица, 58. Бивши фудбалер, Митар, 59. Нуклеарни, 60. Река у Сибиру, 61. Воздухопловац, пилот.

УСПРАВНО:

1. Прослављени српски кошаркаш, 2. Прва српска индустрија авиоплана, 3. Најглавнији бог свих германских народа (мит.), 4. Река у Монголији, 5. Товљење, гојење, 6. Јединица мере за електричну отпорност, 7. Пркос, 8. Главни град Орегона (САД), 9. Наука о сликама, феноменологија, 10. Име бившег певача и глумца Монтана, 11. Прослављени српски кошаркаш, 12. Врста ескимске блуз-е, 13. Речено острво, 14. Сајмови, панафири, 15. Уметничка приредба која се одржава сваке године, 16. Прослављени српски кошаркаш, 18. Иницијали режисера Кустирице, 19. Град у Либану, 21. Изгнаници, 22. Муслиманско мушко име, 23. Намотавати, 25. Символ астатина, 26. Креативна женска особа, 28. Град у Русији, 29. Место у Словенији, 30. Слово латинице (Ц), 32. Божанство, 33. Символ радијума, 34. Символ алуминијума, 36. Негде, 37. Мапи ивер, иверчић, 38. Име бивше сликарке Дујшин Рибар, 39. Савезна држава у Индији, 40. Име бившег руског фудбалског голмана Дасајева, 41. Руски писац, Михаил, 42. Ознака за рачун, 43. Место близу Београда, 45. Света (тур.), 46. Женско име, Виолета одмила, 47. Мушко име, Бошко одмила, 49. Воб, амац, 50. Врхунски спортист, 51. Лако ломљив, 53. Место у Србији, 54. Символ мазуријума.

Арсенал 1 и 2
650,00

АРСЕНАЛ МАГАЗИНА ОДБРАНА:

- Десет специјалних прилога.
- Преглед најновијих достигнућа војне технике у свету и код нас.
- О савременом оружју: оклопним борбеним возилима, хаубицама, авионима, хеликоптерима, беспилотним летелицама, сателитима, бродовима, подморницама,
- Из пера познавалаца, конструктора, испитивача, новинара.
- Развој, техничке карактеристике, борбена употреба, али и историја.
- Опремање армија света.

НАРУЧБЕНИЦА

НЦ „ОДБРАНА”, Браће Југовића 19, 11000 Београд
Тел: 3241-995, телефакс: 011/3241-363
Жиро-рачун : 840 - 49849 - 58

Наручујем (заокружити)

- 1) „Арсенал“ ___ ПРИМЕРАКА ПО ЦЕНИ ОД 350,00 динара по примерку
- 2) „Арсенал 2“ ___ ПРИМЕРАКА ПО ЦЕНИ ОД 400,00 ДИНАРА ПО ПРИМЕРКУ
- 3) Комплет „Арсенал“ и „Арсенал 2“ ___ ком. по цени од 650,00 динара по комплету.

Целокупни износ увећан за износ поштарине од 130,00 дин. уплатити на жиро рачун 840-49849-58. Доказ о уплати и наручбеницу послати на адресу НЦ „Одбрана“

Купац _____

Улица и број: _____

Место _____ телефон _____

Потпис наручиоца _____

ВОЈНА ГИМНАЗИЈА

ШКОЛА ЗА ЈУНАКЕ

МИНИСТАРСТВО ОДБРАНЕ

расписује

КОНКУРС

ЗА ПРИЈЕМ КАНДИДАТА ИЗ ГРАЂАНСТВА
ЗА УЧЕНИКЕ ВОЈНЕ ГИМНАЗИЈЕ

КОНКУРС ЈЕ ОТВОРЕН ДО 15. АПРИЛА 2009. ГОДИНЕ

Информације се могу добити у командама војних одсека и
Војној гимназији, улица Петра Чајковског број 2, Београд

011/3603-631, 011/3958-724 и 011/3958-734

www.gimnazija.mod.gov.rs

